

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาระบบสองภาษา
 - 1.1 ความหมายของการจัดการศึกษาระบบสองภาษา
 - 1.2 การจัดการศึกษาระบบสองภาษาในต่างประเทศ
 - 1.3 นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.4 นโยบายการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ
 - 1.5 มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ
 - 1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ
2. แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ
3. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. แนวคิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
5. แนวคิดการบริหารโครงการ
6. แนวคิดการบริหารทั่วทั้งองค์กร
7. แนวคิดการพัฒนาองค์กร
 - 7.1 แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้
 - 7.2 แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน
8. แนวคิดการพัฒนารูปแบบ
9. แนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบ
10. แนวคิดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
11. บริบทการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 12.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดการจัดการศึกษาระบบสองภาษา

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ 5 แนวคิด ได้แก่ ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษา การจัดการศึกษาระบบสองภาษาในต่างประเทศ นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ และปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของการจัดการศึกษาระบบสองภาษา

มีนักการศึกษา กล่าวถึงความหมายของการศึกษาระบบสองภาษา ไว้ดังนี้

Mejia, D. (2002: 20) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษา (Bilingual Education) หมายถึง การใช้ภาษาที่สองหรือ ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ สอนจะเลือกภาษาใด เป็นภาษาที่สองก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการใช้ภาษาของแต่ละประเทศ

Baker, C. (200: 192) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษาว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เด็กต้องเรียนภาษาที่สองควบคู่ไปกับภาษาท้องถิ่นหรือภาษาหลักของประเทศซึ่งต้องอาศัยการส่งเสริมการเรียนรู้อสองภาษาในระหว่างที่มีการใช้เกิดขึ้น และยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับความต้องการ โดยอยู่บนพื้นฐานของระบบการศึกษาและสังคมเศรษฐกิจของประเทศที่จะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมรอบตัวได้ และมีปฏิสัมพันธ์สามารถสื่อสารกับชนชาติอื่นได้

Andersson & Boyer (1970: 45) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเป็นสองภาษาและมีการใช้ภาษาทั้งสองเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางส่วนหรือทั้งหมดของหลักสูตรสถานศึกษา

วุฒิชัย เนียมเทศ (2552: 27) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาที่สองควบคู่กับท้องถิ่น หรือภาษาหลักของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาได้สองภาษา และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการศึกษา และเพื่อการประกอบวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

สรุปได้ว่า การศึกษาระบบสองภาษา หมายถึงการจัดการศึกษาที่จัดให้นักเรียนใช้ภาษาที่สอง ควบคู่กับภาษาหลัก เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การจัดการศึกษาระบบสองภาษาในต่างประเทศ

นักการศึกษาหลายท่าน ได้แบ่งรูปแบบการศึกษาระบบสองภาษาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

May, S., Hill, R., & Tiakiwai, S. (2004: 72) นักการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ได้แบ่งรูปแบบการศึกษาระบบสองภาษาเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การศึกษาระบบสองภาษาที่ลดภาษาแรก (Subtractive Bilingual Education) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีการลดภาษาที่หนึ่งของผู้เรียนลง ในขณะที่เดียวกันก็มีการเพิ่มภาษาที่สอง ให้กับผู้เรียนในกรณีที่ภาษาที่สองภาษาหลักของประเทศ

2. การศึกษาระบบสองภาษาที่เพิ่มภาษาที่สอง (Additive Bilingual Education) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเพิ่มภาษาที่สองให้กับผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงรักษาภาษาที่หนึ่งของผู้เรียนไว้ด้วย โดยการสอนภาษาทั้งสองแบบคู่ขนานในอัตราส่วนที่เท่ากันหรือแตกต่างกัน

Mejia, D. (2002: 38-44) แแบงรูปแบบการศึกษาระบบสองภาษาเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การศึกษาระบบสองภาษาแนวปรับเปลี่ยน (Transitional Bilingual Education) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางภาษาหลักของประเทศ โดยการใช้ภาษาที่หนึ่งของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนในระยะเริ่มต้น คือ 1-3 ปี แล้วทำการปรับเปลี่ยนภาษาของผู้เรียนจากการใช้ภาษาที่หนึ่งซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่น ให้เป็นภาษาหลักของประเทศให้เร็วที่สุดเพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำเด็กออกจากการใช้ภาษาที่หนึ่งไปสู่การใช้ภาษาหลักซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. การศึกษาระบบสองภาษาแนวธำรง (Maintenance Bilingual Education) หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาร่วมของประเทศ โดยการส่งเสริมและพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้วยการสอนควบคู่ไปกับวัฒนธรรมและภาษาที่หนึ่งของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงรักษาภาษาแรกของผู้เรียนให้คงอยู่ รวมถึงเอกลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมทางเชื้อชาติ ซึ่งการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้มีความเชื่อว่าทักษะต่าง ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้ในภาษาที่หนึ่งจะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของภาษาที่สองได้

3. การศึกษาระบบสองภาษาแบบเสริมสร้าง (Enrichment Bilingual Education) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้กับประชากรส่วนใหญ่ที่ใช้ภาษาหลักของประเทศเพื่อเสริมสร้างความรู้ ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ โดยการสอนภาษาทั้งสองภาษาแบบคู่ขนานระหว่างภาษาที่หนึ่ง และภาษาที่สองรวมถึงวัฒนธรรมให้แก่เด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศของผู้เรียนไปสู่การพัฒนาความเป็นเอกภาพทางสังคม ตัวอย่างของประเทศที่ได้นำรูปแบบนี้มาใช้ ได้แก่ ประเทศแคนาดาและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาที่เน้นการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและมีการพัฒนาทางภาษาให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชนกลุ่มน้อยและทั้งในระดับชาติได้

สรุปได้ว่า การศึกษาระบบสองภาษาในต่างประเทศ มีหลายลักษณะ การจัดการศึกษาระบบสองภาษาเป็นการสนับสนุน ทางเลือกให้แก่ผู้เรียน เพื่อตอบสนองความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา สังคม เศรษฐกิจ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาสองภาษาของแต่ละประเทศ เพื่อมาสังเคราะห์ผลผลิตของการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

1.3 นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะตามที่กำหนดโดยเร็ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 1-15) ได้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 14 มกราคม 2557 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 6 ประการดังนี้

1. ใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การทดสอบ การวัดผล การพัฒนาครู รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพในการดำเนินการ มีเป้าหมายการเรียนรู้และการพัฒนาที่เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล ที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป(The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นมาตรฐานการประเมินความสามารถทางภาษาซึ่งสหภาพยุโรปจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้การสอน และการประเมินภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ในปี ค.ศ. 2002 สภาแห่งสหภาพยุโรป ได้กำหนดให้ใช้กรอบอ้างอิง CEFR ในการตรวจสอบความสามารถทางภาษา ปัจจุบันนี้ กรอบอ้างอิง CEFR ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า เป็นมาตรฐานในการจัดลำดับความสามารถทางภาษาของแต่ละบุคคล

2. ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาโดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ปรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่านและการเขียนตามลำดับ ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษควรคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา กระบวนการเรียนการสอนควรมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่ใกล้เคียงกับการเรียนรู้ภาษาแรก คือ ภาษาไทย ที่เริ่มการเรียนรู้จากการฟัง และเชื่อมโยงเสียงกับภาพเพื่อสร้างความเข้าใจ แล้วจึงนำไปสู่การเลียนเสียง คือ การพูด และนำไปสู่การอ่านและการเขียน ในที่สุดการจัดการเรียนการสอนจึงควรเป็นการสอนเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการเรียนรู้จึงมีบทบาทภารกิจในการพัฒนาสนับสนุนและช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้และสื่อสารภาษาอังกฤษ

3. ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานหลักกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยหลักสูตร แบบเรียน สื่อการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน แต่สามารถเลือกรูปแบบวิธีการที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา และแสดงถึงความถนัดและความสนใจของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษของสถานศึกษา ควรเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน สามารถสร้างเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างเท่าเทียม แม้สถานศึกษาจะมีความแตกต่างกันในด้านความพร้อม แต่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรได้เข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานและส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน

4. ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ การยกระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน คือเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา นอกเหนือจากภารกิจในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับเพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้สูงขึ้นและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน โดยการจัดให้มีโครงการห้องเรียนและรายวิชาที่เน้นการจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้ และใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นอย่างเข้มข้น เพื่อสนองตอบต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ชุมชนและสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างประชากรให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การศึกษาต่อในระดับสูงและการทำงาน แนวปฏิบัติในการดำเนินการประกอบด้วย

4.1 การขยายโครงการพิเศษด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะเพิ่มจำนวนห้องเรียน สถานศึกษาในโครงการพิเศษในรูปแบบที่หลากหลายสนองตอบวัตถุประสงค์เฉพาะต่อไปนี้

4.1.1 International Program (IP) เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรนานาชาติ สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางวิชาการสูง มุ่งจัดการเรียนการสอนให้ได้คุณภาพของโรงเรียนนานาชาติต่อยอดจากโปรแกรม EP โดยที่นอกจากจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมเสริมด้านภาษาแล้ว เน้นการเรียนวิชาต่าง ๆ รวมทั้งวิชาภาษาอังกฤษที่กำหนดไว้สำหรับผู้ที่จะได้รับประกาศนียบัตรตามหลักสูตรของต่างประเทศ เช่น General Certificate of Secondary Education (IGCSE) ทำความร่วมมือกับโรงเรียน / โปรแกรมของต่างประเทศ นักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตร 2 หลักสูตร คือทั้งของไทยและของต่างประเทศ ผู้ปกครอง สนับสนุนค่าใช้จ่ายสูง

4.1.2 English Program (EP) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ โดยจัดสอนเป็นภาษาอังกฤษในวิชาต่าง ๆ สัปดาห์ละ ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง โดยครูชาวต่างชาติ เจาของภาษา / หรือผู้ที่มีคุณสมบัติเทียบเท่าเป็นผู้สอน ยกเว้นภาษาไทยและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาโลกทัศน์ ความเป็นสากลผ่านการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนกับครูชาวต่างชาติ รวมทั้งบรรยากาศการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาทักษะ ICT ของนักเรียน และใช้สื่อ ICT ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ นักเรียนใช้หนังสือ สื่อ และสื่อภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนได้ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ

4.1.3 Mini English Program (MEP) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในลักษณะเดียวกันกับ EP แต่นักเรียนเรียนวิชาต่าง ๆ

เป็นภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง โดยครูชาวต่างชาติเจ้าของภาษา / หรือผู้ที่มีคุณสมบัติเทียบเท่าเป็นผู้สอน ยกเว้นภาษาไทยและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนได้ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ

4.1.4 English Bilingual Education (EBE) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา (ไทย-อังกฤษ) ในวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา (ยกเว้นประวัติศาสตร์และศาสนา) และศิลปะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสและเวลาในการเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนทั้งขนาดเล็กและขนาดกลางที่ขาดความพร้อม ในการจัดหาครูต่างชาติมาสอนจัดการเรียนการสอนโดยครูไทยที่ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการออกเสียง (phonics) การใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน (classroom languages) เทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาในวิชาดังกล่าวและการวัดและประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุนด้านสื่อ และแผนการจัดการเรียนรู้สองภาษา ทั้งนี้ผู้ปกครองไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

4.1.5 English for Integrated Studies (EIS) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยกลุ่มผู้บริหาร และครู เพื่อเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ด้วยจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นภาษาอังกฤษโดยครูประจำวิชาที่เป็นครูไทย เน้นการใช้สื่อการสอนที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งส่วนใหญ่ครูสืบคนจาก internet มีการใช้ภาษาไทยอธิบายเนื้อหาที่ซับซ้อน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุนครูด้านการพัฒนาทักษะการออกเสียง การสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษในชั้นเรียนและอบรมผู้บริหาร ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมบางส่วน

โรงเรียนที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการข้างต้นในข้อ (4.1.1) - (4.1.3) ต้องแสดงความจำนงและขอรับการประเมินความพร้อมและได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดก่อนดำเนินการ เนื่องจากมีข้อกำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขความพร้อมมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนและการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ส่วนข้อ (4.1.4) การเข้าร่วมโครงการต้องเข้าสู่กระบวนการเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนช่วยเหลือจากสถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนดำเนินการ

4.2 การพัฒนาห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Enrichment Class) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

4.2.1 จัดห้องเรียนพิเศษด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนที่มีศักยภาพทางภาษาอังกฤษ สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทางสังคม (Social Interaction) และด้านวิชาการ (Academic Literacy)

4.2.2 จัดห้องเรียนสนทนาภาษาอังกฤษ (Conversation Class) ที่เน้นทักษะการฟัง และการพูดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

4.2.3 พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพเพื่อให้ผู้เรียน มีความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับประกอบอาชีพ โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่จะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และในโรงเรียนขยายโอกาส

4.2.4 จัดให้มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนในต่างประเทศ (Distance Learning) หรือใช้หลักสูตรร่วมกับสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐาน

4.2.5 สนับสนุนให้โรงเรียนเข้าร่วมโครงการห้องเรียนพิเศษ และมีการบริหารจัดการให้ได้ มาตรฐาน และตัวชี้วัด

4.2.6 ประเมินผลการดำเนินโครงการ และมีการพัฒนาผลการดำเนินงานต่อไป

4.3 การจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาสนทนาภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการดังนี้

4.3.1 จัดหลักสูตรการเรียนการสอนสนทนาภาษาอังกฤษเป็นการทั่วไป ในสถานศึกษาและหน่วยงาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรใหม่ทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

4.3.2 จัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น รวมถึงจัดให้เป็นสาระเพิ่มเติม ในลักษณะวิชาเลือกได้ด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพ

5. ยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR ครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษา การปฏิสัมพันธ์ การเลียนแบบ และการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะ ครูที่มีความสามารถและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษจะเป็นต้นแบบที่ดีของผู้เรียนในการเรียนรู้และฝึกฝน ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อจะช่วยกระตุ้น สร้างแรงจูงใจและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และการใช้ภาษาของผู้เรียน การพัฒนาครูใหม่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่กำหนดตามกรอบอ้างอิง CEFR และมีความรู้ความสามารถด้านการสอนภาษาอังกฤษแบบสื่อสาร (CLT) จึงเป็นความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งดำเนินการ เพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR การดำเนินการตามนโยบายเน้นไปที่การประเมินความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับครู เพื่อให้มีการฝึกอบรมครูตลอดจนพัฒนาระบบติดตามแก้ปัญหาและช่วยเหลือครู และให้มีกลไกการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างของระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถยกระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษได้จริง นอกจากนี้ควรมีระบบการฝึกฝน และการสอบวัดระดับความสามารถออนไลน์เพื่อการพัฒนาต่อเนื่องด้วย

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้หน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 สสำรวจและประเมินความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับครูเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นการสื่อสาร (CLT) เพื่อวางแผนและดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามระดับความสามารถภายหลังผลการประเมิน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 พัฒนาระบบติดตามแก้ปัญหาและช่วยเหลือครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ โดยการจัดระบบการนิเทศ ติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือ

5.3 จัดให้มีกลไกการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างของระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษและวิธีเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้สามารถยกระดับความสามารถในการสื่อสารได้จริง

5.4 จัดให้มีการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษและความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษ ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และการพัฒนาครูผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและนักเรียน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Communication Technology: ICT) เป็นเครื่องมือสำคัญในโลก ปัจจุบันที่เขามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและนักเรียน การนำสื่อ ICT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาจึงเป็นแนวทางสำคัญในการกระตุ้น และสร้างการเรียนรู้ ผ่านนโลกดิจิทัล สื่อที่ดีสามารถนำมาใช้ทดแทนครูได้ โดยเฉพาะในสวนของการฝึกฝนเกี่ยวกับการออกเสียง การฟัง และการพูดซึ่งครูบางส่วนยังขาดความพร้อมและขาดความมั่นใจ อีกทั้งยังสามารถใช้ได้ในทุกสถานที่ ทุกเวลา ฝึกฝน ซ้ำ ๆ ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

แนวทางในการปฏิบัตินั้นให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรพิจารณา นำตัวอย่างข้างต้นนำไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสม กับผลการวัดระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของครูและนักเรียน รวมทั้งบริบทและความต้องการของพื้นที่ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้หน่วยงานที่ต้องจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นำนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษข้างต้นไปกำหนดแผนปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงศักยภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาแต่ละแห่งในทุกสังกัด รวมทั้งบริบทและความต้องการของพื้นที่ที่แตกต่างกันด้วย

สรุปได้ว่า จากการศึกษา นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษดังกล่าว ได้แนวทางสำคัญในการปฏิบัติ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้รายละเอียดแนวทางการดำเนินการในแต่ละรายการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอนกระบวนการในรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้

1.4 นโยบายการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา องกระทรวงศึกษาธิการ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 1065/2544 และคำสั่งที่ สพฐ. 43/2546 (แก้ไขเพิ่มเติม) เรื่องให้ใช้นโยบายและหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (สำนักพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา: 2548) ดังนี้

1. นโยบาย

เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดจัดเป็นภาษาไทย สามารถจัดเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเท่าเทียมและเป็นธรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายดังนี้

1.1 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยให้สถานศึกษาจัดให้เป็นบางวิชาเท่านั้น

1.2 ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมีการเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง สถานศึกษาต้องจัดเงินส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสำหรับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ความสามารถให้ได้เรียนตามความต้องการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.3 การบริหารการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องเอื้อประโยชน์ไปยังระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในเรื่อง การใช้สื่ออุปกรณ์ การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการวิชาอื่น ๆ และบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาษาไทย ศิลปะไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และวัฒนธรรมไทย

1.5 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกำกับ ติดตามและประเมิน ผลอย่างเป็นระบบเป็นระยะ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

1.6 การเก็บค่าธรรมเนียมการสอนเป็นภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดและตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

1.7 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษากำหนด และเป็นไปตามข้อกำหนด

2. หลักเกณฑ์และวิธีการ

2.1 การบริหารจัดการ

2.1.1 สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาเป็นต้นไป สถานศึกษาใดประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษจะต้องเสนอโครงการให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาตามลำดับ ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการก่อนการเปิดการสอน หน่วยงานต้นสังกัดต้องกำหนดหัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการ

2.1.2 การขออนุมัติโครงการ

- 1) สถานศึกษาเสนอโครงการต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ
- 2) หน่วยงานต้นสังกัดแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาโครงการ
- 3) คณะกรรมการตรวจสอบความพร้อมที่สถานศึกษา
- 4) คณะกรรมการการประเมินผลตรวจสอบ และแจ้งผลการประเมิน

ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

5) หน่วยงานต้นสังกัดให้ความเห็นชอบ

6) หน่วยงานต้นสังกัดเสนอขออนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

2.1.3 สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ประเมินโครงการแล้วให้ดำเนินการภายใน 2 ปี ถ้าไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าโครงการนั้นสิ้นสุด

2.1.4 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษแล้วมีความประสงค์จะหยุดดำเนินการต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองนักเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 2 ปี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการจบตัวประโยคของนักเรียนชั้นสุดท้ายที่รับเข้าเรียนด้วย

2.1.5 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองกลุ่ม คือกลุ่มที่จัดเป็นภาษาไทย และกลุ่มที่จัดเป็นภาษาอังกฤษต้องกำหนดกิจกรรม เพื่อพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มที่เป็นภาษาไทยไว้ในโครงการอย่างต่อเนื่องจนสามารถสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา

2.1.6 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งระบบด้วย มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วจัดทำเป็นรายงานประจำปี เสนอหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง

2.1.7 เวลาและวิชาที่เปิดสอน

1) ระดับก่อนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกิน ร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

2) ระดับประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะวิชา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของศาสตร์ วิชาควบคู่กับภาษาอังกฤษ

3) ระดับมัธยมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้น วิชาภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไทยและกฎหมายไทยประเพณีและ วัฒนธรรม

2.1.8 ครูผู้สอน

1) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ ต้องสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงเจ้าของภาษาและใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ง่าย ๆ ได้หรือจัดให้ครูไทยที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดเวลา

2) จัดให้ครูผู้สอนปฏิบัติตามสัญญาให้ครบ 1 ปี การศึกษาเป็นอย่างน้อย และมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

3) ครูผู้สอนทุกคนต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและต้องมีหลักฐาน ทางการศึกษาในวิชาที่จะสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

4) ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาต้องมีความสามารถในการใช้ภาษา ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การเขียน ในการสื่อสารเหมือนเจ้าของบ้านและได้คะแนนสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5 หรือได้รับหลักฐานการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ

เทียบเท่าเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นจากสถาบันที่กระทรวงศึกษารับรอง

5) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็กและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักฐานด้านการสอนไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต หรือหลักฐานที่แสดงว่าได้ผ่านการอบรมด้านวิชาการทางการศึกษา จากหน่วยงานหรือสถาบันที่กระทรวงศึกษารับรอง ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต หากยังไม่ได้รับการศึกษาต่อจนให้เข้ารับการศึกษากายในระยะเวลา 1 ปี หรือมีประกาศนียบัตรวิชาชีพครู หรือมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยได้รับการรับรองจากหน่วยงานเดิม

6) ครูผู้สอนชาวต่างประเทศต้องได้รับการอบรมหลักสูตรของประเทศ ไทย ภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 15 ชั่วโมง

7) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกคนทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและอังกฤษ ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

8) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนาโดยได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปี ต่อครั้ง

9) การรับนักเรียน

9.1) รับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

9.2) สถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัด

9.3) ให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3 % ของจำนวนนักเรียนในโครงการ

9.4) การจัดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องควรเป็น ดังนี้

9.4.1) ระดับก่อนประถมศึกษา ไม่เกินห้องละ 25 คน

9.4.2) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น - ปลาย

ไม่เกินห้องละ 30 คน

9.4.3) ระดับวิชาชีพ (ปวช.) ไม่เกินห้องละ 20 คน

9.4.4) ระดับวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

10) การเก็บค่าเล่าเรียน และการจัดสรรงบประมาณ

10.1) การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษาเอกชนและค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำกับในอัตราที่เหมาะสม

10.2) สถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดงบประมาณจำนวนหนึ่งให้เพียงพอต่อการสนับสนุนให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ให้เข้าเรียนในโครงการอย่างน้อย 3 % ของจำนวนนักเรียนแต่ละปีและเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนปกติ

11) การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

11.1) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและ

ภาษาอังกฤษต้องบริหารจัดการบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการและสถานที่ต่าง ๆ ให้ครู และนักเรียนทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งใช้งบประมาณของรัฐต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

11.2) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองกลุ่มต้องจัดให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน / ชุมนุม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 การจัดการเรียนการสอน

2.2.1 สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2.2 การจัดการเรียนการสอนควรจัดในบริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย

2.2.3 สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนทุกวิชาโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงาม สร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาในการสื่อสาร

2.2.4 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษก่อนประถมศึกษาคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ความพร้อม ความน่าสนใจที่จะเรียนรู้ ภาษา อังกฤษ ควรจัดกิจกรรมง่าย ๆ ที่ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานสร้างความกระตือรือร้น และ ประสบผลสำเร็จ เช่น การร้องเพลง การฟังนิทานประกอบภาพ การเล่นเกมการศึกษา เป็นต้น

2.3 สื่อการเรียนการสอน

2.3.1 สถานศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการระดับที่เปิดสอนทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครูทุกคนได้ศึกษา

2.3.2 สถานศึกษาจัดหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทยครบถ้วนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอย่างน้อย 10 ชุดไว้ในห้องสมุด

2.3.3 ในกรณีที่สถานศึกษาจัดทำหนังสือขึ้นเองและมีการบังคับใช้หนังสือเรียนนั้นต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน

2.3.4 สถานศึกษาต้องจัดเอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือแบบฝึกหัดหรือหนังสือเรียนเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตร โดยระบุรายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2.3.5 สถานศึกษาต้องจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนอย่างครบถ้วน เพียงพอและจัดบริการให้สื่อดังกล่าวให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

2.4 ห้องปฏิบัติการ/อาคาร สถานศึกษาต้องจัดให้มีห้องเรียน ห้องประกอบห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงานสำหรับนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างพอเพียง

2.5 วัดและประเมินผลการเรียน

2.5.1 การวัดและการประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร/ข้อกำหนดในหลักสูตรโดยจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนแต่ละระดับชั้นให้เทียบคะแนนกับมาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป

2.6 การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

2.6.1 กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาต้องจัดให้มีการกำกับติดตามประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านความพร้อมในการเตรียมการของสถานศึกษา การบริหารจัดการ การดำเนินงานของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน

2.6.2 กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การลดค่าใช้จ่ายคุณภาพของครูผู้สอนและวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2.6.3 กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ จำเป็นจะต้องมีการประเมินเกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อค้นหาคุณค่าของความจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การศึกษานโยบายและหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ และเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันทุกสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางหลักในการจัดทำเป็นแนวทางพัฒนาของรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

1.5. มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 4-5) ได้นำเสนอแนวทางการนำมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษสู่การปฏิบัติควรดำเนินการ ดังนี้

1. สถานศึกษาชี้แจงครู บุคลากรและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ทราบและเข้าใจในการนำแนวทางการนำมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษสู่การปฏิบัติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโครงการ English Program

2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในโครงการ English Program ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3. สถานศึกษาพัฒนาโครงการ English Program ให้สอดคล้องกับการประเมินตนเองเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการ English Program ให้ดียิ่งขึ้น สำหรับการประเมินตนเองของสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.1 สถานศึกษาแต่งตั้งกรรมการประเมินไม่น้อยกว่า 5 คน ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ เป็นประธานกรรมการ ครูผู้สอนในโครงการ English Program จำนวน 3 คนเป็นกรรมการ และหัวหน้าโครงการ English Program เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ในการประเมินตนเอง

3.2 สถานศึกษาประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คำอธิบายประเด็น การพิจารณา เกณฑ์การให้คะแนน และข้อมูลประกอบการพิจารณาการประเมินมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ พร้อมทั้งเครื่องมือ แบบบันทึกและแบบสรุปผลการประเมิน

3.3 คณะกรรมการประเมินตามข้อ 1 ทำการประเมินตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลทำการประเมินพร้อมกัน

4. วิธีการประเมินในแต่ละมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ให้ใช้วิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานร่องรอย สัมภาษณ์ และการสังเกต

5. การสรุปผลการประเมินในแต่ละมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ให้ใช้มติเอกฉันท์ (Consensus) ถ้ายังไม่สามารถสรุปผลได้ให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล/ตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง เพื่อให้ผลสรุปการประเมินมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ได้ข้อสรุปตรงกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 6-50) ได้นำเสนอมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ดังนี้

บทที่ 1 มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน มี 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 นโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ มี 2 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 2 หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มี 3 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 3 คุณภาพนักเรียน มี 2 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

แต่ละด้าน แต่ละมาตรฐาน และแต่ละตัวบ่งชี้ กำหนดคะแนน ดังนี้

ด้านที่ 1 นโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ (25.0 คะแนน)

มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโครงการ English Program และมีกลยุทธ์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ (10.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโครงการ English Program อย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 สถานศึกษากำหนดโครงสร้าง English Program ระบบการบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ (2.5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน (15.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 สถานศึกษาสรรหาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทย ที่มีความรู้ความสามารถในการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 สถานศึกษาพัฒนาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 สถานศึกษามีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 สถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลครูผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 สถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 สถานศึกษามีและใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ พื้นที่ใช้สอย สื่อการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนการสอนในโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.9 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (1.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.10 สถานศึกษากำกับ ติดตาม สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

ด้านที่ 2 หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล (35.0 คะแนน)

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน โครงการ English Program (5.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 โครงสร้างหลักสูตรโครงการ English Program มีรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในสาระต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 โครงสร้างหลักสูตร English Program มีการจัดรายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งในด้านการใช้ภาษาสื่อสารประจำวันและวิชาการ (2.5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนรู้ (20.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ออกแบบการเรียนรู้เหมาะสมกับความแตกต่างของสมิทธิผล (Proficiency) ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน (4.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ออกแบบการเรียนรู้ตามความแตกต่างของสมิทธิผล (Proficiency) ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน (4.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ (4.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและเจตคติต่อภาษาอังกฤษ และอัตลักษณ์ของนักเรียน เสริมสร้างความสามารถด้านวิชา English Program (4.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับบริบทของวัฒนธรรมที่หลากหลาย (4.0 คะแนน)

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน (10.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 วัดและประเมินผล รายงานความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านทักษะภาษาอังกฤษ และความรู้ในแต่ละรายวิชา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (4.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ทดสอบสมิทธิผลทักษะภาษาอังกฤษ (English Proficiency) ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ ระดับนานาชาติ โดยเทียบเคียงระดับความสามารถกับกรอบ CEFR (3.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ ทุกกลุ่มสาระ (3.0 คะแนน)

ด้านที่ 3 คุณภาพผู้เรียน (40.0 คะแนน)

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะภาษาอังกฤษ (20.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 นักเรียนโครงการ English Program มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระเพิ่มขึ้น (5.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 นักเรียนโครงการ English Program มีผลคะแนนทดสอบระดับชาติ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ รวมทั้งมีผลคะแนนวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 50 ขึ้นไป (5.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 นักเรียนโครงการ English Program มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับ โดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (5.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 นักเรียนโครงการ English Program เข้าร่วมกิจกรรมประกวด แข่งขัน ทักษะทางวิชาการและทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับภาคระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ (5.0 คะแนน)

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนโครงการ English Program มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของโครงการ English Program (20.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 นักเรียนโครงการ English Program มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรม จริยธรรม และกล้าแสดงออก (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 นักเรียนโครงการ English Program สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ (5.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 นักเรียนโครงการ English Program มีส่วนร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลก (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 นักเรียนโครงการ English Program มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัว (5.0 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 นักเรียนโครงการ English Program มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การทำงานและการสร้างสรรค์ผลงาน (2.5 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.6 นักเรียนโครงการ English Program รักความเป็นไทย แสดงออกซึ่งความเป็นไทย มีความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (2.5 คะแนน)

บทที่ 2 คำอธิบายและระดับคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

เพื่อให้การนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน มี 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 นโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ มี 2 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 2 หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มี 3 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 3 คุณภาพนักเรียน มี 2 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

มีรายละเอียดของคำอธิบายและระดับคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ดังนี้

ด้านที่ 1 นโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ

คำอธิบาย

สถานศึกษามีนโยบาย กลยุทธ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงมาตรฐาน และคะแนนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

มาตรฐานที่	ชื่อมาตรฐาน	คะแนน
1	สถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโครงการ English Program และมีกลยุทธ์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ	10.0
2	สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน	15.0

มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโครงการ English Program และมีกลยุทธ์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ (10.0 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนโครงการ English Program มีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโครงการ English Program โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องกำหนดโครงสร้าง ระบบการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจนและมีกลยุทธ์ที่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ English Program ได้อย่างต่อเนื่อง โดยการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
1.1	สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโครงการ English Programอย่างชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2.5
1.2	สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.5
1.3	สถานศึกษากำหนดโครงสร้าง English Program ระบบการบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของบุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง	2.5
1.4	สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ	2.5

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโครงการ English Program อย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2.5 คะแนน)
คำอธิบาย

สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของโครงการ English Program ที่มีความสอดคล้องกัน และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของโครงการ English Program และมุ่งผลที่เกิดต่อคุณภาพนักเรียน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของโครงการ English Program และมุ่งผลที่เกิดต่อคุณภาพนักเรียน
- 2) สถานศึกษากำหนดพันธกิจ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของโครงการ English Program และมุ่งผลที่เกิดต่อคุณภาพนักเรียน
- 3) สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของโครงการ English Program และมุ่งผล ที่เกิดต่อคุณภาพนักเรียน
- 4) สถานศึกษากำหนดกลยุทธ์ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของโครงการ English Program และมุ่งผลที่เกิดต่อคุณภาพนักเรียน
- 5) สถานศึกษากำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ตารางที่ 2.3 เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน

ระดับคุณภาพ 5 (2.5 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 4 (2.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 3 (1.5 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 2 (1.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 1 (0.5 คะแนน)
ปฏิบัติได้ 5 ข้อ	ปฏิบัติได้ 4 ข้อ	ปฏิบัติได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติได้ 2 ข้อ	ปฏิบัติได้ 1 ข้อ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์โครงการ English Program ของสถานศึกษา
- 2) โครงสร้างคณะกรรมการบริหารโครงการ English Program
- 3) คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการ English Program
- 4) บันทึกการประชุม
- 5) ภาพประกอบ
- 6) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่ครอบคลุมด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการ และมีความสัมพันธ์กันเชิงระบบ มีความสอดคล้องกับ

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และมีการนำเสนอเทศมาใช้ เพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพของโครงการ English Program

ประเด็นการพิจารณา

1) สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ที่ครอบคลุมด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารจัดการ

3) สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารจัดการที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ

4) สถานศึกษามีการประเมินและตรวจสอบแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program อย่างต่อเนื่อง

5) สถานศึกษามีการนำเสนอเทศจากการประเมินและตรวจสอบมาใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1) แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program

2) รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโครงการ English Program

3) บันทึกการประชุม

4) ภาพประกอบ

5) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 สถานศึกษากำหนดโครงสร้าง ระบบการบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของ บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง (2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษากำหนดโครงสร้างระบบการบริหารโครงการ English Program ในรูปคณะกรรมการที่ครอบคลุมงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการ ระบุผู้รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ชัดเจนทุกด้าน ให้บรรลุเป้าหมาย

ประเด็นการพิจารณา

1) สถานศึกษากำหนดโครงสร้างการบริหารงานโครงการ English Program ในรูปคณะกรรมการครอบคลุมงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการ

2) สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน

3) สถานศึกษาบริหารโครงการ English Program ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

4) สถานศึกษานิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการ English Program อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

5) สถานศึกษานำข้อมูลป้อนกลับจากการประเมินผลการปฏิบัติงานมาวางแผนพัฒนาโครงการ English Program

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) โครงสร้างการบริหารโครงการ English Program
- 2) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ English Program
- 3) คำอธิบายบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง
- 4) ภาพประกอบ
- 5) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ

(2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ชุมชน สถาบัน องค์กรทั้งใน และนอกประเทศ เพื่อความร่วมมือในการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้บรรลุคุณภาพตามเป้าหมาย

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษามีเครือข่ายผู้ปกครอง ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในโครงการ English Program
- 2) สถานศึกษามีเครือข่ายศิษย์เก่า ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในโครงการ English Program
- 3) สถานศึกษามีเครือข่ายชุมชน สถาบัน องค์กร ภายในประเทศ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในโครงการ English Program
- 4) สถานศึกษามีเครือข่ายชุมชน สถาบัน องค์กร ต่างประเทศ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในโครงการ English Program
- 5) สถานศึกษามีการบริหารงานเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) บันทึกลงนามความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ
- 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโครงการ English Program
- 3) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4) สรุปรายงานผลการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 5) ภาพประกอบ
- 6) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ นักเรียน (15.0 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วมครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ที่สอนเป็นภาษาอังกฤษผ่านการสรรหาอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีองค์ความรู้ในวิชาที่สอน มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้มีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ครูผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนมีการบริหารจัดการงบประมาณโครงการ English Program ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program ใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการ ตามหมวดเงิน วงเงิน และระยะเวลา รวมทั้งมีการกำกับและติดตามการใช้งบประมาณโครงการ English Program มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโครงการ English Program จัดห้องปฏิบัติการ สื่อการเรียนรู้ ระบบเทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และ บรรยากาศ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และเอื้อต่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีการกำกับ ติดตาม และสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานโครงการ English Program ต่อสาธารณะประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ คือ

ตารางที่ 2.4 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนของการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
2.1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม	1.5
2.2	สถานศึกษาสรรหาครูชาวต่างชาติและ/หรือครูชาวไทยที่มีความรู้ความสามารถ ในการสอนเป็นภาษาอังกฤษ	1.5
2.3	สถานศึกษาพัฒนาครูชาวต่างชาติและ/หรือครูชาวไทยในโครงการ English Program	1.5
2.4	สถานศึกษามีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program	1.5
2.5	สถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินครูผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program	1.5
2.6	สถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม	1.5
2.7	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโครงการ English Program	1.5
2.8	สถานศึกษามีและใช้ห้องปฏิบัติการ สื่อการเรียนรู้และระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอนในโครงการ English Program	1.5

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
2.9	สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	1.5
2.10	สถานศึกษากำกับ ติดตาม สรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการ English Program	1.5

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์มีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการและสามารถ สื่อสาร ภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศในปัจจุบัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารจัดการ ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพ นักเรียนในโครงการ English Program

ประเด็นการพิจารณา

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้วางแผนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโครงการ English Program
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารจัดการโครงการ English Program
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารและใช้ภาษาอังกฤษที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน
- 5) ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน

ตารางที่ 2.5 เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนนของมาตรฐานที่ 2

ระดับคุณภาพ 5 (1.5 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 4 (1.2 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 3 (0.9 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 2 (0.6 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 1 (0.3 คะแนน)
ปฏิบัติได้ 5 ข้อ	ปฏิบัติข้อ 1,2 และ ข้ออื่น อีก 2 ข้อ	ปฏิบัติข้อ 1,2 และ ข้ออื่น อีก 1 ข้อ	ปฏิบัติข้อ 1 , 2	ปฏิบัติข้อ 1 หรือ 2

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) เอกสารหรือหลักฐานแสดงความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

3) ภาพประกอบ

4) ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 สถานศึกษาสรรหาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยที่มีความรู้ความสามารถ ในการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีระบบและแผนการสรรหา การรักษาอัตราคงอยู่ของครูชาวต่างชาติ และหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ที่สอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นการพิจารณา

1) สถานศึกษามีแผนการสรรหา ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยที่สอนในโครงการ English Program

2) สถานศึกษามีแผนการสรรหาคัดกรองครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ที่สอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

3) สถานศึกษามีสวัสดิการ การสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ให้ปฏิบัติการสอนอย่างต่อเนื่อง

4) สถานศึกษาประเมินการปฏิบัติงานของครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ตามสถานศึกษากำหนดอย่างเที่ยงตรงและเป็นธรรม

5) สถานศึกษาประเมินตามข้อ 1-4 และนำผลไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.5)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1) แผนการสรรหาและคัดกรองครูชาวต่างชาติหรือครูชาวไทย

2) ประกาศ คำสั่งโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการคัดสรรหาและคัดกรองครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทย

3) โครงการและกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทย

4) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 สถานศึกษาพัฒนาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ได้รับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมไทย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประเด็นการพิจารณา

1) ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ได้รับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมไทย

2) ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ได้รับการพัฒนาด้านหลักสูตร

3) ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ได้รับการพัฒนา
ด้านการจัดการเรียนการสอน

4) ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ได้รับการพัฒนา
ด้านการวัดและประเมินผล

5) ครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยในโครงการ English Program ได้รับการพัฒนา
ด้านวิจัยในชั้นเรียน

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.5)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) รายงานโครงการพัฒนาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทย
- 2) แฟ้มสะสมผลงาน
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้
- 4) วิจัยในชั้นเรียน
- 5) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 สถานศึกษามีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program

(1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

บุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีความรู้ความสามารถในการใช้
ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี มีมนุษยสัมพันธ์และมีจิตสาธารณะในการปฏิบัติงาน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) บุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีจำนวนเพียงพอกับภาระงาน
- 2) บุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีความรู้ ความสามารถในการ
ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อปฏิบัติงานเป็นอย่างดี
- 3) บุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีความรู้ความสามารถในการใช้
เทคโนโลยี สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

4) บุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน

5) บุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program มีจิตสาธารณะในการปฏิบัติงาน

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) อัตรากำลังบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program
- 2) แฟ้มสะสมงานบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program
- 3) ผลการประเมินบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program
- 4) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 สถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินครูผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่ส่งเสริมให้บุคลากรในโครงการ English Program ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยใช้สื่อนวัตกรรม มีวิธีการนิเทศ การพัฒนาครูผู้สอน และบุคลากรฝ่ายสนับสนุน ประเมินผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการนิเทศ ติดตาม และนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการทำงาน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษากำหนดแผนนิเทศ ติดตามครูผู้สอนโครงการ English Program
- 2) สถานศึกษาสร้างเครื่องมือ นวัตกรรมประกอบการนิเทศ ติดตาม
- 3) สถานศึกษานิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและการทำงานของบุคลากร ฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program
- 4) สถานศึกษาประเมินผลการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง
- 5) สถานศึกษาสรุปผลการนิเทศ ติดตาม นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการทำงาน

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินครูผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนโครงการ English Program
- 2) บันทึกการนิเทศ
- 3) สรุปรายงานการนิเทศ ติดตามและประเมินผลครูผู้สอน
4. ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 สถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณโครงการ English Program แบบมีส่วนร่วม (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาวางแผนและจัดสรรงบประมาณโครงการ English Program ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพโครงการ English Program มีการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการตามหมวดเงินงบประมาณ วงเงิน และระยะเวลา โดยมีผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมดำเนินการ และกำกับติดตาม ทบทวน แผนการบริหารจัดการงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนา

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษาประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติการ การใช้งบประมาณของโครงการ English Program
- 2) สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณสอดคล้อง และเพียงพอกับแผนปฏิบัติการของโครงการ English Program

3) สถานศึกษาใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของโครงการ English Program

4) สถานศึกษากำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโครงการ English Program

5) สถานศึกษาสรุปโครงการตามแผนปฏิบัติการ และนำไปปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แผนพัฒนาคุณภาพของโครงการ English Program
- 2) แผนปฏิบัติการ การใช้งบประมาณของโครงการ English Program
- 3) สรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม
- 4) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโครงการ English Program ใช้สารสนเทศของนักเรียนรายบุคคลในการดูแลช่วยเหลือ แนะนำด้านการศึกษา อาชีพ และการศึกษาต่อรวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขที่ดีโดยการประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้มีความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโครงการ English Program
- 2) สถานศึกษาใช้สารสนเทศในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นเลิศ
เต็มตามศักยภาพ
- 3) สถานศึกษาแนะนำด้านการศึกษา ด้านอาชีพและการศึกษาต่อที่ตรงตามศักยภาพ
ของนักเรียน
- 4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขกายและสุขภาพจิตที่ดี
- 5) สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นเลิศอย่าง
เต็มตามศักยภาพ

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) ระบบดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนโครงการ English Program
- 2) โครงการ/แผนงาน โครงการการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียน
- 3) สารสนเทศของนักเรียนโครงการ English Program
- 4) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 สถานศึกษามีและใช้ห้องปฏิบัติการ สื่อการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนการสอนในโครงการ English Program (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาบริหารจัดการให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ พื้นที่ใช้สอย จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนการสอนในโครงการ English Program อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษาจัดอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- 2) สถานศึกษาจัดพื้นที่ใช้สอยเพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- 3) สถานศึกษาจัดหาและใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เพียงพอ มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- 4) สถานศึกษาจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า
- 5) สถานศึกษามีและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสนับสนุนการเรียนการสอนโครงการ

English Program

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) จำนวนของห้องปฏิบัติการ สื่อและเทคโนโลยี
- 2) รายการสื่อ และเทคโนโลยี
- 3) แผนการจัดหา ซ่อมบำรุงพัฒนาห้องปฏิบัติการสื่อและเทคโนโลยี
- 4) บันทึก/รายงานการใช้ห้องปฏิบัติการ สื่อและเทคโนโลยี
- 5) ภาพประกอบ
- 6) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง
- 7) สังเกตการใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ พื้นที่ใช้สอยและแหล่งเรียนรู้ ฯลฯ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.9 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสื่อสาร และ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในและภายนอกห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภาษา กำหนดข้อตกลงของบุคลากรในการใช้ภาษาอังกฤษ และสร้างปฏิสัมพันธ์และแรงจูงใจกระตุ้นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของนักเรียนและบุคลากร

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ กระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในห้องเรียน
- 2) สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ กระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนอกห้องเรียน
- 3) สถานศึกษามีการสร้างข้อตกลงกับบุคลากรในโครงการ English Program และผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

- 4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมกระตุ้นให้บุคลากรใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 5) สถานศึกษาสร้างปฏิสัมพันธ์และแรงจูงใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- ให้กับนักเรียนบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)
- ข้อมูลประกอบการพิจารณา
- 1) การสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
 - 2) การกำหนดข้อตกลงในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 3) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.10 สถานศึกษากำกับ ติดตาม สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

โครงการ English Program (1.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการและกลวิธีสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ของบุคลากร ประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่วัดได้ของการกำกับติดตาม และรายงานผล เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนา ประชาสัมพันธ์ และสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ English Program
 - 2) สถานศึกษากำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ English Program อย่างเป็นระบบ
 - 3) สถานศึกษารายงานผลการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ English Program ต่อผู้เกี่ยวข้อง
 - 4) สถานศึกษานำผลการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ English Program ไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 - 5) สถานศึกษาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโครงการ English Program ต่อสาธารณะ
- เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)
- ข้อมูลประกอบการพิจารณา
- 1) แผนงาน โครงการ ปฏิทินการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการ English Program
 - 2) สรุป รายงานผลการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการ English Program
 - 3) เอกสารการเผยแพร่ผลงานโครงการ English Program
 - 4) ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 2 หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล (35.0 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2.6 แสดง มาตรฐาน และคะแนนการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ

มาตรฐานที่	ชื่อมาตรฐาน	คะแนน
3	สถานศึกษามีหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน โครงการ English Program	5.0
4	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ	20.0
5	สถานศึกษามีมาตรฐานของระบบการวัดและประเมินผล	10.0

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน โครงการ English Program (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรโครงการ English Program ที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และวิชาอื่นตามจุดเน้นของโครงการ English Program โดยหลักสูตร มุ่งพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยี เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ดังนี้

ตารางที่ 2.7 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในมาตรฐานที่ 3

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
3.1	โครงสร้างหลักสูตรโครงการ English Program มีรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในสาระต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ	2.5
3.2	โครงสร้างหลักสูตรโครงการ English Program มีการจัดรายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้งในด้านการใช้ภาษาสื่อสารประจำวันและวิชาการ	2.5

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 โครงสร้างหลักสูตรโครงการ English Program มีรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา เพิ่มเติม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในสาระต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ (2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีโครงสร้างหลักสูตร English Program ในรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา เพิ่มเติม และมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และโครงการพิเศษอื่น ๆ พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ

ประเด็นการพิจารณา

- 1) สถานศึกษาจัดรายวิชาพื้นฐาน ที่สอนเป็นภาษาอังกฤษที่ต่อยอดจากหลักสูตรปกติ
- 2) สถานศึกษาจัดรายวิชาเพิ่มเติมที่สอนเป็นภาษาอังกฤษที่ต่อยอดจากหลักสูตรปกติ
- 3) สถานศึกษาจัดรายวิชาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง/สัปดาห์
- 4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบอื่น ๆ ภายในโรงเรียน
- 5) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบอื่น ๆ ภายนอกโรงเรียน

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.5)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) หลักสูตรโครงการ English Program
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการมอบงานนักเรียน
- 3) รายงานผลสรุปการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 โครงสร้างหลักสูตร English Program จัดรายวิชาภาษาอังกฤษ เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งในด้านการใช้ภาษาสื่อสารประจำวันและ วิชาการ (2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

โครงสร้างหลักสูตร English Program จัดรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนของนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในความเหมือนและความแตกต่าง วัฒนธรรม ไทยและสากล รวมทั้งสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ หลากหลาย

ประเด็นการพิจารณา

- 1) จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนกำหนดไว้ใน หลักสูตรโครงการ English Program
- 2) จัดประสบการณ์ทางภาษาที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการ สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษในบริบทอื่น ๆ

- 3) ส่งเสริมนักเรียนให้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน
- 4) จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้านภาษาอย่างหลากหลาย
- 5) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรม

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) โครงสร้างหลักสูตรโครงการ English Program
- 2) ปฏิทินในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 3) สภาพแวดล้อม บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะในการสื่อสาร
- 4) ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการทำกิจกรรม

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนรู้ (20.0 คะแนน)

คำอธิบาย

เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ โดยสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษโดยเน้นทักษะกระบวนการคิดระดับสูง โดยคำนึงถึงธรรมชาติของวิชาและ ความแตกต่างของสมิทธิผลทักษะภาษาอังกฤษ (English proficiency) ของนักเรียน ใช้สื่อและเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้คือ ตารางที่ 2.8 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนในมาตรฐานที่ 4

ตารางที่ 2.8 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในมาตรฐานที่ 4

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
4.1	ออกแบบการเรียนรู้เหมาะสมกับความแตกต่างของสมิทธิผล ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน(English Proficiency)	4.0
4.2	จัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชาเป็นภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดระดับสูง ตามธรรมชาติของวิชา	4.0
4.3	ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ	4.0
4.4	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและเจตคติต่อภาษาอังกฤษ เสริมสร้างความสามารถด้านวิชาการ และอัตลักษณ์ของนักเรียนโครงการ English Program	4.0
4.5	สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับบริบทของวัฒนธรรมที่หลากหลาย	4.0

**ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของสมรรถิผลทักษะ
ภาษาอังกฤษของนักเรียน(English Proficiency) (4.0 คะแนน)**

คำอธิบาย

ครูออกแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนทั้งความรู้พื้นฐานและทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามระดับความยากง่ายของเนื้อหา ภาษา และสื่อ ที่ท้าทายตามความสามารถของนักเรียน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) จำนวนครูร้อยละ 80.00 ขึ้นไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามธรรมชาติของวิชาและความแตกต่างของผู้เรียน
 - 2) จำนวนครูร้อยละ 70.00 -79.99 ไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติตามธรรมชาติของวิชาและความแตกต่างของผู้เรียน
 - 3) จำนวนครูร้อยละ 60.00 -69.99 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติตามธรรมชาติของวิชาและความแตกต่างของผู้เรียน
 - 4) จำนวนครูร้อยละ 50.00 -59.99 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติตามธรรมชาติของวิชาและความแตกต่างของผู้เรียน
 - 5) จำนวนครูต่ำกว่าร้อยละ 50.00 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติตามธรรมชาติของวิชาและความแตกต่างของผู้เรียน
- เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 2.9 แสดงเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนนของออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของสมรรถิผลทักษะภาษาอังกฤษ (English Proficiency) ของนักเรียน

ระดับคุณภาพ 5 (4.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 4 (3.2 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 3 (2.4 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 2 (1.6 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 1 (0.8 คะแนน)
ปฏิบัติได้ ตามข้อ 1	ปฏิบัติได้ ตามข้อ 2	ปฏิบัติได้ ตามข้อ 3	ปฏิบัติได้ ตามข้อ 4	ปฏิบัติได้ ตามข้อ 5

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ และการมอบหมายงานแก่นักเรียน
- 3) ผลงานนักเรียนที่เกิดจากการฝึกทักษะภาษาอังกฤษทั้งด้านฟัง พูด อ่าน และเขียน
- 4) ผลการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 จัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชาเป็นภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดระดับสูงตามธรรมชาติของวิชา (4.0 คะแนน)

คำอธิบาย

ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการ เทคนิค พัฒนาทักษะการคิดระดับสูงและวิธีการสอน ตามธรรมชาติวิชา ในวิชาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความสามารถทางภาษาและความสามารถทางวิชาการที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) จำนวนครูร้อยละ 80.00 ขึ้นไป ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความสามารถ ทางภาษาและความสามารถทางวิชาการของนักเรียนรายบุคคล
- 2) จำนวนครูร้อยละ 70.00 -79.99 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความสามารถทางภาษาและความสามารถทางวิชาการของนักเรียนรายบุคคล
- 3) จำนวนครูร้อยละ 60.00 -69.99 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความสามารถทางภาษาและความสามารถทางวิชาการของนักเรียนรายบุคคล
- 4) จำนวนครูร้อยละ 50.00 -59.99 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความสามารถทางภาษาและความสามารถทางวิชาการของนักเรียนรายบุคคล
- 5) จำนวนครูต่ำกว่าร้อยละ 50.00 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงความสามารถทางภาษาและความสามารถทางวิชาการของนักเรียนรายบุคคล

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) โครงสร้างหลักสูตรโครงการ English Program
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้
- 3) ข้อมูลการบันทึกจำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการคิด
- 4) ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการสืบค้น วิเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ แล้วถ่ายโอนเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ (4.0 คะแนน)

คำอธิบาย

ครูเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ ทักษะภาษาอังกฤษ และประสบการณ์ของนักเรียน

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนครูร้อยละ 80.00 ขึ้นไป เลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ

2) จำนวนครูร้อยละ 70.00 -79.99 เลือกใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ

3) จำนวนครูร้อยละ 60.00 -69.99 เลือกใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ

4) จำนวนครูร้อยละ 50.00 -59.99 เลือกใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ

5) จำนวนครูต่ำกว่าร้อยละ 50.00 เลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) ทะเบียนสื่อ และแหล่งเรียนรู้ของโครงการ English Program
- 2) ข้อมูลการใช้ และการบำรุงรักษา สื่อ และแหล่งเรียนรู้
- 3) หลักฐานการสร้างเครือข่ายทั้งใน และนอกประเทศ
- 4) การสรุปผลการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและเจตคติ ต่อภาษาอังกฤษ
เสริมสร้าง ความสามารถด้านวิชาการและอัตลักษณ์ของนักเรียนโครงการ English Program
 (4.0 คะแนน)

คำอธิบาย

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความหลากหลาย ตรงตามเป้าหมายของโครงการ English Program สามารถพัฒนาความสามารถด้านวิชาการ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) จำนวนครูร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงตามเป้าหมายของโครงการ English Programเสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียน พัฒนาความสามารถด้านวิชาการ เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและสร้างเจตคติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
- 2) จำนวนครูร้อยละ 70.00 -79.99 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงตามเป้าหมายของโครงการ English Program เสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียน พัฒนาความสามารถด้านวิชาการ เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและสร้างเจตคติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
- 3) จำนวนครูร้อยละ 60.00 -69.99 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงตามเป้าหมายของโครงการ English Program เสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียน พัฒนาความสามารถด้านวิชาการ เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและสร้างเจตคติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
- 4) จำนวนครูร้อยละ 50.00 -59.99 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงตามเป้าหมายของโครงการ English Program เสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียน พัฒนาความสามารถด้านวิชาการ เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและสร้างเจตคติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
- 5) จำนวนครูต่ำกว่าร้อยละ 50.00 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงตามเป้าหมายของโครงการ English Program เสริมสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียน พัฒนาความสามารถด้านวิชาการ เพิ่มพูนทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษและสร้างเจตคติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) รายงานผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2) ผลงานนักเรียนที่เกิดจากการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 3) ข้อมูลการดำเนินกิจกรรม ค่าใช้จ่ายทางภาษา วันสำคัญต่าง ๆ การทัศนศึกษา
- 4) ผลการสัมภาษณ์นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษให้ เหมาะสมกับบริบท ของวัฒนธรรมที่หลากหลาย (4.0 คะแนน)

จัดบรรยากาศทางกายภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยและสากลโดยใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งในและนอกสถานศึกษา จัดบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ มีความปลอดภัย และกล้าแสดงออก

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนครูร้อยละ 80.00 ขึ้นไป สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศทางกายภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาอังกฤษบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากล

2) จำนวนครูร้อยละ 70.00 -79.99 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศทางกายภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการใช้ ภาษาอังกฤษบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากล

3) จำนวนครูร้อยละ 60.00 -69.99 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศทางกายภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการใช้ ภาษาอังกฤษบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากล

4) จำนวนครูร้อยละ 50.00 -59.99 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศทางกายภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการใช้ ภาษาอังกฤษบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากล

5) จำนวนครูต่ำกว่าร้อยละ 50.00 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศทางกายภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการใช้ ภาษาอังกฤษบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากล

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) สภาพแวดล้อม บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะในการสื่อสาร
- 2) ผลการสังเกต สัมภาษณ์นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน (10.0 คะแนน)

คำอธิบาย

สถานศึกษามีการวัดและประเมินผล ความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งการวัดผล ตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 การทดสอบสมิทธิผลทักษะภาษาอังกฤษ (English Proficiency) เทียบเคียง มาตรฐานสากล นำผลจากการวัดและประเมินผลระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ มาเปรียบเทียบและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ

ตารางที่ 2.10 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนของมาตรฐานที่ 5

ตัวบ่งชี้	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
5.1	วัดและประเมินผล รายงานความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านทักษะภาษาอังกฤษและความรู้ในแต่ละรายวิชา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.0
5.2	ทดสอบสมิทธิผลทักษะภาษาอังกฤษ (English Proficiency) ของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ ระดับนานาชาติ โดยเทียบเคียงระดับความสามารถกับกรอบ CEFR	3.0
5.3	ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.0

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 วัดและประเมินผลรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนด้านทักษะภาษาอังกฤษ และความรู้ในแต่ละรายวิชา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (4.0 คะแนน)

ครูวัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษและคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำผลงานนักเรียนมาวิเคราะห์เพื่อระบุระดับความรู้ ความสามารถของนักเรียนเทียบกับคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

ประเด็นการพิจารณา

- 1) จำนวนครูร้อยละ 80.00 ขึ้นไป วัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษและคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย วิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเทียบกับคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
 - 2) จำนวนครูร้อยละ 70.00 -79.99 วัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษและคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย วิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเทียบกับคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
 - 3) จำนวนครูร้อยละ 60.00 -69.99 วัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษและคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย วิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเทียบกับคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
 - 4) จำนวนครูร้อยละ 50.00 -59.99 วัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษและคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย วิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเทียบกับคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
 - 5) จำนวนครูต่ำกว่าร้อยละ 50.00 วัดและประเมินผลทักษะภาษาอังกฤษและคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย วิเคราะห์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเทียบกับคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
- เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ผลการทดสอบตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551
- 3) แบบสรุปรายงานผลการประเมินความสามารถของผู้เรียนเทียบกับเกณฑ์กำหนด
- 4) แผนการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนหลังการประเมินผล
- 5) แบบรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ทดสอบสมิทธิผลทักษะภาษาอังกฤษ (English Proficiency) ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ ระดับนานาชาติ โดยเทียบเคียงระดับความสามารถกับกรอบ CEFR (3.0 คะแนน)

คำอธิบาย

ประเมินนักเรียนด้วยแบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติ ทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนในโครงการ English Program เทียบเคียงกับกรอบ CEFR ตามเกณฑ์ ที่กำหนดโดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านระดับ A2 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านระดับ B1 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผ่านระดับ B2

ประเด็นการพิจารณา

ใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนโครงการ English Program เทียบเคียงผลการทดสอบกับกรอบ CEFR วิเคราะห์ผลการทดสอบมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนรายบุคคลนำผลการทดสอบมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้รายงานผลการประเมินต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แบบสรุปผลการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษ เทียบเคียงตามกรอบมาตรฐาน CEFR
- 2) การจัดกิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (3.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นำผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนโครงการ English Program มาเปรียบเทียบกับผลการทดสอบของนักเรียนในหลักสูตรปกติเพื่อปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

ประเด็นการพิจารณา

- 1) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนโครงการ English Program ทั้งรายบุคคลและภาพรวม

2) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนโครงการ English Program เปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในหลักสูตรปกติ แล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

3) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนโครงการ English Program ทั้งรายบุคคลและนำภาพรวมมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

4) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโครงการ English Program ทั้งรายบุคคลและภาพรวม นำมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

5) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโครงการ English Program ทั้งรายบุคคลและภาพรวมนำมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพนักเรียน

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ และคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1) ผลการทดสอบระดับชาติทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนในโครงการ English Program รายบุคคล

2) แบบสรุปลผลการสอบระดับชาตินักเรียนโครงการ English Program เปรียบเทียบกับกลุ่มนักเรียนหลักสูตรปกติ

3) แผนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และคุณภาพของนักเรียนในโครงการ English Program

ด้านที่ 3 คุณภาพผู้เรียน (40.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นเลิศทางวิชาการและ ทักษะภาษาอังกฤษและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเป้าหมายของโครงการ English Program ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2.11 แสดงมาตรฐาน และคะแนนของคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่	ชื่อมาตรฐาน	คะแนน
6	นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะภาษาอังกฤษ	20.0
7	นักเรียนโครงการ English Program มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเป้าหมายของโครงการ English Program	20.0

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะภาษาอังกฤษ (20.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะภาษาอังกฤษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระเพิ่มขึ้นมีผลคะแนนทดสอบระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ รวมทั้งมีผลคะแนนวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 50 ขึ้นไป มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับ โดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามมาตรฐาน CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและเข้าร่วมกิจกรรมประกวด แข่งขัน ทักษะทางวิชาการทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับภาคระดับชาติ หรือระดับนานาชาติประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ

ตารางที่ 2.12 แสดงตัวบ่งชี้ และคะแนนของคุณภาพผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
6.1	นักเรียนโครงการ English Program มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มขึ้น	5.0
6.2	นักเรียนโครงการ English Program มีผลคะแนนทดสอบ ระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติรวมทั้งมีผลคะแนนวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 50 ขึ้นไป	5.0
6.3	นักเรียนโครงการ English Program มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด	5.0
6.4	นักเรียนโครงการ English Program เข้าร่วมกิจกรรมประกวด แข่งขัน ทักษะทางวิชาการทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาคระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ	5.0

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 นักเรียนโครงการ English Program มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระเพิ่มขึ้น (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มขึ้น หมายถึง สถานศึกษามีนักเรียนโครงการ English Program มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
ประเด็นการพิจารณา

1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

2) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

3) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

4) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

5) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

6) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

7) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

8) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษาปัจจุบันสูงกว่าปีที่ผ่านมา

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน

ตารางที่ 2.13 แสดงเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนนของคุณภาพผู้เรียน

ระดับคุณภาพ 5 (5.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 4 (4.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 3 (3.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 2 (2.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 1 (1.0 คะแนน)
ปฏิบัติได้ 8 ข้อ	ปฏิบัติได้ 7 ข้อ	ปฏิบัติได้ 6 ข้อ	ปฏิบัติได้ 5 ข้อ	ปฏิบัติได้ 4 ข้อ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 ปีการศึกษาย้อนหลัง

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 นักเรียนโครงการ English Program มีผลคะแนนทดสอบระดับชาติ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ รวมทั้งมีผลคะแนนวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 50 ขึ้นไป (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ และมีผลคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 50 ขึ้นไป

ประเด็นการพิจารณา

- 1) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 2) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 3) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 4) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 5) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 6) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 7) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ
- 8) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติและ
- 9) นักเรียนโครงการ English Program มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเฉลี่ยร้อยละ 50 ขึ้นไป

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน

ตารางที่ 2.14 เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนนของรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระดับคุณภาพ 5 (5.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 4 (4.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 3 (3.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 2 (2.0 คะแนน)	ระดับคุณภาพ 1 (1.0 คะแนน)
ปฏิบัติได้ 9 ข้อ	ปฏิบัติได้ 8 ข้อ	ปฏิบัติได้ 7 ข้อ	ปฏิบัติได้ 6 ข้อ	ปฏิบัติได้ 5 ข้อ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของปีที่ผ่านมา

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 นักเรียนโครงการ English Program มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษ จากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับ โดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

มีการทดสอบและประเมินนักเรียนโครงการ English Program โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบัน ที่ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนโครงการ English Program เทียบเคียงกับกรอบ CEFR ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับ A2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับ B1 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับ B2

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 60 ขึ้นไป ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 55.0 -59.99 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 50.00-54.99 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 45.0-49.99 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 40.0-44.99 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.3)

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับโดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ของปีที่ผ่านมา

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 นักเรียนโครงการ English Program เข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขันทักษะทางวิชาการและทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ และสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมประกวด แข่งขัน นำเสนอผลงานที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาการและความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับสูง

ประเด็นการพิจารณา

- 1) นักเรียนโครงการ English Program ได้รับรางวัลการประกวด แข่งขันทักษะด้านวิชาการ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 2) นักเรียนโครงการ English Program ได้รับรางวัลการประกวดแข่งขันทักษะด้านวิชาการ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับชาติ ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 3) นักเรียนโครงการ English Program ได้นำเสนอผลงาน ได้รับรางวัลการประกวด แข่งขันทักษะด้านวิชาการ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับภาค ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 4) นักเรียนโครงการ English Program ได้นำเสนอผลงาน ได้รับรางวัลการประกวด แข่งขันทักษะด้านวิชาการ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 5) นักเรียนโครงการ English Program ได้นำเสนอผลงาน ได้รับรางวัลการประกวดแข่งขัน ทักษะด้านวิชาการ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

รางวัลการประกวดเกียรติบัตร โล่รางวัลจากแข่งขันทักษะด้านวิชาการ ทักษะทางด้าน ภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติของปีการศึกษาที่ผ่านมา

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนโครงการ English Program มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเป้าหมายของโครงการ English Program (20.0 คะแนน)

นักเรียนโครงการ English Program มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรม และกล้าแสดงออก สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษมีส่วนร่วมกิจกรรม แก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลกมีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้ เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวมีทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การทำงานและการสร้างสรรค์ ผลงานรักความเป็นไทย แสดงออกซึ่งความเป็นไทย มีความตระหนัก ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่าง มีความสุขประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ คือ

ตารางที่ 2.15 ตัวบ่งชี้ และคะแนนของมาตรฐานที่ 7

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	คะแนน
7.1	นักเรียนโครงการ English Program มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรม และกล้าแสดงออก	2.5
7.2	นักเรียนโครงการ English Program สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ	5.0
7.3	นักเรียนโครงการ English Program มีส่วนร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหา หรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลก	2.5
7.4	นักเรียนโครงการ English Program มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัว	5.0
7.5	นักเรียนโครงการ English Program มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การทำงานและการสร้างสรรค์ผลงาน	2.5
7.6	นักเรียนโครงการ English Program รักความเป็นไทย แสดงออกซึ่งความเป็นไทย มีความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	2.5

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 นักเรียนโครงการ English Program มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรม จริยธรรม และกล้าแสดงออก (2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาร้อยละ 80 ขึ้นไป ผ่านการประเมินความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาร้อยละ 70.00 -79.99 ผ่านการประเมินความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาร้อยละ 60.00 – 69.99 ผ่านการประเมินความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาร้อยละ 50.00 – 59.99 ผ่านการประเมินความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ต่ำกว่าร้อยละ 50 ผ่านการประเมินความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แผนปฏิบัติการประจำปีของโครงการ English Program
- 2) แบบรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการ English Program
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการมอบหมายงานแก่นักเรียน
- 4) สมุดบันทึกความดีของนักเรียนหรือภาพถ่ายหรือเกียรติบัตรของนักเรียน
- 5) ผลการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง
- 6) ผลการประเมินของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 นักเรียนโครงการ English Program สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program สืบค้นความรู้และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและนำเสนอ ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผ่านการประเมินด้านการสืบค้นความรู้ และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 70.00 -79.99 ผ่านการประเมินด้านการสืบค้นความรู้และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 60.00 – 69.99 ผ่านการประเมินด้านการสืบค้นความรู้และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 50.00 – 59.99 ผ่านการประเมินด้านการสืบค้นความรู้และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษเป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ต่ำกว่าร้อยละ 50 ผ่านการประเมิน ด้านการสืบค้นความรู้และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการมอบหมายงานแก่นักเรียน
- 2) แฟ้มสะสมงานของครูและนักเรียน
- 3) ภาพถ่ายกิจกรรมและเกียรติบัตรของนักเรียน
- 4) ผลการประเมินของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 นักเรียนโครงการ English Program มีส่วนร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลก (2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นพลเมืองโลกมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มุ่งแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลก

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผ่านการประเมิน การร่วมกิจกรรมที่มีส่วนแก้ไขปัญหาหรือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลก ตามที่สถานศึกษากำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 70.00 -79.99 ผ่านการประเมินการร่วมกิจกรรมที่มีส่วนแก้ไขปัญหาหรือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลกตามที่สถานศึกษากำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 60.00 – 69.99 ผ่านการประเมินการร่วมกิจกรรมที่มีส่วนแก้ไขปัญหาหรือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลกตามที่สถานศึกษากำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 50.00 – 59.99 ผ่านการประเมินการร่วมกิจกรรมที่มีส่วนแก้ไขปัญหาหรือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลกตามที่สถานศึกษากำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละ 50 ผ่านการประเมินการร่วมกิจกรรมที่มีส่วนแก้ไขปัญหาหรือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลกตามที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แผนปฏิบัติการประจำปีของโครงการ English Program
- 2) ปฏิทินกิจกรรมประจำปีของโครงการ English Program
- 3) โครงการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม
- 4) แบบสรุปโครงการสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม
- 5) แฟ้มสะสมงานของครูและนักเรียน
- 6) ภาพถ่ายกิจกรรมของนักเรียน
- 7) ผลการประเมินของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 นักเรียนโครงการ English Program มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัว (5.0 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program อ่านภาษาอังกฤษจากสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผ่านการประเมิน การมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวตามที่สถานศึกษากำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 70.00 -79.99 ผ่านการประเมินการมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวตามที่สถานศึกษากำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 60.00 – 69.99 ผ่านการประเมินการมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวตามที่สถานศึกษากำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 50.00– 59.99 ผ่านการประเมินการมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวตามที่สถานศึกษากำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ต่ำกว่าร้อยละ 50 ผ่านการประเมินการมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวตามที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) โครงการจัดกิจกรรมรักการอ่าน
- 2) รายงานผลโครงการกิจกรรมรักการอ่าน
- 3) แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน
- 4) สมุดบันทึกการอ่าน
- 5) ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
- 6) ผลการสัมภาษณ์ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง
- 7) ผลการประเมินของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 นักเรียนโครงการ English Program มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การทำงาน และการสร้างสรรค์ผลงาน
(2.5 คะแนน)

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาตนเอง การทำงาน การสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงาน ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผ่านการประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาตนเอง การทำงาน การสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานตามที่สถานศึกษากำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 70.00 -79.99 ผ่านการประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาตนเอง การทำงาน การสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานตามที่สถานศึกษากำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 60.00 – 69.99 ผ่านการประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาตนเอง การทำงาน การสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานตามที่สถานศึกษากำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 50.00 – 59.99 ผ่านการประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาตนเอง การทำงาน การสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานตามที่สถานศึกษากำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละ 50 ผ่านการประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาตนเอง การทำงาน การสร้างสรรค์ และการนำเสนอผลงานตามที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการมอบหมายงานแก่นักเรียน
- 2) แบบบันทึกการใช้ห้องสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
- 3) แฟ้มสะสมผลงานครูและนักเรียนในโครงการ English Program
- 4) ภาพถ่ายกิจกรรมของนักเรียน
- 5) ผลการประเมินของสถานศึกษา

**ตัวบ่งชี้ที่ 7.6 นักเรียนโครงการ English Program รักความเป็นไทย แสดงออกซึ่ง
ความเป็นไทย มีความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
(2.5 คะแนน)**

คำอธิบาย

นักเรียนโครงการ English Program รักความเป็นไทย ปฏิบัติตามมารยาท และวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันอย่างภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ และอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นการพิจารณา

1) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผ่านการประเมินด้านรักความเป็นไทย ปฏิบัติตามมารยาทและวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันอย่างภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ และอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

2) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 70.00 -79.99 ผ่านการประเมินด้านรักความเป็นไทย ปฏิบัติตามมารยาทและวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันอย่างภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ และอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข ตามที่สถานศึกษากำหนด

3) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 60.00 – 69.99 ผ่านการประเมินด้านรักความเป็นไทย ปฏิบัติตามมารยาทและวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันอย่างภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ และอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

4) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 50.00 – 59.99 ผ่านการประเมินด้านรักความเป็นไทย ปฏิบัติตามมารยาทและวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันอย่างภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ และอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

5) จำนวนนักเรียนโครงการ English Program ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละ 50 ผ่านการประเมินด้านรักความเป็นไทย ปฏิบัติตามมารยาทและวัฒนธรรมไทยในชีวิตประจำวันอย่างภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ และอยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพและคะแนน (แสดงในตารางที่ 2.9)

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1) แผนการจัดการเรียนรู้ของครูในโครงการ English Program

- 2) แบบสรุปการรายงานโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 3) ภาพถ่ายกิจกรรมของนักเรียน
- 4) ผลการประเมินของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า แนวทางการนำมาตราฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาตามโครงการให้มีประสิทธิภาพ ครูและนักเรียนมีคุณภาพ มีลักษณะเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามโครงการฯ ใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการเทียบเคียงเพื่อการพัฒนา กำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งนำไปเป็นเป้าหมายหรือเป็นกรอบทิศทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพ และใช้ในการประเมินตนเองว่าใน แต่ละปี หรือแต่ละช่วงเวลาที่กำหนด สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปเป็นเป้าหมายในการกำกับดูแล การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพของโครงการในภาพรวม และนำข้อมูลมาวางแผนยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นข้อมูลคุณภาพ และใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

นักวิชาการ และนักวิจัยหลายท่าน ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

ซูวีตา มะขามทอง (2556: 75 - 78) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมบุคลากร ควรคัดเลือกครูชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ และมีวิธีการสรรหาที่หลากหลาย โรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงให้ครูชาวต่างชาติได้ทราบรายละเอียดของอัตราค่าจ้าง และค่าตอบแทนก่อนที่จะดำเนินการจ้าง มีสวัสดิการด้านอื่น และส่งเข้ารับการอบรมจากสถาบันภาษาเพิ่มเติม

2. ด้านจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้หลักสูตร ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายและเพียงพอ ทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ และควรให้จัดมีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างการเรียนภาษาอังกฤษ

3. ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ควรจัดให้มีการนิเทศครูต่างชาติทั้งจากภายใน และภายนอก เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือ และติดตามการปฏิบัติงาน ตลอดจนการสร้างขวัญกำลังใจ โดยการเพิ่มเงินเดือนแก่ครูผู้สอนที่มีผลการประเมินการสอนที่ดี ควรจัดให้ครูผู้สอนมีการนิเทศกันเอง พยายามทำให้ครูผู้สอนตระหนักในการนิเทศ มองว่าการนิเทศเป็นการช่วยเหลือครูผู้สอนเพื่อพัฒนาการสอนและวิชาชีพ

พงปณิต พรหมมา (2557: 72-75) กล่าวถึงองค์ประกอบบริหารโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนสองภาษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียนสองภาษา โดยเฉพาะเรื่องภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารจึงมีภาระหน้าที่สำคัญในการบริหาร และจัดการด้านวิชาการ

2. การจัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องสมุด สภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษา มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของนักเรียน

3. ครูผู้สอนต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาที่สอน หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

4. โรงเรียนควรมีนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาสองภาษา

5. การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนควรมีกิจกรรม และกลไกส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

6. โรงเรียนควรมีโครงสร้างการบริหารที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม มีแผนปฏิบัติการประจำปี และมีระบบประกันคุณภาพ และการประเมินผลการทำงานของโรงเรียน

7. การสร้างเครือข่ายทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนสองภาษา เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้โรงเรียนสองภาษา มีความเข้มแข็งมากขึ้น

8. การพัฒนาครูและบุคลากร ควรให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สุรัสวดี สว่างแสง (2552: 145 - 146) กล่าวถึงวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เป็นแบบอย่าง ที่ดีของการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่เด่นชัด มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างดี เป็นผู้เสียสละทุ่มเทให้แก่ทางราชการ

2. ครูที่มีคุณภาพ ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน และวัดประเมินผลโดยวิธีที่หลากหลาย

3. หลักสูตรที่ใช้จัดทำขึ้นมาใหม่โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา 2551 เป็นหลัก และต้องปรับหลักสูตรในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 เพื่อเน้นการฝึกทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารมากขึ้น เน้นการสอนทักษะให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าของตนเอง

4. กำหนดโครงสร้างการบริหารให้มีความเฉพาะของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ มีสายบังคับบัญชาตรงกับผู้บริหาร และบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

5. มีการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

6. การพัฒนาครูในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูทำผลงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยี

7. การประเมินผลการเรียนการสอนของนักเรียนแยกเป็นโครงการ ไม่รวมกันโครงการเรียนตามหลักสูตรปกติ

8. มีการสร้างเครือข่ายโรงเรียน โดยอาศัยตามภูมิภาค และสถานที่ตั้งของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดในการแบ่งกลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกกันเอง และมีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนในต่างประเทศ

วุฒิชัย เนียมเทศ (2555: 15 – 16) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ว่าบริหารโครงการหลักสูตรภาษาอังกฤษอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. การกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ในการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยในการเรียน เนื่องจากการรับรู้เป็นภาษาที่สองของนักเรียนเป็นเรื่องที่ค่อยเป็นค่อยไป การเพิ่มภาษาที่สองและลดภาษาแรก จึงต้องใช้กระบวนการสอนที่เอื้อต่อผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างต่อเนื่อง และคอยช่วยเหลือเพื่อไม่ให้ผู้เรียนท้อ หรือเกิดความรู้สึกว่ายากเกินไป และเบื่อหน่ายหรือเลิกเรียน ผู้บริหารควรรู้ และเข้าใจการจัดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้

2. การจัดสภาพแวดล้อมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งหลักสูตร อุปกรณ์ เทคโนโลยี และสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาที่สองได้เป็นอย่างดี

3. การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และสถาบันทางการศึกษาในการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ หรือได้รับความรู้แหล่งการศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกในด้านวิทยากร อาจารย์พิเศษ เฉพาะสาขาจากสถาบันอุดมศึกษาหรือจากผู้ประกอบการ ชุมชน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หากเกิดปัญหาความขาดแคลนครูชั่วคราว เป็นต้น

4. การจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างแท้จริง การจัดโครงสร้างการบริหารที่ดี ชัดเจน เป็นระบบ จะช่วยทำให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ และมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา จะทำให้การจัดการศึกษาระบบสองภาษา และหลักสูตรภาษาอังกฤษ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาในการบริหารหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ ดังรายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาโครงการหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ ต้องมีเนื้อหาสาระระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถและความพร้อมของผู้เรียน

2. ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนในโครงการ ต้องมีการใช้สื่อ และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการสร้างและพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. ลักษณะของแหล่งเรียนรู้โรงเรียนที่เปิดโครงการ ต้องมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องสมุด สภาพแวดล้อม และทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพียงพอและหลากหลาย และสามารถอำนวยความสะดวกทางกายภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. คุณภาพของผู้บริหาร ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการจัดการสอนหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ มีภาวะผู้นำและสามารถประสานงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้ สามารถทำหน้าที่ประสานเครือข่ายความร่วมมือจากการจัดการศึกษาในรูปแบบ EP กับโรงเรียนอื่น ๆ ได้ และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. คุณภาพครูผู้สอน ต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาระบบสองภาษา มีความมุ่งมั่นตั้งใจและเข้าใจถึงพัฒนาการของภาษาที่สอง มีนิสัยรักและแสวงหาความรู้และข่าวสารเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

6. คุณภาพนักเรียน ต้องมีความสามารถในด้านเนื้อหาสาระที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. การจัดโครงสร้างการบริหารในสถานศึกษา ต้องมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน มีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และมีการตรวจสอบถ่วงดุล มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา มีแผนปฏิบัติการประจำปี มีระบบประกันคุณภาพ มีผู้รับผิดชอบโครงการ EP ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการเป็นอย่างดี

8. การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ สถานศึกษาต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน และมีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เป้าหมายให้บุคลากร ผู้ปกครองและนักเรียน ทราบ

9. การมีส่วนร่วมของชุมชน สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่

10. การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ต้องมีความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน บ้าน องค์กรทางศาสนาสถาบันทางวิชาการ และองค์กร ภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนในชุมชน จัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้ และบริการชุมชน และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

11. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการจัดอบรม หรือให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบสองภาษา มีการจัดการอบรม หรือให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนต่อเนื่อง มีบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสอนสองภาษาให้กับครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูชาวไทย และครูต่างชาติ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง

12. การวิจัยและการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ต้องวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่นการสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรม ค่ายภาษาอังกฤษ

13. การประกันคุณภาพ และการประเมินผลงาน การดำเนินงานและภารกิจต่าง ๆ ต้องมีการประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ว่าการดำเนินงานของ สถานศึกษาจะต้องมีประสิทธิภาพและการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

14. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ในการ จัดการเรียนการสอนต้องมีการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทุกรายวิชา หรืออย่างน้อย 4 วิชา ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านเนื้อหาวิชา และมีการสอนด้วยภาษาอังกฤษในเนื้อหาวิชา ที่พัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มจำนวนการสอนด้วยภาษาอังกฤษให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ หรือเมื่อมีโอกาส

15. ลักษณะการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นทักษะกระบวนการคิด มีการจัดการเรียนรู้ ในบริบทของความเป็นไทย ผสมผสานกับความเป็นสากล มีการจัดการเรียนรู้ โดยการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ที่สร้างความ มั่นใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกในการใช้ภาษาอังกฤษ และมีการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึง คุณภาพของผู้เรียน ตามความถนัดและความสนใจ

16. การวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมิน ที่มี ความหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการตามข้อกำหนดในหลักสูตร และมีการสอบวัดระดับความรู้ความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษ ด้วยข้อสอบที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ จากนักวิชาการและนักวิจัยได้กล่าวมานั้น ล้วนเป็น องค์ประกอบสำคัญของการบริหาร ที่ส่งผลให้การบริการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ประสบความสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ

ทฤษฎีระบบเป็นการรวมตัวของสิ่งหลายสิ่งเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดย แต่ละสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือขึ้นต่อกันและกันหรือมีผลกระทบต่อกันและกันเพื่อ ให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความหมายของทฤษฎีระบบ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของทฤษฎีเชิงระบบดังนี้

Hicks (1972: 461) กล่าวว่าระบบ คือ การรวมตัวของสิ่งหลายสิ่งเพื่อความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันโดยแต่ละสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือขึ้นต่อกันและกันหรือมีผลกระทบ ต่อกันและกันเพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

Senge (1990: 72-73) กล่าวว่า ระบบ คือ ชุดของส่วนประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง โดยอาจเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก คือ ระบบที่เป็นนามธรรม อันเป็นความคิดรวบยอด หรือผลผลิตทางจิตของมนุษย์ โดยระบบที่ไม่สามารถวาดหรือทำให้เป็นรูปร่างทางกายภาพได้ เช่น ระบบสังคม ระบบทฤษฎี และระบบวัฒนธรรม เป็นต้น ลักษณะที่สอง ระบบที่เป็นนามธรรม หรือระบบทางกายภาพ ซึ่งตรงกันข้ามกับระบบนามธรรม โดยระบบนามธรรมไม่ได้เป็นเพียงความเข้าใจ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสาร เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะพิจารณาระบบเป็นสองลักษณะดังกล่าวก็ตาม ระบบทั้งสองลักษณะนี้ สามารถทำการศึกษาและวิเคราะห์ได้เช่นเดียวกัน

AHSC, The American Heritage Dictionary (1985: 1234) ได้ให้นิยามของระบบ ดังนี้

1. กลุ่มขององค์ประกอบซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน มีปฏิสัมพันธ์กันและเป็นไปตามกัน ก่อรูปเป็นองค์รวมที่ผสมผสานกันอยู่
2. กลุ่มขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กันตามหน้าที่
3. กลุ่มขององค์ประกอบ
4. ชุดของความคิดหรือหลักการที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีโครงสร้าง
5. หน่วยงานหรือสังคมที่ก่อตั้งขึ้น
6. กลุ่มของวัตถุประสงค์หรือปรากฏที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
7. ชุดของปรากฏการณ์ที่รวมอยู่ด้วยกันเพื่อจำแนกและวิเคราะห์
8. สภาพ หรือสถานะของปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลำดับและกลมกลืนกัน
9. วิธีการหรือกระบวนการ

Shrode and Voich (1974: 94) กล่าวว่า ทฤษฎีเชิงระบบเป็นสหวิทยาการอย่างหนึ่ง ซึ่งการทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับทฤษฎี และแนวความคิดเกี่ยวกับระบบจะนำไปสู่การศึกษาวิเคราะห์หรือพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น

Robbins, Bergman, Stagg, and Coulter (2006: 54) ให้นิยาม ระบบ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์ซึ่งกัน ซึ่งกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เป็นเอกภาพ หรือ บรรลุวัตถุประสงค์

จันทรานี สงวนนาม (2553: 85) กล่าวว่า ระบบ เป็นกลุ่มองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อกระทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการขององค์การ

สรุปได้ว่า ระบบ คือ องค์รวม ชุด หรือ กลุ่มขององค์ประกอบย่อย ต่าง ๆ หลายส่วนที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น องค์การ วิธีการ กระบวนการดำเนินงาน คน เครื่องจักร และระบบย่อย ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโดยที่องค์ประกอบแต่ละส่วนต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ หรือดำเนินงานเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายโดยรวมของระบบ

2.2 หลักการของทฤษฎีระบบ

แนวความคิดเชิงระบบเป็นการวิเคราะห์ถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ในระบบหรือองค์การที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ในลักษณะองค์รวมขององค์การ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาถึงส่วนประกอบของระบบในลักษณะองค์การรวม จะให้ผลดีมากกว่าการวิเคราะห์ปัญหาในระบบโดยการแยกส่วน นอกจากนี้ยังพบว่าระบบเปิดจะมีความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อม ส่วนองค์การในระบบปิดนั้นจะไม่เปิดรับสิ่งใด ๆ นำเข้ามาในระบบดังนั้นองค์การคือระบบที่ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ แนวคิดเชิงระบบนี้จำเป็นจะต้องพิจารณาสภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในขององค์การ มิใช่จะพิจารณาแต่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งในระบบขององค์การหรือพิจารณาแต่เฉพาะระบบขององค์การโดยไม่พิจารณาสภาวะแวดล้อมภายนอกขององค์การด้วย จากแนวความคิดเชิงระบบสามารถสรุปหลักการตลอดจนแนวความคิดเชิงระบบที่สำคัญ (Stoner, A. F. & C. Wankel. 1986: 35) ดังนี้

1. ระบบทุกระบบประกอบไปด้วยระบบย่อยในทุกระบบจะมีระบบย่อยหรือส่วนประกอบอย่างน้อยสองส่วนขึ้นไปและส่วนต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
 2. การเน้นที่องค์รวมของทุกระบบการเน้นที่องค์รวมของทุกระบบจะให้ผลรวมที่มากกว่าการเน้นที่แต่ละส่วนประกอบของระบบแล้วนำมารวมกัน
 3. การเป็นทั้งระบบปิดและระบบเปิด การมององค์การว่าเป็นระบบเปิดเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้้องค์การสามารถที่จะสนองตอบให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ส่วนระบบปิดซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นระบบที่ทำหน้าที่ใดหนึ่งด้านหนึ่งและไม่เกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อมโดยตรง
 4. ขอบเขตสิ้นสุดของระบบ ระบบทุกระบบจะสามารถแบ่งแยกประเภทของระบบว่าเป็นระบบเปิดหรือระบบปิด เส้นกันแบ่งขอบเขตของระบบนี้ถ้าเป็นของระบบเปิดจะเปิดรับปัจจัยจากสภาวะแวดล้อมภายนอกเข้ามาและนำไปปัจจัยภายในออกสู่สภาวะแวดล้อมภายนอกได้
 5. ความล้มเหลวของระบบปิด การเป็นระบบปิดนั้นมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวได้ง่ายกว่าระบบเปิดเนื่องจากปิดตัวเองจากสภาวะแวดล้อมภายนอกสำหรับระบบเปิดนั้นมีแนวโน้มที่จะอยู่รอดได้ดีกว่าเนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา
 6. การใช้ข้อมูลป้อนกลับ ระบบเปิดนั้นต้องการข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบเพื่อนำข้อมูลนั้นมาใช้เพื่อปรับตัวให้ดำเนินอยู่ต่อไปได้ การส่งข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ของระบบหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำออกจากระบบ เป็นต้น
 7. มีการจัดลำดับชั้นของระบบไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ตามจะมีลำดับชั้นที่ประกอบไปด้วยระบบย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกันในขณะที่องค์การจะประกอบไปด้วยระบบย่อยนั้นก็จะเป็นระบบย่อยของระบบที่ใหญ่กว่าด้วย เช่น หน่วยงานต่าง ๆ เป็นระบบย่อยขององค์การนั่นเอง
- จันทราณี สงวนนาม (2553: 85 - 86) ได้กล่าวถึงหลักการของแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ดังนี้

1. ทฤษฎีระบบมีความเชื่อว่า ระบบต้องเป็นระบบเปิด (Open System) กล่าวคือต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยได้รับอิทธิพล หรือผลกระทบตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อม
2. มีรูปแบบในการจัดลำดับ (The Hierarchical Model) ในลักษณะของระบบใหญ่ และระบบย่อยที่สัมพันธ์กัน

3. มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้า และผลผลิต (Input Output Model) ซึ่งแสดงถึงผลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ตามลำดับ เป็นองค์ประกอบของระบบ

4. แต่ละองค์ประกอบของระบบจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน (The Entities Model) หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบตัวอื่นด้วย

5. ทฤษฎีระบบเชื่อในหลักการของการมีเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ (Cause and Effect) ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ ทฤษฎีระบบไม่เชื่อผลของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่ทฤษฎีระบบเชื่อว่าปัญหาทางการบริหารที่เกิดขึ้นมักจะมาจากสาเหตุที่มากกว่าหนึ่งสาเหตุ

6. ทฤษฎีระบบจะมองทุก ๆ อย่างในภาพรวมของทุกองค์ประกอบมากกว่าที่จะมองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ

7. ทฤษฎีระบบคำนึงถึงผลของการปฏิบัติที่เป็น “Output” หรือ “Product” มากกว่า “Process” ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับอาจมีมากมายหลายสิ่งซึ่งก็คือผลกระทบ (Output or Impact) ที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลังนั่นเอง

8. ทฤษฎีระบบมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนและป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อบอกให้รู้ว่าระบบมีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบซึ่งก็คือ System Analysis นั่นเอง

สรุปได้ว่า จากหลักการตามแนวความคิดเชิงระบบดังกล่าวข้างต้นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ที่มีส่วนในการที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในระบบที่มีปฏิสัมพันธ์กันและกันได้อย่างทั่วถึงและมีความชัดเจนนอกจากนี้แนวความคิดเชิงระบบยังช่วยให้ผู้บริหารไม่ต้องมองหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะนำมาใช้ในการจัดองค์การเสมอไป เนื่องจากหลักการของแนวความคิดนี้จะเน้นการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมดังนั้นในด้านของโครงสร้างองค์การก็จะมีลักษณะที่เป็นเพียงปัจจัยในการมุ่งเน้นเพื่อการแสวงหาโครงสร้างองค์การที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมเท่านั้น จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์การแบบแยกส่วนมาเป็นการวิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งนักทฤษฎีเชิงระบบอาจจะไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ที่จะต้องทำความเข้าใจกับส่วนย่อย

2.3 องค์ประกอบของระบบการบริหารตามแนวคิดทฤษฎีระบบ

ระบบการบริหารตามแนวคิดทฤษฎีระบบมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จันทราณี สงวนนาม (2553: 86 - 87) กล่าวว่า ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

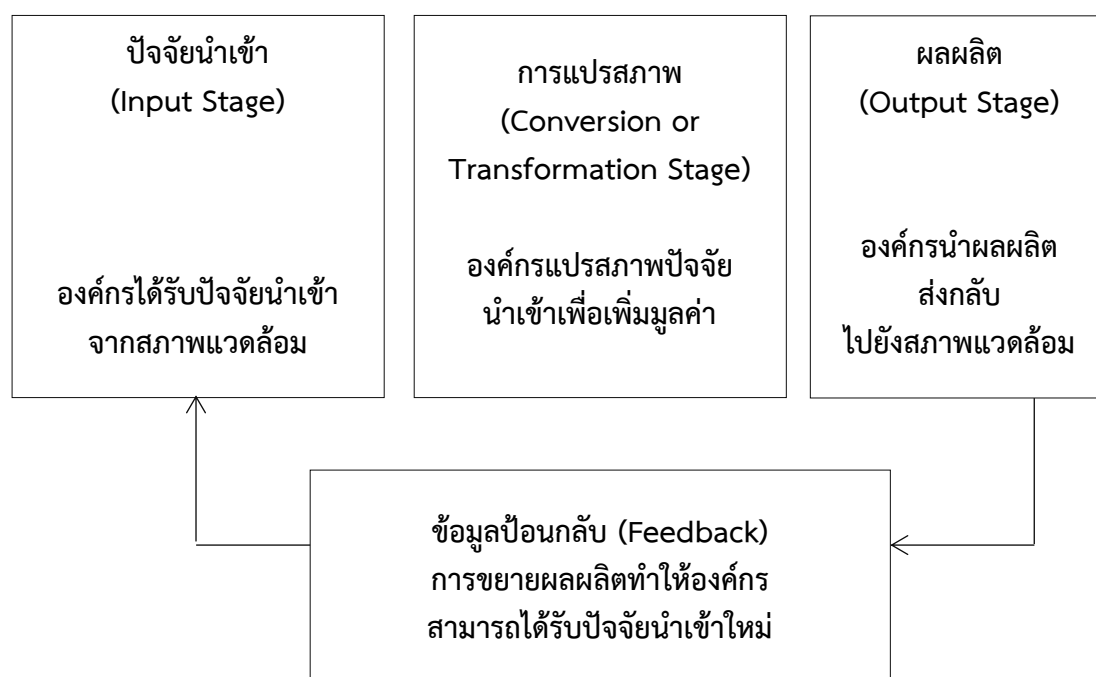
1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ และแรงจูงใจ ที่เป็นส่วนเริ่มต้น หรือตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กร

2. กระบวนการ หมายถึง การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าสู่ทุกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลผลิต หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากผลผลิตที่ได้

อำนาจ อีระวนิช (2553: 93-94) กล่าวว่า ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) เป็นวิธีการจัดการที่ผสมผสานหน้าที่การจัดการกิจกรรมการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์เข้าด้วยกันโดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่แสดงถึงระบบหนึ่ง ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input Stage) ขั้นตอนการแปรสภาพ (Conversion or Transformation Stage) และขั้นตอนผลผลิต (Output Stage) และมีข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) (ดังภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ

ที่มา : อำนาจ อีระวนิช. (2553: 94)

จากภาพที่ 2.1 สรุปได้ว่า ระบบเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ใช้ในการวางแผนและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีการระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1) ข้อมูลวัตถุดิบ (Input) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการหรือโครงการต่าง ๆ เช่น ในระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน อาจได้แก่ ครู นักเรียน ชั้นเรียน หลักสูตร ตำราเรียน วิธีการสอน เป็นต้น ถ้าในเรื่องระบบหายใจ อาจได้แก่ จมูก ปอด กระบังลม อากาศ เป็นต้น

2) กระบวนการ (Process) หมายถึง การนำเอาสิ่งที่ป้อนเข้าไป มาจัดกระทำให้เกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การสอนของครู หรือการให้นักเรียนทำกิจกรรม เป็นต้น

3) ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลที่ได้จากการกระทำในขั้นที่สอง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หรือผลงานของนักเรียน เป็นต้น

4) การตรวจผลย้อนกลับ (Feedback)

องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้ จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังภาพที่ 2.1 วิธีการระบบที่ดี จะต้องเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างประหยัดและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ถ้าระบบใดมีผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมากกว่าข้อมูล วัตถุดิบที่ป้อนเข้าไป ก็ถือได้ว่าเป็นระบบที่มีคุณภาพ ในทางตรงข้ามถ้าระบบมีผลผลิตที่ต่ำกว่าข้อมูลวัตถุดิบที่ไปใช้ ก็ถือว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพต่ำ

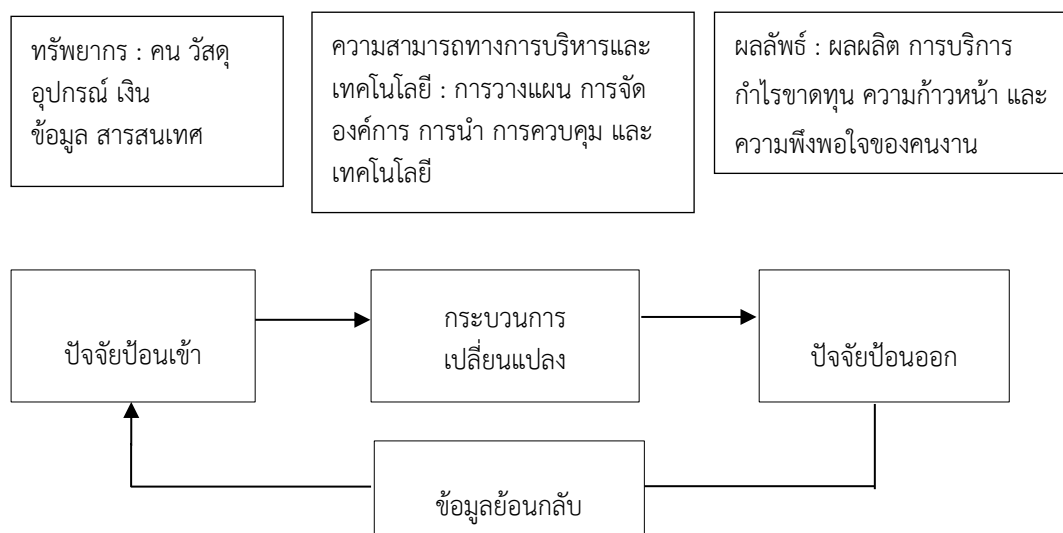
Kast & Rosenzweig (1972, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ. 2555 :24-25) อธิบายเกี่ยวกับระบบในการบริหาร ดังนี้

1) ปัจจัยป้อนเข้า (inputs) คือ ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ เงิน ข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าหรือให้บริการ

2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (transformation processes) จากการใช้ศักยภาพทางการบริหารและเทคโนโลยีขององค์กร เพื่อเปลี่ยนปัจจัยป้อนเข้าเป็นปัจจัยป้อนออก

3) ปัจจัยป้อนออก (outputs) ประกอบด้วย ผลผลิต การให้บริการ หรือผลลัพธ์อื่น ๆ ที่องค์กรผลิตขึ้น

4) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เกี่ยวกับผลลัพธ์และสถานะขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ระบบในการบริหาร

ที่มา : Kast & Rosenzweig. (Kast, & Rosenzweig. 1972)

Angelo Kinicki & Brian Williams (2009: 28-30) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบเป็นทฤษฎีร่วมสมัย ที่ช่วยการบริหารที่มีความซับซ้อนมาก และได้ให้ความหมายว่า ระบบ (System) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่มีการปฏิบัติการร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

แนวคิดเชิงระบบ หมายถึง องค์การที่มีระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ องค์ประกอบของระบบ มี 4 ส่วน คือ

1. การนำเข้า (Inputs) คือ คน เงิน ข้อมูล เครื่องมือ และวัตถุดิบที่ต้องใช้ผลิตสินค้าหรือบริการขององค์การ

2. กระบวนการแปรรูป (Transformation Processes) คือ ความสามารถขององค์การด้านการจัดการและเทคโนโลยีที่ประยุกต์ใช้ในการแปรรูปจากวัตถุดิบเป็นผลผลิต

3. ผลผลิต (Outputs) คือ สินค้า การบริการ กำไร การขาดทุน หรือความพอใจของพนักงาน ที่ เกิดจากการดำเนินงานขององค์การ

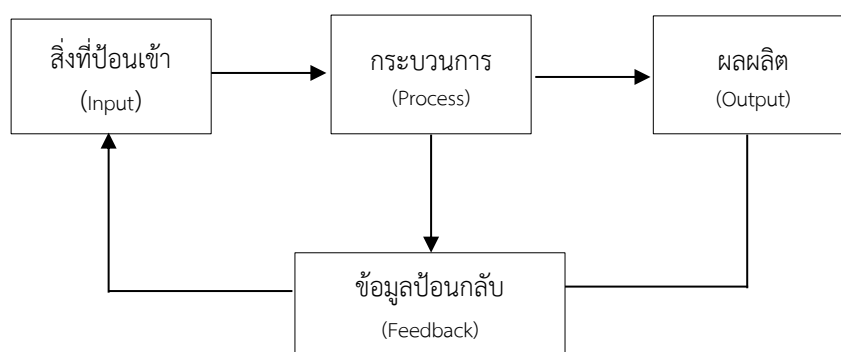
4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อมูลที่แสดงถึงการปฏิบัติงานหรือ ข้อมูลที่เกิดจากการ ตอบรับจากสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อวัตถุดิบ เช่น ลูกค้าซื้อสินค้าหรือไม่

อุทัย เสนารักษ์ อธิบายเกี่ยวกับวิธีระบบ (System Approach) ดังนี้ (อุทัย เสนารักษ์. 2561, ออนไลน์)

ระบบ คือ ภาพส่วนรวมของโครงสร้างหรือของกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันอยู่ในโครงการหรือกระบวนการนั้น ซึ่งระบบเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ใช้ในการวางแผนและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีการระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ข้อมูลวัตถุดิบ (Input)
2. กระบวนการ (Process)
3. ผลผลิต (Output)
4. การตรวจผลย้อนกลับ (Feedback)

องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้ จะมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบของวิธีการระบบ
ที่มา : อุทัย เสนารักษ์. (2561: ออนไลน์)

ชลิตา ศรมณี (2555) ทฤษฎีระบบ (System Theory) เป็นการคิดบนพื้นฐานของระบบที่มีความซับซ้อนโดยจุดสำคัญอยู่ที่การมองแบบไม่แยกส่วนหรือมองว่าทุกอย่างสัมพันธ์กัน คือมีความเป็นไปได้หลายอย่าง ฉะนั้นหัวใจของทฤษฎีระบบ จึงไม่ได้อยู่ที่การวิเคราะห์วิจัยเฉพาะส่วนนั้น ๆ เท่านั้นแต่จะเป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมดว่าสัมพันธ์กัน ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการหรือโครงการต่าง ๆ เช่น ในระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน อาจได้แก่ ครู นักเรียน ชั้นเรียน หลักสูตร ตารางสอน วิธีการสอน เป็นต้น ถ้าในเรื่องระบบหายใจ อาจได้แก่ จมูก ปอด กระบังลม อากาศ เป็นต้น

2. กระบวนการหรือการดำเนินงาน (Process) หมายถึง การนำเอาสิ่งที่ป้อนเข้าไป มาจัดกระทำให้เกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การสอนของครูหรือการให้นักเรียนทำกิจกรรม เป็นต้น

3. ผลผลิต หรือการประเมินผล (Output) หมายถึง ผลที่ได้จากการกระทำในขั้นที่สอง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือผลงานของนักเรียน เป็นต้น

4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) หมายถึง ผลที่ได้จากการกระทำในขั้นที่สอง การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การวิเคราะห์ระบบ เป็นวิธีการนำเอาผลที่ได้ ซึ่งเรียกว่า ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) จากผลผลิตหรือการประเมินผลมาพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ แต่ละส่วนจะสอดคล้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อมีการเตรียมปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรการบริหารแล้วก็ต้องมีการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งก็คือ ผลผลิตนั่นเอง และตัวผลผลิตจะเป็นข้อมูลป้อนกลับที่สะท้อนไปยังปัจจัยนำเข้าว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพหรือไม่ และแต่ละส่วนจะต้องพัฒนาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร

จากการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีระบบนี้มาเป็นต้นแบบสร้างรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน มีความสัมพันธ์อย่างมีระบบ อันจะส่งผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3.1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) โดยให้ความหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 2) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มองเห็นว่าบุคลากรทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน โดยนำความสามารถของแต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าภายใต้บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ตามลำพังเพียงแต่ผู้บริหารผู้เดียวย่อมมีข้อจำกัด ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว สามารถแก้ไขได้โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีศักยภาพทางการบริหารเป็นทวีคูณ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553: 10) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบ

ฉลาด จันทสมบัติ (2553: 176) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาแก้ปัญหา การวางแผน ดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการประเมินร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดย การยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

จันทราณี สงวนนาม (2553: 176) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการปฏิบัติงาน ตลอดจนการ ประเมินผล

Rensis Likert (1961: 223) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับ เป้าหมายและการตัดสินใจกระทำโดยกลุ่มผู้บริหารมีความเชื่อมั่นไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ การติดต่อสื่อสารไม่เพียงแต่จากบนลงล่าง(downward communication) และจากล่างขึ้นบน (upward communication) แต่ยังมี การติดต่อสื่อสารตามแนวนอน (horizontal communication) ระหว่างเพื่อน ร่วมงานที่อยู่ในระดับเดียวกันในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารไม่เพียงแต่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะพยายามให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึกว่า พวกเขา มีความสำคัญ

William P. Anthony (1978: 3) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participative management) หมายถึง กระบวนการที่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ โดยเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้ความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์มาช่วยแก้ปัญหาทางการบริหารโดยผู้บริหารยอมแบ่งอำนาจการตัดสินใจให้กับ ผู้ใต้บังคับบัญชา ที่สำคัญคือ ต้องพยายามให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างแท้จริงในเรื่องที่สำคัญขององค์กร ไม่ใช่เพียงการรับรู้และสัมผัสปัญหาเพียงผิวเผิน

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีอิสระ โดยกระทำด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิดนี้ ผู้วิจัยได้นำเอามาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการบริหารงานภายในกระบวนการของรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

3.2 หลักการของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้แนวคิดที่แตกต่างกัน ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 62-63) ได้ให้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องใช้ศิลปะในการบริหารมากกว่าใช้ศาสตร์ สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานให้เขามีส่วนร่วมปริมาณเท่าใด เป็นคำถามที่ตอบได้ยากมากซึ่งไม่มีสูตรสำเร็จ ขึ้นอยู่กับทักษะ ประสบการณ์ รวมถึงความสามารถในการจัดการของผู้บริหารแต่ละคน ดังนั้นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม แบ่งได้ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายความว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานบางคนบางกลุ่มหรือ ทั้งหมดร่วมคิด อาจจะเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม การร่วมคิดมีประโยชน์หลายประการต่อองค์กร โดยทั่วไปก่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นการเปิดใจของผู้บริหาร การคิดเป็น กระบวนการขั้นต้นของการดำเนินงาน สำหรับการเริ่มต้นด้วยการคิดก็คือการแสดงความเป็นเจ้าของ ตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. การร่วมทำ หมายความว่า ผู้บริหารจะต้องนำผลของการร่วมคิดที่ได้ตักผลึกแล้วนำไปสู่การปฏิบัติในระยะเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานในแต่ละคนในความแตกต่างที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงต่อองค์กร ดังนั้นการร่วมทำจะต้องคำนึงถึงทีมงานที่มีศักยภาพเป็นสำคัญ

3. ร่วมประเมินผลงาน หมายความว่า การประเมินผลงานต้องไม่มอบหมายให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะที่เรียกว่า ฝ่ายประเมินผล แต่การประเมินผลงานที่ดีจะต้องเป็นผลมาจากการกำหนดเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ โดยผู้ร่วมงานในแต่ละฝ่ายแต่ละแผนกควรมีโอกาสร่วมกันเสนอประเด็นที่ต้องการวัดผล พร้อมทั้งกำหนดค่าคะแนนที่เหมาะสม เมื่อได้คะแนนจากการวัดผลแล้วนำคะแนนดังกล่าวไปใช้ในการประเมินผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือเทียบเคียงกับการปฏิบัติในรอบปีที่ผ่านมาได้

4. ร่วมยอมรับในผลการประเมิน หมายความว่า ผลของการประเมินที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ ผลของการประเมินจะปรากฏออกมาในรูปแบบลักษณะใดก็ต้องยอมรับและไม่ควรโยนความรับผิดชอบอันเกิดจากการปฏิบัติให้บุคคลใดหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้จะต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งทีมงาน

5. ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ หมายความว่า การปฏิบัติในทุกองค์กร เมื่อวงจรการปฏิบัติงานจบลง ผลของงานทั้งผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ มีความจำเป็นจะต้องเสนอแนะปรับปรุงการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นไป โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับปรุงตามความเหมาะสม เพื่อยกระดับวิธีการบริหารของ

ตนเองต่อไป จะเห็นได้ว่า แนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้บริหารเองต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารเพื่อจูงใจทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมงานได้เกิดการหยั่งรู้ในงานตามบทบาทหน้าที่ พร้อมทั้งจะทำงานควบคู่ไปกับผู้บริหารอย่างเต็มกำลังความสามารถถึงอย่างไรก็ตามประการสำคัญคือ ผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมตลอดเวลาตามแนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมและต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใสในวิถีแห่งประชาธิปไตย

Bryman (1986: 139) ได้เสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่จะมีผลต่อทัศนคติ การปฏิบัติงานและการกระตุ้นใจผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. บรรยากาศของการมีส่วนร่วมควรจะต้องทำให้แนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้นและบรรยากาศจะมีลักษณะของการไม่เป็นทางการมากกว่า
2. ผู้บังคับบัญชาควรเพิ่มเป้าหมายส่วนบุคคลกับเป้าหมายองค์กรให้เท่าเทียมกัน

3. ผู้มีส่วนร่วมจะเพิ่มการควบคุมงานมากขึ้นถ้ามีแรงจูงใจและความเป็นอิสระเพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้น

4. บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

ชูชาติ พวงสมจิตร (2555: 209-211) ได้นำมาสรุปเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. การกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ คือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญขององค์กร มีการแบ่งอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนและตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบด้วยความมีเหตุผลและคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก

2. ความไว้วางใจกัน คือ แนวคิดที่เป็นปรัชญาพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์หากได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินงาน ฝ่ายบริหารเพียงดูแลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ และดูแลผลสุดท้ายของงานก็เพียงพอแล้ว

3. การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ คือ การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกันของผู้บริหาร ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร ย่อมขจัดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ เพราะทุกคนมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน มีการทำงานที่มีทิศทางเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ผลผลิตหรือผลงานก็จะออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ คือ ผู้ปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระในการคิด การตัดสินใจ และการดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบ

5. ความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน คือ การที่แต่ละคนทั้งผู้บริหาร และผู้ใต้บังคับบัญชาได้มาปฏิบัติร่วมกัน มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน และการที่บุคคลในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รู้เป้าหมายขององค์กรมีความรู้สึก เป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน และร่วมมือกันอย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและพร้อมที่จะทำผลประโยชน์ให้กับองค์กร

6. การให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อผู้ได้บังคับบัญชา เนื่องจากผู้ได้บังคับบัญชา เป็นผู้ มีบทบาทในการร่วมตัดสินใจ ดังนั้นข้อมูลข่าวสารจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจนั้น ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลักการสำคัญ คือการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมยอมรับและร่วมในการปรับปรุงในการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ประเภทของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านที่ให้แนวคิดลักษณะของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ดังนี้ เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2553: 18) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมโดยแบ่งเป็น

2 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรงคือ การมีส่วนร่วมในการบริหารซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้า โครงการ มักจะเปิดโอกาส ให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษา ที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย อย่างไม่เป็นทางการโดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น บริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ เป็นต้น

Cohen and Upholf (1980: 219-220) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นของกิจกรรมและต้องตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ซึ่งเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโดยให้การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร ด้านการเข้าร่วมบริหารและการร่วมมือร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) เป็นการควบคุมและการตรวจสอบการ ดำเนินกิจกรรมทั้งหมดแสดงถึงการปรับปรุงการมีส่วนร่วมต่อไปด้วย

3.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2553: 168) ได้กล่าวถึงข้อดีของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร
2. ลดความขัดแย้งในการทำงาน และเพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น
3. สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
4. ช่วยให้ผู้ร่วมงานสุขภาพจิตดี ทุกคนมีงานทำ
5. สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร
6. ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม
7. ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
8. ช่วยให้พนักงานรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2555: 197) ได้สรุปประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ 3 ส่วน ได้แก่

1. ประโยชน์ที่เกิดกับหน่วยงาน โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้บรรยากาศและการสื่อสารในหน่วยงานดีขึ้น ความขัดแย้งลดลง ต้นทุนลดลงขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น และหน่วยงานพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น เป็นต้น

2. ประโยชน์ที่เกิดกับฝ่ายผู้บริหาร โดยฝ่ายบริหารสามารถบริหารพนักงานได้ง่ายขึ้น การตัดสินใจของฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเนื่องจากได้ข้อมูลและความคิดจากทุกฝ่าย และแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ที่เกิดกับพนักงาน โดยความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหารและระหว่าง พนักงานด้วยกันเองดีขึ้น พนักงานมีความไว้วางใจกันสูง สามารถพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพได้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กร โดยการมีส่วนร่วม ต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมยอมรับผิดชอบ ซึ่งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

4. แนวคิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

4.1 ความหมายของเครือข่าย

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของเครือข่าย ดังต่อไปนี้

Hanson (2003: 523) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) หมายถึง รูปแบบหนึ่ง ของการประสานงานของบุคคล กลุ่มองค์กรหรือหลายองค์กร การที่มีทรัพยากรของตัวเอง ซึ่งเข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลาพอสมควรจะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการจะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือ

จากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้ และการที่ปัจเจกบุคคล หรือสถาบันมารวมกันเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เพียงการรวมกลุ่มเท่านั้นยังไม่อาจเป็นเครือข่ายงานได้ เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกัน คือ มีบุคคลร่วมสนทนากัน หากจะให้เป็นเครือข่ายที่ดีได้ ต้องมีปัจจัยความร่วมมือกันที่จะติดต่อกัน สื่อสารเต็มใจที่จะประสานงานกัน และที่สำคัญสมาชิกต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกันไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555: 196) ให้ความหมายของเครือข่าย หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใด ๆ ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษา กลุ่มเครือข่ายนี้ต้องมีการแสดงออกเป็นการลงมือกระทำกิจกรรมร่วมกัน

ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ (2557: 12) ให้ความหมายของเครือข่ายความร่วมมือ ว่าเป็นกลุ่มหรือองค์กร หรือหน่วยงาน หรือบุคคล ที่ทำงาน ในลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน มีความต้องการร่วมกันดำเนินกิจกรรมที่เป็นประเด็นปัญหา ร่วม โดยเข้าร่วมมือกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลังและความแข็งแกร่งในการผลักดันให้เกิดผลในการแก้ปัญหาร่วมกันในอนาคต

ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษณีย์ (2559: 29) เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยง บทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร/ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลังร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วม วางแผนร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใด ๆ ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบ ร่วมมือกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลังและความเข้มแข็งในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วม วางแผนร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

4.2 องค์ประกอบของเครือข่าย

นักวิชาการหลายท่าน ได้รวบรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครือข่าย ดังต่อไปนี้

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553: 33) กล่าวถึง องค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมว่าควรมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) สมาชิก 3) ผู้ประสานงานและคณะกรรมการ 4) กิจกรรม 5) ทรัพยากร เพื่อการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพของเครือข่ายสถานศึกษา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555: 197) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายไว้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common perception) 2) การมีวิสัยทัศน์

ร่วมกัน (Common vision) 3) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual interests /benefits) 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่าง กว้างขวาง (All stakeholder participation) 5) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน(Complementary relationship) 6) การพึ่งพาอิงร่วมกัน (Interdependence) และ 7) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ (2557: 22) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของเครือข่ายร่วมมือ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) สมาชิก และโครงสร้างของเครือข่าย 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 4) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก 5) กิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย 6) การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรเครือข่าย การจัดการประเภทของ เครือข่ายขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เครือข่ายกำหนดขึ้น เช่น เครือข่ายประเด็นกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เครือข่ายความร่วมมือที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่าง คน-คน คน-กลุ่ม เครือข่ายเครือข่ายรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการบริหารจัดการสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้วยกัน หรือสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกับหน่วยงานอื่น เป็นต้น

ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิษุ (2559: 38) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายมีดังนี้ 1) สมาชิกเครือข่าย 2) เป้าหมายร่วมกัน 3) การมีประโยชน์ร่วมกัน 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 5) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญของ เครือข่ายร่วมมือ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) สมาชิกและโครงสร้างของเครือข่าย 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 4) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก 5) กิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย 6) การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรเครือข่าย ซึ่งในการจะวิเคราะห์ว่าเครือข่ายความร่วมมือจะประกอบด้วยอะไรบ้าง ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กรความร่วมมือ

4.3 การสร้างเครือข่ายและการบริหารจัดการเครือข่าย

ในการสร้างเครือข่าย และบริหารจัดการเครือข่ายให้มีประสิทธิผลนั้น มีนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการสร้างเครือข่าย ดังต่อไปนี้

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550: 17-19) ได้กล่าวถึง 8 ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเครือข่ายความร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. ทำให้รู้สึกถึงความเร่งด่วนที่ต้องมีเครือข่าย ประเมินสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ชี้ให้เห็นวิกฤตและโอกาสทางเลือกของความสำเร็จ
2. ก่อรูปกลุ่มแกนนำเครือข่ายความร่วมมือรวมตัวกันของคนและกลุ่มที่มีพลังพอที่จะขับเคลื่อนความร่วมมือ ทำกิจกรรมร่วมกันของแกนนำในลักษณะทีม
3. สร้างจินตภาพ/วิสัยทัศน์ความร่วมมือ กำหนดกลยุทธ์ไปสู่ความสำเร็จ
4. แผ่ขยายการรับรู้และยอมรับในวิสัยทัศน์ใหม่ใช้ทุกช่องทางในการสื่อสารวิสัยทัศน์ใหม่และกลยุทธ์กลุ่มแกนนำทำเป็นตัวอย่าง
5. ขับเคลื่อนการกระทำระหว่างหน่วยงาน ลดอุปสรรค เปลี่ยนระบบและโครงสร้างที่บั่นทอนการเปลี่ยนแปลงส่งเสริม “ความคิดใหม่ การกระทำใหม่ที่ดี”

6. ชื่นชมความสำเร็จที่ละเล็กละน้อย กำหนดและชื่นชมการปรับปรุงผลงานที่เริ่มเกิดขึ้นชื่นชมสรรเสริญคนที่ปรับปรุงตนเองสร้างกระแสความเชื่อในความสำเร็จแม้จะเป็นเรื่องเล็ก

7. ฝึกกำลังผลความสำเร็จก่อตัว เป็นคลื่นของการเปลี่ยนแปลง เมื่อความคิดเริ่มเคลื่อนเปลี่ยน รีบปรับระบบโครงสร้างและนโยบาย ให้คล้อยตาม ตอกย้ำความเชื่อมั่นด้วยโครงการใหม่ และแกนนำการเปลี่ยนแปลงหน้าใหม่

8. ปลุกฝังแนวทางการทำงานแบบเครือข่ายให้เป็นวัฒนธรรม ผลงานที่ดีมาจากความร่วมมือ และการยึดจุดมุ่งหมายร่วมกัน ผนวกกับการมีภาวะผู้นำที่ดีและการจัดการที่ดีเชื่อมโยงให้เห็นว่าพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นำไปสู่ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ร่วมกันคิดค้นกลไกและหนทางที่พัฒนาภาวะผู้นำ และการสร้างผู้นำเครือข่ายความร่วมมือรุ่นใหม่

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553: 45-46) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การเชื่อมโยงเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่าย
2. การประเมินความพร้อมของเครือข่าย
3. การดำเนินงานปฏิบัติการด้วยเครือข่าย
4. การติดตามและประเมินผลงานเครือข่าย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 5-17) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างเครือข่าย โดยให้ข้อเสนอแนะแนวทาง การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาว่าการสร้างเครือข่ายโรงเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนาเป็นการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากร หลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของโรงเรียนในการ ศึกษาแสวงหาเครือข่ายที่มีความเข้าใจเหมาะสมสอดคล้อง นำไปสู่ความสัมพันธ์ความร่วมมือที่ดี และสามารถประสานผลประโยชน์ให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบุคคลและองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประชุมชี้แจง อภิปราย รับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการสร้างเครือข่ายและ โรงเรียนร่วมพัฒนาให้กับบุคลากรหลักของ โรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้องหลักเพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน

1.2 แต่งตั้งคณะทำงาน โดยแต่งตั้งคณะทำงานด้านเครือข่าย (Partnership Committee) ประกอบด้วยผู้บริหาร และบุคลากรหลักของโรงเรียนรวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ อาจจะเป็นศิษย์เก่าที่มี ประสบการณ์หรือผู้นำ องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย ร่วมพัฒนาเพื่อกำหนดแผน เป้าหมายและแหล่ง ร่วมพัฒนาตลอดจนแนวทางการสนับสนุน จาก ชุมชน สถานศึกษาและองค์กรต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความต้องการและโอกาสของนักเรียนว่าจะมีส่วนเข้าถึงกิจกรรมและบริการร่วมพัฒนาได้ทั่วถึงทุกคนหรือเฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ

2. สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) เมื่อผู้นำและผู้บริหารของเครือข่ายเห็นความสำคัญ และประโยชน์ร่วมกัน ตกลงเป็นการเบื้องต้นที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรมสร้างข้อตกลง และร่วมวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) เพื่อให้เกิดแนวทางการร่วมมือที่

ชัดเจนก็จะมี การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนต่อไป การวางแผนสร้างเครือข่ายและ โรงเรียนร่วมพัฒนาให้คณะทำงานศึกษา สํารวจ ข้อมูลพื้นฐาน จัดทำทะเบียนองค์กรเครือข่าย จำแนกประเภท เครือข่าย ทั้งประเภทที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กำหนดผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ งบประมาณ วิธีการดำเนินการ กิจกรรม และการประเมินผลให้มองเห็นภาพการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้าง ความเข้มแข็ง ความต่อเนื่องของเครือข่าย มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียน

3. ขั้นร่วมดำเนินงานและกำกับ ติดตามเป็นขั้นตอนสําคัญในการนำแผนงาน/โครงการ ที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติเพื่อสร้างเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งมีกิจกรรมสําคัญ ดังนี้

3.1 คณะทำงานเครือข่ายของโรงเรียนศึกษารายละเอียดวิเคราะห์ตรวจสอบ ทบทวนแผนงาน โครงการประชุมชี้แจงเผยแพร่ สร้างความเข้าใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามแผน

3.2 คณะกรรมการบริหาร/คณะทำงานเครือข่ายผู้รับผิดชอบระหว่างเครือข่าย นำข้อตกลงกิจกรรมนำมาปฏิบัติ

3.3 การกำกับติดตามและประเมินผล ในข้อตกลงควรกำหนดเรื่องของการ กำกับติดตาม และประเมินผลกำหนดผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เครื่องมือวิธีการงบประมาณและระยะเวลาเพื่อต้องการให้รู้ว่าผลการดำเนินงานของเครือข่าย บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร จะนำ ผลการประเมินให้คณะกรรมการบริหารเครือข่ายรับทราบ จะได้นำไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุง พัฒนาเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

4. ขั้นทบทวนผลการดำเนินงาน เป็นขั้นนำผลการประเมินมาใช้ในการทบทวน ปรับปรุงพัฒนาเครือข่าย ซึ่งมีกิจกรรมสําคัญ ดังนี้

4.1 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ร่วมกันทบทวนผลการดำเนินงานของ คู่พัฒนาว่า มีความก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จตามที่ร่วม กันกำหนดไว้อย่างไรบ้าง มีผลกระทบ ต่อเนื่องจาก การดำเนินงานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ควรมีการแสดงผล หลักฐานร่องรอยผลการปฏิบัติงาน มาใช้ประกอบการพิจารณา

4.2 ทบทวนแผนการดำเนินงานและ ข้อตกลงร่วมกันเพื่อพิจารณาปรับปรุง พัฒนา หรือดำเนินการตามความเห็นสมควรร่วมกันต่อไป

4.3 ผลการตรวจสอบทบทวนนำไป เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานหรือ พัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ถ้าหากเห็นว่าเป็นปัญหาอุปสรรคควรปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555: 200) ได้กล่าวถึงการจัดการเครือข่าย (network management) กลยุทธ์สําคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาว่ากลยุทธ์สําคัญในการจัดการ เครือข่ายแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. การก่อรูปเครือข่าย การก่อตัว ของเครือข่ายนั้นอาจเกิดได้สองแนวทางใหญ่ๆ แนวทางแรก คือ เครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปมี ส่วนเป็นผู้ริเริ่ม(state initiative) กล่าวคือหน่วยงาน ภาครัฐเป็นผู้ริเริ่มเข้าไปกระตุ้นให้ประชาชน เกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัว ให้เกิด ความสนใจรวมตัวกัน และผลักดันให้เกิดการรวมตัวของประชาชนอีกแนวทางหนึ่งคือเครือข่าย ที่กลุ่ม

ประชาชนเอง กล่าวคือ ประชาชนเกิดความตระหนักและตื่นตัวในปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วลงมือเริ่มในการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงหรือบรรเทาไป โดยที่องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรวิชาการหรือ สื่อมวลชน โดยใช้วิธีการสร้างความตระหนักใน ปัญหาและสำนึก ในการรวมตัว การสร้างจุดร่วมของผลประโยชน์ การแสวงหาแกนนำที่ดีของ เครือข่าย การสร้างแนวร่วมสมาชิกของเครือข่าย

2. การจัดระบบบริหารเครือข่าย (network organizing) องค์กรประกอบสำคัญ คือ การจัดผังกลุ่มเครือข่าย (mapping) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (role and responsibility) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (communication system) การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (learning system) การจัดระบบสารสนเทศ (information system)

3. การใช้ประโยชน์เครือข่าย (network utilizing) การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีกลางประสานงานร่วมกัน ใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ๆ การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวที สร้างกระแสผลักดันประเด็นใหม่ๆ

4. การธำรงรักษาเครือข่าย (network maintaining) การจัดกิจกรรมร่วมนำที่ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การรักษาสัมพันธภาพที่ีระหว่างสมาชิกเครือข่ายการกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญห การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้โรงเรียนพัฒนา ซึ่งในการสร้างเครือข่ายในมิติเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1) การสร้างจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกัน 2) การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 3) การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน 4) การร่วม ดำเนินงานและกำกับติดตาม 5) การธำรงรักษา เครือข่าย การสร้างความเข้มแข็ง และความต่อเนื่องของเครือข่าย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการสร้างเครือข่ายสู่การการบริหารโครงการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ เพราะเครือข่ายสามารถช่วยพัฒนา การศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพและ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ขยายออกไปจากการให้ความร่วมมือสู่การสร้างความเข้มแข็งและ ยั่งยืนของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียน อนุบาลเมืองอุทัยธานีได้

5. แนวคิดการบริหารโครงการ

แนวคิดการบริหารโครงการ มีประเด็นศึกษาที่สำคัญดังนี้

5.1. ความหมายของการบริหารโครงการ

5.1.1 ความหมายของโครงการ

คำว่า โครงการ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Project ซึ่งได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ ความหมายของโครงการ ไว้ดังนี้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2551: 302) ได้ให้ความหมายว่า โครงการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมหรืองานตามแผนงานที่จัดทำขึ้น โดยแต่ละกิจกรรมจะมีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายใต้กรอบจำกัดของระยะเวลา งบประมาณ และผลงานตามที่กำหนด

วราภรณ์ จิรัชิตพัฒนา (2552: 1-10) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง ความพยายามชั่วคราวที่ใช้เพื่อสร้างผลผลิต บริการ หรือผลลัพธ์ที่มีลักษณะพิเศษ ไม่เหมือนใคร โครงการมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ชั่วคราว และพัฒนาแบบค่อย ๆ เพิ่มโครงการต้องการทรัพยากร มีผู้สนับสนุนโครงการ และเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงไม่แน่นอน ข้อจำกัดของการบริหารโครงการ คือ การบริหารขอบเขต เวลา และค่าใช้จ่ายของโครงการ

เชาว์ อินใย (2553: 2) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า โครงการ หมายถึง ส่วนย่อยส่วนหนึ่งของแผนงานซึ่งประกอบด้วยชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ มีการกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน โดยออกแบบมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

สรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในปีงบประมาณของสถานศึกษา นั้น ๆ

5.1.2 ความหมายของการบริหารโครงการ

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการบริหารโครงการ ดังนี้

วราภรณ์ จิรัชิตพัฒนา (2552: 1-4) กล่าวว่า การบริหารโครงการเป็นการประยุกต์องค์ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเทคนิคเข้ากับกิจกรรมโครงการเพื่อให้งานออกมามีตรงกับความต้องการขององค์กร

วิสูตร จิระดำเกิง (2552: 6) การบริหารโครงการ หมายถึง การจัดการการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ชิตะ หรีหน่าย (2556: 35) ได้สรุปว่า การบริหารโครงการ หมายถึงการดำเนินงานในลักษณะงานที่เป็นงานเฉพาะไม่ใช่งานประจำประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ ความสามารถมาบริหารงานมีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการประเมินผลโครงการ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยการใช้เวลาและทรัพยากรเหมาะสมที่สุด

Schwalbe (2004: 9) อธิบายว่า การบริหารโครงการ หมายถึง การประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เครื่องมือ (Tools) และเทคนิค (Techniques) ของผู้บริหารโครงการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความต้องการของโครงการ

Khumpool, S. (2018: 7) กล่าวว่า การบริหารโครงการ คือ การบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุ

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือเราอาจกล่าวได้ว่า การบริหารโครงการ เป็นการดำเนินการ เพื่อให้โครงการที่เราได้สร้างขึ้นมาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนงานที่วางไว้

สรุปได้ว่า การบริหารโครงการ หมายถึง เครื่องมือที่มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมและพัฒนาความสามารถขององค์กรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน การนำนโยบายไปปฏิบัติ การควบคุมกิจกรรมของโครงการ รวมทั้งแนวทางในการใช้ประโยชน์จากบุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร

5.2 ความสำคัญของการบริหารโครงการ

นักวิชาการ ได้กล่าวถึง ลักษณะและขั้นตอนในการบริหารโครงการ ดังนี้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2551: 304) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารโครงการไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาจำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของโครงการ การบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ได้ผลงานตามที่ต้องการตรงตามเวลาที่กำหนดและภายในงบประมาณที่กำหนด

ซีต๊ะ หรีหน่าย (2556: 36) ได้สรุปว่า การบริหารโครงการนั้นสามารถใช้ได้ผลดีกับองค์กรที่ประกอบกิจกรรมที่ยุ่ยาก ซับซ้อน สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

Khumpool, S. (2018: 7) กล่าวว่า การบริหารโครงการเป็นวิธีการบริหารจัดการเฉพาะกิจ ที่ยืดหยุ่น ฉับไว ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสภาพแวดล้อมและนำมาซึ่งในการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาของบุคคล องค์กร สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าในปัจจุบันการบริหารงาน โครงการมีความสำคัญสำหรับการบริหารทั่วไปหรือในงานประจำในยุคข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี

พนิดา พาณิชกุล (2553: 300) กล่าวว่า การบริหารโครงการ หมายถึง การประยุกต์ใช้ องค์ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเทคนิคเพื่อดำเนินการตามความต้องการของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารโครงการ เป็นเทคนิคและเครื่องมือทางการบริหาร ช่วยให้การควบคุมการใช้ทรัพยากรในด้านเวลา งบประมาณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้การประสานงานภายในหน่วยงานดีขึ้น ช่วยให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ช่วยให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น ช่วยให้มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

5.3 ขั้นตอนการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยและสถานการณ์ ต้องกำหนดเป้าหมายโครงการนั้นให้ชัดเจน จะต้องระบุทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ต้องจัดลำดับงานที่ต้องทำและมอบหมายความรับผิดชอบเพื่อให้งานทุกอย่างเสร็จสมบูรณ์ ต้องติดตามความคืบหน้าของโครงการ และปรับปรุงโครงการในระหว่างการทำงานไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ต้องประเมินความสำเร็จของโครงการด้วย ซึ่งมีขั้นตอนการบริหารโครงการ ดังนี้

วันชัย ปานจันทร์ (2549: 201) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการบริหารโครงการประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนโครงการ ในการดำเนินงานตามโครงการนั้น ก่อนที่จะมีการดำเนินงานตามโครงการจะต้องมีการเตรียมหรือมีการวางแผนโครงการเสียก่อน ซึ่งเมื่อจัดทำแผนงานโครงการ (Project Plan) เสร็จแล้วจะปรากฏออกมาในรูปของเอกสาร ที่แสดงถึงรายละเอียดของโครงการ อันได้แก่ จุดมุ่งหมายของโครงการ ผลตอบแทน ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะมีวิธีการดำเนินงานระยะเวลา สถานที่ตั้ง และเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ แผนโครงการดังกล่าวหากจัดทำให้รอบคอบชัดเจนมากเท่าใด จะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ บริหาร และติดตามผลโครงการมากเท่านั้น

2. การดำเนินงานตามโครงการ เป็นการดำเนินงานตามโครงการเป็นขั้นตอนของการนำโครงการที่ได้รับอนุมัติเรียบร้อยแล้วมาปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ นักวิชาการบางท่านได้เรียกขั้นตอนนี้ว่าเป็นขั้นตอนของการบริหารโครงการ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วก็ถือเป็นขั้นตอนของการนำโครงการที่ได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้วมาปฏิบัติและจัดทำตามโครงการ

3. การประเมินผลโครงการ ในการจัดทำโครงการและการดำเนินงานตามโครงการเพียงประการใดประการหนึ่งย่อมไม่เพียงพอที่จะบอกให้รู้ว่าการดำเนินงานตามโครงการที่ผ่านมา นั้นมีผลเป็นอย่างไร และสมควรจะปรับแก้เป็นส่วนตัว ด้วยวิธีการอะไร การประเมินผลโครงการจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ได้ข้อมูลในการแก้ปัญหาเหล่านั้น และช่วยให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประจักษ์ บัวผัน (2550: 25) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการบริหารโครงการประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนโครงการ หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานตามโครงการว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร ขั้นนี้จะประกอบไปด้วยประเด็น การกำหนดวัตถุประสงค์การกำหนดพันธกิจต่าง ๆ การวางแผนด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และการจัดทำกำหนดการที่เกี่ยวข้อง

2. การดำเนินตามโครงการ หมายถึง การดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ประกอบไปด้วยประเด็นการสื่อสารภายใต้องค์การ การบริหารทรัพยากรบุคคล การควบคุมกำกับและประเมินผล การประเมินผลระหว่างดำเนินการ การบริหารเวลา การแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ การทำงานของผู้จัดการโครงการ การมอบหมายงานให้ทีมงาน การบริหารทรัพยากร นอกจากนี้ยังเป็นขั้นของการรายงานผลการดำเนินงาน การจัดการเปลี่ยนแปลง การควบคุมคุณภาพของผลผลิตจากการดำเนินงาน และการพยากรณ์การดำเนินงานในอนาคต

3. การประเมินผลโครงการ นับเป็นงานอีกขั้นตอนหนึ่งของการบริหารโครงการตามความเข้าใจของบุคคลทั่วไปนั้น เมื่อดำเนินงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว ก็ถือว่าเสร็จสิ้น การบริหารโครงการ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีขั้นตอนของการประเมินโครงการอีกขั้นตอนหนึ่งด้วย สำหรับในขณะที่มีการดำเนินงานตามโครงการอยู่นั้น ก็มีการประเมินผลซึ่งจะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการโครงการ ทำให้เราสามารถดำเนินการเพื่อหาทางแก้ไขและปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อโครงการได้ และเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วการประเมินผลโครงการในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการบริหารอันจะเป็นประโยชน์ต่อการที่จะทำโครงการอื่น ๆ อีกในอนาคตต่อไป

Gray & Larson (2000: 5-6) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการบริหารโครงการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดโครงการ (Definition) เป็นขั้นเริ่มต้นโครงการ ระดับความพยายามในขั้นนี้เริ่มขึ้นอย่างช้า ๆ งานในขั้นนี้ประกอบด้วย การระบุขอบเขตหรือคุณสมบัติเฉพาะของโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ ระบุงานสำคัญ ๆ ที่ต้องทำ และกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดกลุ่มคนร่วมทีมงาน

2. ขั้นการวางแผน (Planning) เป็นขั้นที่ระดับความพยายามในขั้นนี้สูงขึ้น มีการจัดทำแผนโครงการ กำหนดเวลาของงานต่าง ๆ ทรัพยากรที่ต้องการ คุณภาพของงาน และงบประมาณที่ต้องการ

3. ขั้นปฏิบัติการ (Execution) เป็นขั้นที่ระดับความพยายามในขั้นนี้สูงขึ้นมาก เพราะมีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโครงการ โครงการเป็นรูปเป็นร่างทั้งทางด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ความขัดแย้งต่าง ๆ ในการทำงานอาจเกิดขึ้นได้มากในขั้นนี้ แต่ได้รับการแก้ไขต่อรอง มีมาตรการในการควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามเวลา ต้นทุน และผลงานที่ระบุ ซึ่งบางครั้งอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างบ้าง มีการจัดทำรายงาน และตรวจสอบงานเป็นระยะ ๆ และระดับความพยายามจะลดลงในระยะปลาย ๆ ขึ้น

4. ขั้นส่งมอบ (Delivery) ระดับความพยายามลดลง เพราะเป็นขั้นสุดท้ายของวงจรชีวิต โครงการในขั้นนี้ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 2 งาน คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบผลผลิตให้ลูกค้าหรือผู้ใช้ ซึ่งอาจจะต้องมีการฝึกอบรมลูกค้าให้รู้จักวิธีการใช้ และงานที่เกี่ยวข้องกับการยุติโครงการ งานในขั้นนี้ยังรวมถึงการจัดทำรายงาน และการประเมินผลงานของโครงการด้วยว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาเกิดขึ้นที่ใดบ้าง และต้องแก้ไข มีวิธีการแก้ไขอย่างไร เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันต่อไป

ไมตรี สุนทรสุวรรณ (2561: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการบริหารโครงการ (Project Management) 5 ขั้นตอน เริ่มจากการกำหนดโครงการ การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การสิ้นสุดและการประเมินโครงการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดโครงการ (Defining the Project)

ก่อนดำเนินโครงการใดๆ จะต้องทราบความชัดเจนในขอบเขต (Scope) ของโครงการ ซึ่งจะต้องกำหนดแน่นอนเป็นลายลักษณ์อักษร การกำหนดรายละเอียดเบื้องต้นจะแสดงถึงเจตนารมณ์ของโครงการ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และข้อจำกัดที่ควรระมัดระวัง นอกจากนี้การกำหนดโครงการจะทำให้ทราบถึงเจ้าของโครงการ ผู้สนับสนุนและผู้รับผิดชอบในโครงการดังกล่าว

2. การวางแผนโครงการ (Project Planning)

เมื่อทราบขอบเขตและวัตถุประสงค์ของโครงการ ก็จะนำไปสู่การวางแผนได้ การวางแผนจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและงบประมาณเป็นสำคัญ การกำหนดตารางเวลา และลำดับความสำคัญของงาน จะช่วยให้การบริหารโครงการมีความชัดเจนขึ้น ปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของโครงการ เช่น สภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการวางแผนโครงการ

3. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementing the Project)

เป็นจุดเริ่มต้นของโครงการที่เปลี่ยนจากการคิดการวางแผนไปสู่การปฏิบัติจริง ผู้จัดการโครงการจะต้องยึดแบบแผนที่กำหนดเป็นเครื่องนำทางในการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ แต่บางครั้งแผนซึ่งได้ถูกกำหนดในเบื้องต้นอาจถูกปรับเปลี่ยนตามความจำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นภายหลังได้

4. การสิ้นสุดโครงการ (Completing the Project)

การปิดโครงการเป็นจุดมุ่งหมายสุดท้ายของการบริหารโครงการ การส่งมอบโครงการให้แก่ลูกค้าไม่เพียงแต่ส่งมอบทางกายภาพเท่านั้น การฝึกอบรมให้แก่ผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการ จึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ บางครั้งการส่งมอบโครงการอาจเกิดความคาดเคลื่อนไม่ตรงตามความคาดหวังของลูกค้า กรณีลักษณะนี้การกำหนดโครงการและการวางแผนที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่ดีและการกำหนดรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรจะช่วยลดความขัดแย้งกับลูกค้าได้ สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องไม่ลืมว่าการปิดโครงการคือการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

5. การประเมินโครงการ (Evaluating the Project)

โดยทั่วไปการประเมินโครงการจะกระทำเมื่อสิ้นสุดโครงการ แต่บางครั้งก็อาจทำการประเมินได้ในระหว่างดำเนินโครงการ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการประเมิน ที่สำคัญผู้ประเมินโครงการจะต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนก่อนทำการประเมิน การออกแบบและวางแผนที่ดีจะช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประเมิน ซึ่งการประเมินจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และการรายงานผล เป็นต้น

กระบวนการทั้งห้าขั้นตอน เป็นกลยุทธ์นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารโครงการ โดยอาศัยการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจใน 3 มิติดังกล่าว คือ เวลา (Time) งบประมาณ (Budget) และคุณภาพ (Quality) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโครงการ ดังนั้นการส่งมอบโครงการด้วยความพึงพอใจของลูกค้า จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารโครงการประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการประเมินผลโครงการ เพื่อให้โครงการที่ได้กำหนดไว้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

6. แนวคิดการบริหารทั่วทั้งองค์กร

6.1 ความหมายของการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร

ได้มีนักวิชาการ และหน่วยงาน กล่าวถึงความหมายของ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total quality management) ไว้ดังนี้

Bronds G. Yorks L., Adams, M. and Ranney (1994: 6) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร หมายถึง การจัดให้มีการบริหารคุณภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงานในทุก ๆ ส่วนขององค์กร เพื่อให้สามารถสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าทั้ง

ภายนอก และภายในองค์กร ให้ได้มากที่สุด ซึ่งหมายถึงจะต้องมีการรับฟังความต้องการ และสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าผู้ให้บริการอยู่เสมอ

Feigenbaum (1951: 6 ; อ้างถึงใน ช่วงโชติ พันธุ์เวช, 2552: 19-36) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นการบูรณาการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การรักษาคุณภาพ และการปรับปรุงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพที่เกิดจากความพยายามของทุกฝ่ายในองค์กร

อนันต์ เตียวต้อย (2552: 33) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นปรัชญาหลักการ กระบวนการบริหารที่มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพโดยรวมทั่วทั้งองค์กรเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าโดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริการอย่างต่อเนื่อง

สิทธิชัย เจริญพิพัฒพงษ์ (2552: 36) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นระบบการทำงานที่เป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่สมาชิกทุกคนต่างให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้า ซึ่งจะสร้างโอกาสทางธุรกิจ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นระบบบริหารคุณภาพที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญสูงสุดต่อลูกค้าภายใต้ความร่วมมือของพนักงานทั่วทั้งองค์กรที่จะปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ ประสิทธิภาพของการจัดการองค์กรในระบบนี้ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของทุกคนในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายโดยที่ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการบริหารระบบคุณภาพการสร้าง ความพึงพอใจของลูกค้า โดยใช้แนวความคิดเชิงระบบของการจัดการ และระบบการบริหารจัดการคุณภาพ

6.2 หลักการของการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร

นักวิชาการและนักบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ได้ให้หลักการแนวคิดของการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ดังนี้

Molina (2007: 682-701) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรเป็นปรัชญาการบริหารจัดการที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร ที่มุ่งตอบสนองต่อความพึงพอใจของลูกค้า อย่างเป็นรูปธรรมโดยการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีพื้นฐานที่สำคัญโดยเชื่อว่าองค์กรที่ให้การสนับสนุนพนักงานทุกคนให้มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ค้นพบแนวคิดใหม่และปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การสร้างสรรค์และการจัดการองค์ความรู้เพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรม

Abrunhosa A. and Moura E Sá, P.(2007 ; อ้างถึงใน ปัฐวิกร พลอยประเสริฐ, 2552: 12-13) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร มีส่วนประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการได้แก่

1. การให้ความสำคัญกับลูกค้า (Customer focus) ลูกค้านั้นเป็นจุดเริ่มต้นของปรัชญาการบริหาร TQM ความพึงพอใจของลูกค้ามีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณา ทั้งลูกค้าภายในและภายนอก องค์กรที่มีการบริหาร TQM ต้องมีประสานงานติดต่อกับลูกค้าสม่ำเสมอและมีระบบกลไกติดตามความคาดหวังของลูกค้า และมีตัวชี้วัดแสดงความพึงพอใจของลูกค้า

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (Involvement of employees) TOM ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จะสามารถเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยพนักงานขององค์กรร่วมมือร่วมใจ เสียสละเวลา และการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น และความคล่องตัว

3. การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continual improvement) การนำ TOM มาประยุกต์ใช้เพื่อต้องการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่จะสนับสนุนให้สมาชิกในองค์กร มีแนวคิดใหม่ ตลอดเวลา และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมาจากการเรียนรู้ข้อบกพร่องในอดีต ซึ่งในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จะวางอยู่บนพื้นฐานในการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ทั้งลูกค้าภายใน และภายนอกและนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้

Deming (1986: 64) กล่าวว่า หลักการของการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นระบบการจัดการที่เน้นเรื่องคนเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง ทุกคนในองค์กรให้ความสนใจปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างความเป็นเลิศในระดับโลก การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นทั้งกลยุทธ์ เทคนิค ระบบการจัดการ รวมถึงปรัชญา และเครื่องมือในการแก้ปัญหาขององค์กร

ช่วงโชติ พันธุเวช (2552: 39-40) ได้กล่าวสรุปแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นคุณภาพที่มีลักษณะดังนี้

1. คุณภาพเกี่ยวกับผลผลิต การบริการ คน กระบวนการและสภาพแวดล้อม
2. คุณภาพที่เป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า
3. คุณภาพเป็นงานของทุกคน
4. คุณภาพเกิดจากการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
5. คุณภาพเป็นสิ่งที่มาจากระบบ และอยู่ในระบบ
6. คุณภาพเกิดจากการทำงานเป็นทีม
7. คุณภาพเป็นสิ่งที่วัดและประเมินได้
8. คุณภาพเป็นการแก้ปัญหาเชิงระบบ และทั้งกระบวนการ

สรุปหลักการของการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร มีจุดเน้นด้านคุณภาพ ซึ่งคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก โดยในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพดังที่กล่าวนั้นต้องเกิดจากการทำงานในลักษณะเป็นทีม การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของทุกคน ในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย และที่สำคัญคือการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพต้องเกิดและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6.3 การนำการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรสู่การปฏิบัติ

การนำการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรมาใช้ปฏิบัตินั้น ได้มีนักคิดกล่าวไว้ดังนี้

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2552: 114) กล่าวว่า ในการนำเอาแนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรมาใช้ในองค์กรเพื่อให้เกิดผลทางการปฏิบัติต้องดำเนินการประกาศนโยบายคุณภาพ และการกำหนดระบบงานขององค์กรให้มีกิจกรรมที่มุ่งคุณภาพงาน เพื่อให้ได้คุณภาพของผลงานในทุกขั้นตอนของกิจกรรม และเน้นการปรับปรุงคุณภาพของการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ปฏิกิริยา พลอยประเสริฐ(2552: 13-27) ได้ศึกษาและสรุปวิธีการปฏิบัติตามหลักของการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM practices) ได้ 6 ประการ ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำหรือความรับผิดชอบของผู้บริหารชั้นสูง(Leadership or top management commitment) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในองค์กรมากที่สุด ทำให้มองเห็นการสนับสนุนของผู้บริหารในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักการ

2. การวางแผนทางกลยุทธ์ขององค์กร(Strategic planning) เป็นการกำหนดขอบเขตขององค์กรทั้งทางด้านข้อมูล ข่าวสารเพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์เดียวกัน กำหนดแผนงานระยะยาว และนโยบายด้านคุณภาพที่ชัดเจน

3. การให้ความสำคัญกับลูกค้า(Customer focus) เป็นการนำการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้ามาเป็นฐานในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาและจัดการความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและทราบถึงความต้องการของลูกค้าทั้งในปัจจุบันและสิ่งที่คาดหวังในอนาคต ซึ่งทำให้มีทิศทางในการพัฒนาสินค้าและบริการให้ตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าได้มากที่สุด

4. ระบบข้อมูลข่าวสารและการวิเคราะห์ (Information and analysis system) ระดับขอบเขตของข่าวสารข้อมูลที่รวบรวมไว้นำมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

5. การบริหารจัดการบุคลากร (People management) เป็นการกำหนดขอบเขตให้กับบุคลากรขององค์กรในส่วนที่เกี่ยวข้องกันและความรับผิดชอบกับการปฏิบัติตามหลักการร่วมทั้งการกำหนดความอิสระในส่วนที่ต้องรับผิดชอบ

6. การวางแผนและบริหารจัดการด้านกระบวนการ (Process management) เป็นระดับการให้ความสำคัญของกระบวนการ การพัฒนาระดับคุณภาพให้เพิ่มขึ้นโดยมีโปรแกรมในการหาเวลาหรือทรัพยากรที่เสียไปในทุกกระบวนการภายในองค์กร

Werner and de Simone (2009: 483-485 ; อ้างถึงใน ชัชจันนนต์ ธรรมจินดา, 2552, : 5-7) ได้กล่าวถึง การนำ TQM สู่อุปกรณ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงต้องบริหารและขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพอย่างชัดเจน พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กร ตลอดจนสื่อสารให้ฝ่ายต่าง ๆ รับทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน

2. เมื่อกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพแล้ว ต้องมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและเกณฑ์การวัดคุณภาพ เพื่อให้ใช้เป็นเกณฑ์การวัดเทียบเคียงในการดำเนินงาน เน้นบทบาทของผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ในการลดต้นทุน

3. การฝึกอบรมด้านคุณภาพให้กับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ควรมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา หลักการ และการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินการและวิธีใช้เครื่องมือต่าง ๆ ส่วนพนักงานระดับปฏิบัติ นั้น ต้องมีการฝึกอบรมเรื่องการใช้เครื่องมือเทคนิคการควบคุมเชิงสถิติ การใช้ ชิวกซ์ ชิวกมา การแก้ปัญหา และการเสริมสร้างทีมงาน

4. การใช้รางวัล การยกย่องชมเชย และการเฉลิมฉลอง เป็นการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย สำหรับการให้รางวัลนั้นกำหนดได้ 3 ประเภท คือ รางวัลเป็นเงินระดับ

บุคคล รางวัลเป็นเงินระดับทีม และรางวัลที่ไม่ใช่เงิน เช่น การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การเฉลิมฉลองในระดับองค์กรสามารถได้รับรางวัลเมื่อประสบความสำเร็จตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ

5. สำหรับการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจนั้น ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องสื่อสารให้ชัดเจนว่าจะยึดมั่นการใช้การบริหารทั่วทั้งองค์กร และสื่อสารการใช้การบริหารทั่วทั้งองค์กร นั้นว่ามีผลต่อทิศทางการดำเนินการขององค์กร นอกจากนี้ ต้องมีการให้ข้อมูลป้อนกลับด้านผลการปฏิบัติงานประเด็นอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ การให้มีการกระจายไหลเวียนของข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการของพนักงาน เพื่อให้พนักงานติดตามความก้าวหน้าในการทำงานได้ ผู้บริหารควรพิจารณาแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ขององค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการใช้การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรให้เรียบร้อยเสียก่อน

สรุปได้ว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรเป็นแนวทางการบริหารคุณภาพที่องค์กรนำมาใช้ปรับปรุงงาน ทั้งนี้เพราะเป็นระบบที่มองภาพรวมทั้งองค์กร ลูกค้ายจะเป็นผู้กำหนดมาตรฐานหรือความต้องการ เป็นระบบที่ปรับปรุงการวางแผน การจัดองค์กร และการทำความเข้าใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคลในแต่ละระดับเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพให้มีความยืดหยุ่นเพื่อที่จะสามารถแข่งขันได้ และการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นระบบที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

7. แนวคิดการพัฒนาองค์กร

ในที่นี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาองค์กร 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.1. แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

1. ความหมายและความสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้

สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ (2558: ออนไลน์) กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือชื่อย่อว่า LO นั้น หมายถึง รูปแบบการบริหารรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถของบุคลากรโดยสร้างบรรยากาศของการสนับสนุนส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาขีดความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างงานและการบรรลุเป้าหมายแห่งงานนั้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

อำนาจ ศรีพูนสุข (2551: 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญที่องค์กรต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีบทสรุปหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่า ความรู้หรือทุนทางปัญญานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้้องค์การมีความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน
2. องค์กรที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของบุคลากรและมีบุคลากรที่เรียนรู้ตลอดเวลาและเรียนรู้ร่วมกันจะเป็นองค์กรที่รู้เท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ไม่

อาจคาดเดาได้ และสามารถปรับตัวอยู่รอดและประสบความสำเร็จมากกว่าองค์กรที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้

3. องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ “คน” ด้วยการให้คุณค่ากับการพัฒนาการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และมุ่งสร้างให้คนในองค์กรเกิดการนำความรู้ไปวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาในลักษณะที่เรียกว่าเป็น “ความคิดที่เป็นระบบ” สอดคล้องกับแนวคิดทางการบริหารอื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์หรือทุนทางปัญญาไม่ว่าจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทั่วทั้งองค์กร การบริหารงานคุณภาพ การจัดการความรู้ รวมทั้งเทคนิควิธีการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วย

4. แม้ว่าเทคโนโลยีจะมีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงระบบบริหารขององค์กรต่าง ๆ แต่คนยังคงมีความสำคัญกว่าในฐานะที่เป็นผู้เลือกและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับภารกิจและเป้าหมายขององค์กร คนในองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความคิดเชิงระบบจะเข้าใจกระบวนการงาน หรือกระบวนการทางธุรกิจ (Business process) ทำให้สามารถกำหนดหรือสะท้อนถึงความต้องการที่ชัดเจนเกี่ยวกับระบบงานได้ดี (System reflect business requirement) ทำให้สามารถนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้

จากแนวคิดของ Peter M. Senge องค์กรแห่งการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สกล บุณสิน, 2555: 44-46)

1. ความรอบรู้แห่งตน (Personal mastery) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีการเรียนรู้ผ่านกลุ่มบุคคลที่เรียนรู้ การเรียนรู้ขององค์กรจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้มีการเรียนรู้และฝึกเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการขยายขีดความสามารถให้มีความชำนาญมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็เห็นภาพในอนาคตด้วย

2. แบบแผนความคิดอ่าน (Mental models) ได้แก่ ข้อตกลงเบื้องต้น ความเชื่อพื้นฐาน ข้อสรุปหรือภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของคนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจต่อสรรพสิ่งในโลก มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติต่อค่านิยม เจตคติต่อบุคคล เพื่อเป็นการฝึกให้เกิดความเข้าใจ และสามารถแยกแยะสิ่งที่เชื่อกับสิ่งที่ปฏิบัติได้ โดยองค์กรจำเป็นต้องมีการเปิดเวทีที่สะท้อนถึงชุมชนนักปฏิบัติให้เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนมีการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดให้มีเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพบปะกันตามทางเดิน เป็นต้น

3. วิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared vision) วิสัยทัศน์จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ของ องค์กรเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเป็นจุดร่วมและเป็นพลังในการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กร ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องมีการพัฒนาวิสัยทัศน์เฉพาะขึ้นมา และแบ่งปันให้ผู้อื่นได้รู้เข้าใจ โดยวิสัยทัศน์ร่วมนี้มีคุณค่าทั้งทางภายใน เช่น การสร้างแรงบันดาลใจให้คนเกิดความยึดมั่นศรัทธา หรือเกิดความผูกพันกับทีม กับองค์กร เพื่อเป็นแรงผลักดันให้คนเกิดการคิด และทำในสิ่งที่ดีกว่า ส่วนคุณค่าภายนอกแก่บุคคล ได้แก่ ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับองค์กร ด้านที่องค์กรมีความเป็นเลิศ

4. การเรียนรู้ของทีม (Team learning) สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ จะทำอย่างไรให้ระดับความสามารถของทีมเหนือกว่าระดับความสามารถของบุคคลในทีม โดยการพัฒนาทีมให้มีขีดความสามารถนั้นจำเป็นต้องมีการประสานความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี โดยผ่านการพูดคุยและการอภิปรายของผู้คนในองค์กร เพื่อให้เกิดการปรับทิศทางให้เหมาะสมกับองค์กร นอกจากนี้จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเพิ่มอำนาจในการตัดสินใจให้แก่บุคคลหรือทีม เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

5. การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems thinking) ระบบคือส่วนย่อยที่เกี่ยวข้องกันในส่วนใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการขึ้นอยู่กับกันและกันของส่วนย่อย ๆ การทำงานของส่วนหนึ่งจะมีผลกระทบต่อส่วนย่อยอื่น ๆ ที่เหลือในระบบ ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองความล่มสลายกำไร ขาดทุน และภาพลักษณ์ขององค์กร และมีกรอบการมองในภาพรวมเพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าการมองแบบแยกส่วน โดยลักษณะของการคิดอย่างเป็นระบบที่ดีประกอบด้วย 1) คิดในเชิงกลยุทธ์ 2) คิดทันการณ์ และ 3) เล็งเห็นถึงโอกาส

1.3 องค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้

Marquardt (1996: 15) ได้เสนอรูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. พลวัตการเรียนรู้ (Learning dynamic) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 ระดับการเรียนรู้ การเรียนรู้ในองค์กรเกิดขึ้นใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร

1.2 รูปแบบการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 วิธี ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยน การเรียนรู้จากการคาดการณ์ การเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ

1.3 ทักษะและวินัยในการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความคิดเชิงระบบ ความรอบรู้ส่วนบุคคล การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม แบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ร่วม และการตอบโต้สนทนาอย่างมีแบบแผน

2. การปรับเปลี่ยนองค์กร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยดังนี้

2.1 โครงสร้างองค์กร โดยมีสิ่งต้องคำนึงในการจัดโครงสร้างองค์กร ได้แก่ ปรับปรุงลำดับในแนวนราบ ลดการแบ่งแยกโดยมองให้เป็นองค์กรรวม จัดองค์กร และดำเนินงานให้เป็นรูปแบบโครงการ สร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กร จัดการแบบเจ้าของกิจการถอนรากโครงสร้างราชการที่มีความยืดหยุ่นน้อย

2.2 วิสัยทัศน์ขององค์กร โดยสมาชิกต้องได้รับการพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนเองให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร

2.3 วัฒนธรรมองค์กร เป็นตัวช่วยสร้างและวางแนวทางพฤติกรรม และการรับรู้ในสิ่งที่ยอมรับ ปฏิบัติกันในองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.4 กลยุทธ์ขององค์กร ต้องมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. การเสริมอำนาจบุคคล องค์ประกอบนี้ ต้องประกอบด้วยสมาชิก ดังนี้

3.1 บุคลากร หลักการเสริมอำนาจให้บุคลากรคือ ปฏิบัติต่อบุคลากรในฐานะผู้เรียนรู้ มีความสามารถและมีวุฒิภาวะ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระ มีกำลัง ความสามารถและความกระตือรือร้น มอบหมายงานโดยให้ทั้งอำนาจและความรับผิดชอบ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์และแผน และ พยายามทำให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคลากรและองค์กร

3.2 ผู้บริหาร จะเปลี่ยนจากการควบคุมบุคคลอื่นสู่การมอบอำนาจแก่บุคคลอื่น มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ สร้างโครงสร้างแบบเครือข่าย สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้ และมีบทบาทเป็นผู้สอน ผู้ชี้แนะ หรือพี่เลี้ยง

3.3 ลูกค้ำ ในองค์กรแห่งการเรียนรู้ ควรดำเนินการดังนี้ แสวงหาโอกาสในการจัดฝึกอบรมและเสริมการเรียนรู้ให้ลูกค้ำ ส่งเสริมสนับสนุนความคาดหวังของลูกค้ำ และนำมาปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการ ค้นหาข้อมูลป้อนกลับ คำแนะนำ การปรึกษากับลูกค้ำ และคู่ค้ำ ด้วยความกระตือรือร้น

3.4 คู่ค้ำ/คู่ขาย การยอมให้คู่ค้ำ/คู่ขายได้เรียนรู้เกี่ยวกับสินค้า หรือบริการ และนโยบายต่าง ๆ

3.5 พันธกิจ หรือหุ้นส่วน องค์กรส่วนใหญ่สร้างพันธมิตรกับบริษัทอื่น เราอาจได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น สถิติปัญญาของลูกค้ำ กระบวนการ

3.6 ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนมีประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เช่น เป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ขององค์กรในชุมชน เป็นการสร้างความสนใจของชุมชนด้านการทำงานเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นการเตรียมกำลังคนในอนาคต และเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันทรัพยากรในชุมชน

4. การจัดการความรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

4.1 การแสวงหาความรู้ องค์กรสามารถแสวงหาความรู้จากภายในและภายนอกองค์กร

4.2 การสร้างความรู้ ซึ่งการสร้างความรู้นั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น สร้างความรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองรู้กับผู้อื่น สร้างความรู้จากการรวบรวมและสังเคราะห์จากความรู้ที่มีอยู่ สร้างความรู้โดยนำความรู้ที่องค์กรมีอยู่ ผสมกับความรู้ของแต่ละบุคคล ให้เกิดเป็นความรู้ใหม่และแบ่งปันไปทั่วทั้งองค์กร สร้างความรู้จากการปฏิบัติ การแก้ปัญหาและจากการทดลอง

4.3 การจัดเก็บความรู้ องค์กรต้องกำหนดความรู้ที่ต้องการจัดเก็บโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ควรจำแนกและจัดเก็บข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบที่สามารถนำมาใช้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

4.4 การถ่ายโอนและใช้ความรู้ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กร ความรู้ควรได้รับการเผยแพร่ และถ่ายทอดในองค์กรอย่างรวดเร็วและทั่วถึง

5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ หากมีความสามารถด้านเทคโนโลยี ก็มีความสามารถก้าวล้ำหน้าองค์กรอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยดังนี้

5.1 เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บประมวลผล รวมถึงเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสื่อสารคมนาคม

5.2 เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้จะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดีย และระบบวิดิทัศน์ มีการตอบโต้และการเรียนทางไกล มีการจัดหาอุปกรณ์สื่อสารที่ติดต่อได้ทั้งทางเดียวและสองทางระหว่างผู้ให้การศึกษา และผู้เรียนรู้

5.3 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน เป็นไปได้ทั้งการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ และไม่ใช้อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนบุคลากรในการเรียนรู้และปฏิบัติงาน

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน ได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เพื่อร่วมสร้างให้สมาชิกขยายขีดความสามารถของตนเอง สร้างสรรค์งาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงบันดาลใจ มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันหาทางแก้ปัญหาโดยใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ใช้ความรู้ในการบริหารจัดการ และดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง (สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2558: ออนไลน์)

สรุปได้ว่าการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ที่สำคัญคือการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ซึ่งมีผลต่อการสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติในการทำงานที่ดี มีการประสานงาน ร่วมมือกันในการทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการสร้างจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง สามารถรับรู้แนวคิดและวิสัยทัศน์ขององค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกันส่งผลต่อการบริหารโครงการ และสร้างผลสัมฤทธิ์ของงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการได้

7.2. แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life หรือ QWL)

7.2.1 ความหมายคุณภาพชีวิตการทำงาน

มีนักวิชาการหลายคนที่กล่าวถึงความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตการทำงาน ดังนี้ Delamotte and Takesawa (1984: 15) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ว่าเป็นเรื่องที่ครอบคลุมในแง่มุมที่เป็นไปได้ทั้งหมดของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เวลาในการทำงาน โอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพ และการแรงงานสัมพันธ์ รวมทั้งความสัมพันธ์ในสังคม ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงานและการบรรลุความสำเร็จแห่งตน ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการทำงานจึงเป็นผลรวมของคุณค่าของสิ่งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ซึ่งคนงานจะต้องได้รับนอกเหนือจากค่าจ้าง หรือเงินเดือน และความหมายที่แคบที่สุด หมายถึงระดับคุณค่าเชิงบวกของงานที่กำหนดให้เมื่อกระทบต่อคนงาน โดยมีการพิจารณาว่าการปรับปรุงองค์การและเนื้อหางานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นสิ่งที่ได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ เพื่อยกระดับคุณค่าของชีวิตการทำงานของบุคคล

พงษ์เทพ เกาะด่วน (2555: 5) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง การตอบสนองความต้องการ ความพึงพอใจของบุคคลในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งพิจารณาได้จากความปลอดภัยจากการทำงาน การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สภาพแวดล้อม

ของงาน ค่าตอบแทนในงาน และการผสมผสานระหว่างชีวิตและงาน อันนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อไปสู่ประสิทธิผลขององค์กร และคุณภาพภายในการทำงานของพนักงาน

เมธี น้อมนิล (2556: 21) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง การทำงานซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ และความสุขในการทำงาน อันจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กร นอกจากนี้ยังทำให้การดำเนินชีวิตของบุคลากรมีความสุข มีความพึงพอใจ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

จากความหมายของ คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้ว สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึงลักษณะการทำงานที่ทำให้บุคคลเกิดความสุข และความพึงพอใจจากสิ่งที่ตนเองได้รับขณะปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อความเต็มใจในการทำงาน คุณภาพภายในการทำงานและนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์กร

7.2.2 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในการทำงาน

Kerce and Kewley (1993: 189-209 ; อ้างถึงใน พงษ์เทพ เงาม้วน.2555, : 12) ได้เสนอคุณภาพชีวิตในการทำงาน มี 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. ความพึงพอใจในงานโดยรวม
2. ความพึงพอใจในงานเฉพาะด้าน ประกอบด้วย การบริการสังคม ความคิดริเริ่มคุณธรรมในการทำงาน ความมีอิสระในการทำงาน งานที่ได้รับมอบหมาย ความมีอำนาจหน้าที่ในส่วนของงานของตน ความสามารถในการทำงาน สถานภาพทางสังคม นโยบาย และการปฏิบัติงาน ความมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงในการทำงาน ค่าตอบแทน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน ความสามารถของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบในการทำงาน ความยอมรับนับถือความสำเร็จในการทำงาน และกิจกรรมระหว่างการทำงาน
3. ลักษณะงาน ประกอบด้วย ความมีเอกลักษณ์ของงาน ความหลากหลาย ความเป็นอิสระในการ ให้ข้อมูลป้อนกลับ โอกาสการสร้างมิตรภาพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสำคัญของงานและโอกาสในการได้ใช้ความสามารถ
4. ความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับงาน ประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่มีต่อหน้าที่การงาน แนวโน้มในการหลีกเลี่ยงงาน ความรู้สึกผิดที่ทำงานไม่เสร็จทันเวลา การมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับงานสูง และความสิ้นหวังในคุณภาพการทำงาน และความไม่เอาใจใส่ต่องาน

Huse and Cummings (1985: 199-200 อ้างถึงในเมธี น้อมนิล.2556 : 23) ได้เสนอลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงาน ว่ามี 8 ด้าน ได้แก่

1. ผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ คือ การได้รับผลตอบแทนที่เพียงพอและสอดคล้องกับมาตรฐาน ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่ามีเหมาะสมและเป็นธรรม
2. สภาพการทำงานที่ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คือ การที่พนักงานได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ไม่ส่งผลเสียต่อร่างกายและสุขภาพ
3. การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน หรือโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ คือ การมีโอกาสพัฒนาขีดความสามารถของตนจากงานที่ทำ
4. ความก้าวหน้า คือ การมีโอกาสที่จะก้าวหน้าในอาชีพ และตำแหน่งที่มั่นคง
5. สังคมสัมพันธ์ คือ การที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน

6. ลักษณะการบริหารงาน คือ การมีความยุติธรรมในการบริหารงาน มีการปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างเหมาะสม พนักงานได้รับการเคารพสิทธิ และความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บังคับบัญชายอมรับฟัง ความคิดเห็นของพนักงาน บรรยากาศขององค์กรมีความเสมอภาค และยุติธรรม

7. ภาวะอิสระจากงาน คือการที่บุคคลมีความสมดุลในชีวิตระหว่างปฏิบัติงานกับช่วงเวลาที่ยังอิสระทำงาน

8. ความภูมิใจในองค์กร คือความรู้สึกที่ภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในองค์กรที่มีชื่อเสียง Dessler (1991: 4; อ้างถึงใน นพรัตน์ รุจณกานต์, 2547) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีองค์ประกอบ 10 ประการ ได้แก่

1. คุณค่าของงานที่ทำ
2. สภาพการทำงานมีความปลอดภัยมั่นคง
3. ค่าตอบแทนและผลประโยชน์พอเพียง
4. ความมั่นคง มีหลักประกันในการทำงาน
5. มีการควบคุมดูแลอย่างเหมาะสม
6. ได้รับทราบผลการปฏิบัติงาน
7. มีโอกาสในการเรียนรู้และก้าวหน้าในงาน
8. มีโอกาสได้รับความดีความชอบ
9. มีสภาพสังคมที่ดี
10. มีความเป็นธรรม และยุติธรรม

จากการศึกษาจากนักวิชาการพบว่าได้จำแนกองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป แต่เมื่อสรุปความสอดคล้องกันพบว่า มี 5 องค์ประกอบหลักที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สมดุลของชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และการได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค การได้รับการยอมรับและเป็นประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรส่งผลให้ส่งเสริมแรงจูงใจ มีความพึงพอใจ และสร้างความผูกพันให้แก่บุคลากร เพราะองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้ระดับผลงานขององค์กรสูงขึ้น ความพยายามโดยรวมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของการทำงาน เพิ่มความพึงพอใจในงาน เกิดความผูกพันต่อองค์กรและลดการลาออกน้อยลง เพิ่มผลผลิตหรือผลงานให้สูงขึ้น (Increased productivity) และเพิ่มความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ด้วยในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยครูชาวไทย ครูชาวต่างชาติ และครูอัตราจ้าง ปฏิบัติหน้าที่ครูช่วยสอน ดังนั้น ควรมีการประยุกต์แนวคิดการสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงาน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

8. แนวคิดการพัฒนารูปแบบ

8.1 ความหมายรูปแบบ

คำว่า รูปแบบ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Model นั้น ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายหลายทรรศนะ ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2541: 22) ให้ความหมายของรูปแบบ ว่าหมายถึง โครงสร้างของ ความเกี่ยวข้องระหว่างหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้องเชิงสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2544: 27 ; อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วัสดี ,2553, 2) ให้ความหมายของรูปแบบว่าหมายถึง วิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนทั้งจินตนาการ ที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และในขณะเดียวกัน ก็สามารถนำเสนอเรื่องราว หรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการที่เป็นระบบ

รัตน์ บัวสนธ์ (2552: 124 ; อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วัสดี ,2553, 3) กล่าวว่า รูปแบบสามารถจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้ จะเรียกทับศัพท์ว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บางที่เรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของ ทฤษฎี หรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

วาโร เฟ็งส์วัสดี (2553, 4) ให้ความหมายของรูปแบบ ว่าหมายถึง กรอบความคิดด้าน หลักการ วิธีการดำเนินการ และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

พจนานุกรมการศึกษาซึ่ง Good v. Cater (1973: 79) เป็นบรรณาธิการ ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย คือ

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ

2. เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น

3. เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการ หรือแนวคิด

4. เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

จากการศึกษา ความหมายของรูปแบบ สรุปได้ว่า รูปแบบ มีความหมายใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1. รูปแบบเป็นแบบอย่างหรือตัวอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำหรือลอกเลียนแบบในอนาคต
2. รูปแบบเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
3. รูปแบบเป็นแบบจำลองอย่างง่าย หรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้น ควรแสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย

8.2 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกออกได้หลายประเภท ได้มีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้ Smith R. H. and others (1980: 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical model) จำแนกเป็น
 - 1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Ionic model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา ฯลฯ
 - 1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนการทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก
 2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbol model) จำแนกเป็น
 - 2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative model) เป็นการใช้อธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น
 - 2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Quantitative model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น
- Keeve J. P. (1988: 461) ได้จำแนกรูปแบบเป็น 4 ประเภท ได้แก่
1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอม สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง
 2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่ก็มีมีการนำมาใช้ในการศึกษาจำนวนมาก

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematic model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้ คือ ต้องสร้างจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพที่เป็นจริง เพื่อทดสอบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 รูปแบบระบบเส้นเดี่ยว (Recursive model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียวกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-Recursive model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุ และเชิงเหตุผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

8.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างอย่างไรส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเรื่อง หรือสิ่งที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ส่วนการกำหนดองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์กร และการบริหารจัดการ (The model of organization and management) นั้นตามแนวคิดของ Brown and Moberg (1980: 17) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมา จากแนวคิดเชิงระบบ (Systems approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency approach) องค์ประกอบโดยรูปแบบประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) โครงสร้าง (Structure) และ 4) กระบวนการจัดการ (Management process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision making)

8.4 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeve J. P. (1988: 560) กล่าวว่า คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี และนำมาใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ ได้แก่

1. ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวมๆ (Associative relationship)

2. ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งสามารถที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. ควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

8.5 การพัฒนารูปแบบ

Willer (1986: 83; อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสต์, 2553, 7) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้าง (Construct) และ 2) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ

มีนักวิจัย ที่สร้างรูปแบบด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

ชนกนารถ ชื่นเชย (2550: 72 - 79) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การนำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบของรูปแบบในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3) การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา 19 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และ 4) การตรวจสอบประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการ ศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น

พรจันทร์ พรศักดิ์กุล (2550: 163-175) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบกระบวนการงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการสร้าง 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณ 2) การศึกษากระบวนการงบประมาณและการมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณของสถานศึกษาที่ดำเนินงานในปัจจุบัน โดยสอบถามจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานงบประมาณ วิเคราะห์เอกสารงบประมาณของโรงเรียน และสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 3) การจัดทำร่างรูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน 4) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5) การปรับปรุงรูปแบบ และนำเสนอรูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสาร สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้ (วาโร เฟ็งสวัสต์, 2553, 9-11)

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยต้องสร้างและพัฒนารูปแบบเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis model) โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี จะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบและตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้ อาจดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงานโดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) อาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์กลุ่ม เป็นต้น

1.2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการพัฒนารูปแบบ

1.2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ อาจใช้การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

1.3 การจัดทำรูปแบบ ผู้วิจัยอาจใช้ข้อมูล 1.1 และ 1.2 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบมีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง จะทำให้ทราบอิทธิพล และความสำคัญขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ การทดสอบรูปแบบอาจทำใน 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดการประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Education Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล ว่องวานิช, 2549 : 54-56 ; อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสดิ์ ,2553, 10)

2.1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasible standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

2.1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standards) เป็นการประเมินสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

2.1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมาย และศีลธรรมจรรยา

2.1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.2 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าได้ตัวเลข แล้วสรุป ซึ่ง Eisner (1976: 192-193 ; อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวีสต์ ,2553, 10) ได้เสนอแนะแนวคิด การทดสอบและการประเมินรูปแบบ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์ และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยตามวิจารณ์ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุป เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะประเมิน แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณ์ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ(Art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขาผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างแท้จริง ในวงการศึกษานิยมใช้รูปแบบนี้มาใช้เรื่องความต้องการลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

2.2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น เที่ยงธรรม และมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิของตนเอง

2.2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

2.3 การทดสอบรูปแบบ โดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง นิยมใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบตามเทคนิคเดลฟายแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

2.4 การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบจากการประเมิน มาปรับปรุงรูปแบบต่อไป

จากการศึกษาการพัฒนาารูปแบบ แม้นักวิชาการหรือนักวิจัยจะมีแนวคิด ขั้นตอนการสร้างรูปแบบที่แตกต่างกันไปในประเด็นย่อย ก็สามารถที่จะสรุปออกมาเป็นประเด็นที่คล้ายคลึงกันตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบ ได้ 4 หลักใหญ่ ได้แก่ ขั้นตอนการสำรวจ การวิเคราะห์

การสังเคราะห์ การออกแบบและการตรวจสอบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนารูปแบบมาประยุกต์ในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษได้มาโดยการศึกษาวិเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษเป็นการนำผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ มาสร้างรูปแบบ และตรวจสอบความเหมาะสมโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษและ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษโดยผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าโครงการ ครูผู้สอนในโครงการ เป็นผู้ประเมินด้วยแบบประเมินรูปแบบในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังกล่าว เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

8.6 รูปแบบเชิงทฤษฎีระบบ

รูปแบบเชิงทฤษฎีระบบ ทฤษฎีระบบ (Systems Approach หรือ General Systems Theory) สำคัญที่นำมาใช้ ได้แก่ องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ทฤษฎีระบบเป็นวิธีการที่ใช้หลักตรรกศาสตร์ อย่างมีเหตุมีผล และมีความสัมพันธ์กันตามขั้นตอน ช่วยให้กระบวนการทั้งหลายดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสามารถช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ มีองค์ประกอบในระบบ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน ทรัพยากรต่าง ๆ รวมไปถึงเวลาและสถานที่
2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ เทคนิควิธี ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ
3. ผลที่ได้รับหรือผลผลิต (Output) เป็นผลที่ได้รับจากปัจจัยนำเข้าและกระบวนการทั้งหมด ผลผลิตเป็นสิ่งที่ต้องการในขั้นสุดท้ายของระบบ ผลผลิตอาจเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน
4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในระบบจะต้องมีการตรวจสอบอยู่ทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นการบอกให้รู้ว่าแต่ละขั้นตอนดี หรือไม่ดีเพียงใดอย่างไร ถ้าในด้านปัจจัยนำเข้าหรือ Input ต้องมีการตรวจสอบดูว่าทรัพยากรที่ใช้ มีคุณภาพตรงตามความต้องการหรือไม่ อาจรวมไปถึงการดำเนินการในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีการสร้างหรือพัฒนารูปแบบโดยใช้ทฤษฎีระบบ ดังต่อไปนี้

ที่ปพิพัฒน์ สันตะวัน (2551) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยองค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยป้อน คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการจัดองค์การ และ 4) ด้านผลการสำรวจสภาพปัญหาจริยธรรมของนักศึกษา

2. องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการถ่ายโยง คือ 1) ยุทธศาสตร์จริยธรรม 2) กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ 3) กระบวนการพัฒนาจริยธรรมด้านวิชาการ และ 4) กระบวนการพัฒนาจริยธรรมด้านกิจการนักศึกษา

3. องค์ประกอบที่เป็นผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) ด้านจริยธรรมเฉพาะตน 2) ด้านจริยธรรมเชิงปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 3) ด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย และ 4) ด้านจริยธรรมทางสังคม

วุฒิชัย เนียมเทศ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ภายใต้กรอบแนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยนำเข้า คือ 1) หลักสูตรการศึกษา 2) ลักษณะของสื่อการเรียนการสอน 3) ลักษณะของแหล่งเรียนรู้ 4) คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา 5) คุณภาพของครูผู้สอน และ 6) คุณภาพของนักเรียน

2. องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการบริหาร คือ 1) การจัดโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา 2) การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา 5) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา 6) การวิจัยและการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน และ 7) การประกันคุณภาพและการประเมินผลการปฏิบัติงาน กระบวนการเรียนการสอน คือ 1) รูปแบบการจัดการเรียนการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย 2) ลักษณะการเรียนรู้ และ 3) การวัดและประเมินผลผู้เรียน

3. องค์ประกอบที่เป็นผลผลิต ประกอบด้วย คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) วัฒนธรรมและสังคม และ 4) ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทั้งการสื่อสารและการแสวงหาความรู้

สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล เป็นการบริหารเชิงระบบ และการบริหารคุณภาพ ประกอบด้วย

1. ด้านปัจจัยนำเข้า คือ การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ธรรมภิบาล และวัฒนธรรมโรงเรียน

2. ด้านกระบวนการ คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการความรู้

3. ด้านผลผลิต คือ ทำให้ได้ผู้เรียน เก่ง ดี และมีความสุข ส่วนครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพ และมาตรฐาน ชุมชนมีจิตอาสาช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องคิดแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการคิดนอกกรอบ ตามสภาพ แวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สายทิพย์ ยะฟู. (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการประเมินหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการสร้างรูปแบบการประเมินหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้านตามทฤษฎีระบบ (System Theory) คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Output) และด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

1. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1.1 เป้าหมายของการประเมิน 1.2 วัตถุประสงค์ 1.3 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ 1.4 เกณฑ์ในการประเมิน 1.5 ผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน 1.6 เครื่องมือการประเมิน

2. ด้านกระบวนการ ในการประเมินหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประเมิน 2.2 ประชุมชี้แจงและร่วมวางแผนการประเมิน 2.3 ดำเนินการประเมิน 2.4 วิเคราะห์ข้อมูล 2.5 ตัดสินผลการประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์

3. ด้านผลผลิต 1) สรุปและรายงานผลการประเมินหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละหน่วย 2) สรุปและรายงานผลการประเมินหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

4. ด้านข้อมูลย้อนกลับ 1) ข้อมูลย้อนกลับสำหรับหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละหน่วยประเมินฯ 2) ข้อมูลย้อนกลับสำหรับสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ทินกร ชอัมพงษ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานกีฬาแบบมีส่วนร่วม โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบในกระบวนการพัฒนาการบริหารงานกีฬา องค์ประกอบ 4 ด้านตามทฤษฎีระบบ (System Theory) คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Output) และด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

1. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุ 4) ด้านการจัดการองค์กร 5) ด้านคุณธรรม

2. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 4) ด้านการควบคุม 5) ด้านการประเมินผล

3. ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานกีฬาแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

4. ด้านข้อมูลย้อนกลับ 1) พัฒนาความศักยภาพของนักกีฬา 2) พัฒนาปรับปรุงด้านการบริหารการกีฬา

พิตะวัน เนตรทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย

1. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วางแผนกลยุทธ์ ICT

2) สร้างวัฒนธรรม 3) ส่งเสริมครู บุคลากรใช้พัฒนาสมรรถนะและชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมนักเรียนใช้พัฒนาสมรรถนะและชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5) สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา และ 6) กำกับติดตามและประเมินผล

3. ด้านผลผลิต ได้แก่ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสมรรถนะที่เชี่ยวชาญของนักเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสมรรถนะที่เชี่ยวชาญของครู บุคลากร ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสมรรถนะที่เชี่ยวชาญของผู้บริหาร ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสมรรถนะที่เชี่ยวชาญของเครือข่าย

4. ด้านข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ข้อมูลย้อนกลับของปัจจัยนำเข้า ข้อมูลย้อนกลับของกระบวนการ ข้อมูลย้อนกลับของผลผลิต

จากการศึกษา รูปแบบเชิงทฤษฎีระบบ สรุปได้ว่า รูปแบบเชิงทฤษฎีระบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ (Output/Outcome) และด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

จากการศึกษารูปแบบทฤษฎีระบบ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาเป็นต้นแบบสร้างรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบหลักจะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่เกิดจากการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี เพื่อให้เกิดการสอดคล้อง เชื่อมโยง และนำไปสู่ประสิทธิภาพของการบริหารโครงการ

9. แนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบ

9.1 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ดังนี้

พงษ์ศรี ศรีสวัสดิ์ (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เทคนิค ที่จะจับกลุ่ม หรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งตัวแปรในกลุ่มเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก หรือในทิศทางลบก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละกลุ่ม จะไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือมีความสัมพันธ์น้อยมาก

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551: 214) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์หลายตัวแปรวิธีหนึ่ง ที่นำเอาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันและมีความร่วมกันสูงจะมารวมกันเป็นปัจจัยเดียวกัน ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละปัจจัยจะมีความร่วมกันน้อย หรือมีความสัมพันธ์กันน้อย หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2549) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate analysis techniques) ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้นักวิจัยได้ไขแสวงหาความรู้ความจริง เช่น นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis หรือ EFA) ในการพัฒนาทฤษฎี หรือนักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis หรือ CFA) ในการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎี

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เทคนิควิธีทางสถิติที่จะจับกลุ่มหรือรวมกลุ่ม หรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกันซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่อยู่ต่างองค์ประกอบกัน จะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มี สามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาทฤษฎีใหม่ หรือการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎีเดิม

9.2 ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551: 215) กล่าวว่า เทคนิคของการวิเคราะห์องค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจะใช้ในกรณีที่ผู้ศึกษาไม่มีความรู้ หรือมีความรู้น้อยมากเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเพื่อศึกษาโครงสร้างของตัวแปร และลดจำนวนตัวแปรที่มีอยู่เดิมให้มีการรวมกันได้

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจะใช้กรณีที่ผู้วิจัย ทราบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือคาดว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรควรจะเป็นรูปแบบใด หรือคาดว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากและควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน หรือคาดว่าตัวแปรใดที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ควรจะอยู่ต่างองค์ประกอบกัน หรือกล่าวได้ว่า ผู้วิจัยทราบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือคาดว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นอย่างไรและจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาตรวจสอบหรือยืนยันความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างที่คาดไว้หรือไม่ โดยการวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างนั่นเอง

9.3 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สำราญ มีแจ่ม (2546: 196) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นจะจำแนกตามโมเดลของการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่ามีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อศึกษาว่าตัวประกอบรวม ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยที่จำนวนตัวประกอบรวมที่หาได้ จะมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนตัวแปรนั้น มีตัวประกอบรวมอะไรบ้าง โมเดลนี้เรียกว่า Exploratory factor analysis model

2. เพื่อต้องการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างของตัวประกอบว่าตัวประกอบแต่ละตัว ประกอบด้วยตัวแปรอะไรบ้าง และตัวแปรแต่ละตัวควรมีน้ำหนัก หรืออัตราความสัมพันธ์กับองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด ตรงกับที่คาดคะเนไว้หรือไม่ หรือสรุปได้ว่าเพื่อต้องการทดสอบว่าตัวประกอบนี้ตรงกับโมเดล หรือทฤษฎีที่มีอยู่หรือไม่ โมเดลนี้เรียกว่า Confirmatory factor analysis model

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551: 216 - 217) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ มี 3 ข้อได้แก่

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรซึ่งมีจำนวนมาก ทำให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างมีความร่วมกันหรือความสัมพันธ์กันมาก หรือตัวแปรใดบ้างที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน
2. เพื่อลดจำนวนตัวแปร ด้วยการสร้างปัจจัยขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของตัวแปรหลาย ๆ ตัว ด้วยการศึกษาคูหาความสัมพันธ์ของตัวแปรจากวัตถุประสงคข้อที่ 1
3. เพื่อตรวจสอบหรือยืนยันความถูกต้องของโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าเป็นไปตามที่ผู้ศึกษาคาดไว้หรือไม่

พงระภี ศรีสวัสดิ์ (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบมีวัตถุประสงค์

2 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อลดตัวแปรโดยรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวให้อยู่ในกลุ่ม หรือปัจจัยเดียวกัน โดยที่จำนวนปัจจัยจะน้อยกว่าจำนวนตัวแปร โดยนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในปัจจัยเดียวกัน เมื่อรวมเป็นปัจจัยเดียวกันแล้ว ก็ควรกำหนดชื่อปัจจัยที่แสดงถึงความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในปัจจัยนั้น
2. เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยผู้วิจัยต้องกำหนดความสำคัญหรือน้ำหนักให้กับตัวแปร และใช้เทคนิคนี้ในการตรวจสอบความถูกต้องของค่านั้น

9.4 ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551 : 217) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ มีประโยชน์ ได้แก่

1. ช่วยลดจำนวนตัวแปร โดยการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวให้อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน องค์ประกอบที่ได้ถือเป็นตัวแปรใหม่ ที่สามารถหาค่าข้อมูลขององค์ประกอบที่สร้างขึ้นได้ เรียกว่า Factor Score จึงสามารถนำองค์ประกอบดังกล่าวไปเป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป
2. จากปัจจัยที่สร้างขึ้น ทำให้สามารถแก้ปัญหากรณีที่ข้อสมมติหรือเงื่อนไขของเทคนิคการวิเคราะห์จากสถิติบางเทคนิคไม่เป็นจริง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่า ตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวมักมีความสัมพันธ์กัน
3. ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร ทราบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากหรือมีความร่วมกันสูง ตัวแปรใดบ้างที่ไม่สัมพันธ์กัน หรือมีความสัมพันธ์กันน้อย
4. การที่ทราบความหมายของปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เมื่อนำปัจจัยไปเป็นตัวแปรเพื่อวิเคราะห์ต่อไปนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมายในทางปฏิบัติ เพราะทำให้สามารถอธิบายความหมายหรือเปรียบเทียบปัจจัยในด้านต่าง ๆ ได้
5. ทำให้สามารถตรวจสอบหรือยืนยันโครงสร้างของตัวแปรว่ามีลักษณะอย่างใดที่คาดไว้หรือไม่ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงยืนยัน
6. ทำให้ทราบน้ำหนัก หรือความมีส่วนร่วมของตัวแปรแต่ละตัวในปัจจัยต่าง ๆ

9.5 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

Munro (2001: 309; อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549) กล่าวว่า สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ต้องเป็นตัวแปรที่มีค่าต่อเนื่อง หรือมีค่าในมาตราระดับช่วง (Interval scale) และมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
2. ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับสูง ($r = 0.30 - 0.07$) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตัวแปรที่อยู่ในรูปเชิงเส้น (Linear) เท่านั้น
3. จำนวนตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรมีจำนวนมากกว่า 30 ตัวแปร
4. กลุ่มตัวอย่าง ควรมีขนาดใหญ่และควรมีมากกว่าจำนวนตัวแปร ซึ่งมักมีคำถามว่าควรมากกว่ากี่เท่า มีบางแนวคิดที่เสนอแนะให้ใช้จำนวนข้อมูลมากกว่าจำนวนตัวแปรอย่างน้อย 5 - 10 เท่า หรืออย่างน้อยที่สุด สัดส่วนจำนวนตัวอย่าง 3 ราย ต่อ 1 ตัวแปร
5. กรณีที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) ตัวแปรแต่ละตัวหรือข้อมูล ไม่จำเป็นต้องมีการแจกแจงแบบปกติ แต่ถ้าตัวแปรบางตัวมีการแจกแจงเบ้ ค่อนข้างมาก และมีค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดผิดปกติ (Outlier) ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่ถูกต้อง

9.6 ขั้นตอนของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

กัลยา วานิชย์บัญชา (2548: 8-10) กล่าวว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีดังนี้

- ขั้นที่ 1 ตรวจสอบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่
ถ้าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญ เราก็จะสามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ หากมีความสัมพันธ์กันน้อย ก็ไม่ควรใช้เทคนิคนี้ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ 2 วิธี ได้แก่ 1)วิธีการตรวจสอบโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการสร้างตารางเมทริกซ์ แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่ 2)วิธีการตรวจสอบโดยใช้ค่าสถิติ KMO
- ขั้นที่ 2 สกัดองค์ประกอบ (Extraction factor analysis : Factor extraction หรือ initial factors)
เป็นการหาจำนวนองค์ประกอบ ที่สามารถใช้แทนตัวแปรทั้งหมดทุกตัวได้ หรือเป็นการดึงรายละเอียดจากตัวแปรไว้ในองค์ประกอบ วิธีที่นิยมกันมากที่สุดคือ Principal component analysis PCA
- ขั้นที่ 3 วิธีการหมุนแกน (Factors rotation)
ในกรณีที่เกิดความไม่ชัดเจนในการจัดตัวแปรของปัจจัยร่วม หรือไม่สามาถบอกได้ว่าตัวแปรควรอยู่ในองค์ประกอบใด ต้องทำการหมุนแกน ซึ่งจะทำให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่ามากขึ้น หรือลดลง ทำให้ทราบว่าตัวแปรนั้นควรอยู่ในองค์ประกอบใด วิธีการหมุนแกน มี 2 วิธี ได้แก่

1)การหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal rotation) และ 2)การหมุนแกนแบบมุมเฉียง(Oblique rotation)

ขั้นที่ 4 การคำนวณค่าคะแนนองค์ประกอบ (Factors score)

เมื่อดำเนินการหมุนแกนแล้ว ทำให้สามารถจัดตัวแปรที่มีจำนวนมากเป็นกลุ่มตัวแปรเสมือนเป็นตัวแปรที่สร้างขึ้นใหม่ จึงสามารถคำนวณค่าตัวแปรใหม่ เป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคอื่นต่อไป

สรุปได้ว่า เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีวัตถุประสงค์ในการลดจำนวนตัวแปร และทำให้เข้าใจรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จำนวนปัจจัยรวมจะน้อยกว่าจำนวนตัวแปร สามารถแก้ปัญหาความไม่ชัดเจนของการจัดตัวแปรในองค์ประกอบโดยใช้การหมุนแกนปัจจัย และใช้ค่าคะแนนองค์ประกอบในการตัดสินใจและนำมาวิเคราะห์ หรือประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อนำมาจัดกลุ่มตัวแปรเป็นองค์ประกอบรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบต่อไป

10. แนวคิดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินที่มีแนวคิดซึ่งยึดพื้นฐานการตัดสินคุณค่าโดยวิถีธรรมชาติ (Naturalistic value-oriented evaluation: NV model) เพื่อให้ผู้ประเมินทางการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินด้วยการใช้ศักยภาพของตนเองเป็นหลักสำหรับการให้คุณค่า นอกจากนั้นแล้วยังมุ่งเน้นการให้คุณค่าเพิ่มเติมโดยการนำเสนอด้วยการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ประเมินจากทัศนะของตนเองอีกด้วย

มีนักวิชาการต่างประเทศให้ความหมายของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันไว้ดังนี้

Robinson (1998 ; อ้างถึงใน เมธี น้อมนิล, 2556: 92) กล่าวว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นการประเมินโดยคณะบุคคลที่ประเมินงานทางด้านศิลปะโดยเน้นพื้นฐานจากการสรุปร่วมกันของคณะบุคคลที่เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับความรู้สึกต่อความงามของผลงานศิลปะ การตกแต่งร่วมกันเพื่อตัดสินคุณค่าที่เน้นความสำคัญด้วยความรู้สึกหยั่งรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเป็นการรับรู้โดยสัญชาตญาณที่ไม่ได้คำนึงความมีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง ผู้ประเมินจะต้องเข้าใจในงานที่ตนเองจะต้องประเมินอย่างถ่องแท้บนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ การเห็นคุณค่าในความประณีตทั้งในเทคนิคและรูปแบบการวิเคราะห์ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติ ซึ่งในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจะมุ่งเน้นภารกิจจากแหล่งที่มาของผลงานอย่างสมเหตุสมผลเป็นการประเมินซึ่งมีหลักฐานประกอบชัดเจนตามสภาพจริงและประเมินเชิงเน้นคุณลักษณะสำคัญ

Dormer (1994 ; อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี: 2546) กล่าวว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าพัฒนามาจากการประเมินผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะจะยึดความรู้ความสามารถที่สั่งสมอยู่ในตนเป็นพื้นฐานของการประเมินตัดสินและให้คุณค่าแก่งานศิลปะที่เน้นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างลงตัวระหว่างความเป็นจริงและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นการให้

อิสระในการนำเสนอข้อสรุปจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่ยังรู้ก่อนการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะตามแง่คิดมุมมองตามศักยภาพของตนเองยึดการให้ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้มีอิทธิพลทางความคิดต่อคนอื่นจึงทำให้ผลของการประเมินจากการสรุปตามที่คนๆ ที่หลากหลายของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต่างเติมเต็มในการประเมินผลงานทางศิลปะร่วมกัน

Borko (1996 ; อ้างถึงเมธี น้อมนิล, 2556: 92) กล่าวว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็นการประเมินยึดแนวทางการสอนทักษะการปฏิบัติจริง สิ่งหนึ่งที่ยอมรับได้เป็นการสังเกตโดยไม่มีรูปแบบ การตัดสินผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนจากการพิจารณาผลของงานมีลักษณะพิเศษเป็นการประเมินโดยยึดการตัดสินร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญกับผู้ปฏิบัติอย่างซ้ำของ ผลสำเร็จของการดำเนินการประเมินขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะทางของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเรื่องนั้นๆ ผนวกกับความรอบรู้อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติเรื่องนั้นๆ ของผู้ปฏิบัติไม่เน้นแบบแผนซับซ้อน อาจเจาะจงเลือกจากเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานสำหรับการสรุปผลการตัดสินใจร่วมกัน

Conrad and Wilson (1985: 112) กล่าวว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินซึ่งถือว่ารูปแบบนี้เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษาและมีความเชื่อถือได้เพราะถือว่าการตัดสินโดยกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ หรือในวิชาชีพ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้

Eisner (1976: 135) ได้กล่าวถึงการประเมินโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่า ความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจะเกี่ยวข้องกับควมมีประสบการณ์ทางด้านศิลปะที่มีอยู่ในตัวของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นศักยภาพที่ฝังอยู่ในตัวผู้เชี่ยวชาญไม่ได้ระบุนเฉพาะเจาะจงในรูปแบบของการประเมินเฉพาะเน้นจิตสำนึกและการหยั่งรู้เป็นหลักในการประเมินประกอบด้วยเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่เน้นส่วนประกอบของความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคลเกี่ยวกับ “ความรู้และทักษะในการทางานศิลป์ การประเมินค่าและความเข้าใจในความหมายของผลงานศิลปะ” การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจึงพิจารณาคุณภาพของผลงานโดยพิจารณาผ่านจากทักษะและแบบฝึกการทำงานศิลป์ให้สอดคล้องกับการตัดสินคุณค่าโดยสติปัญญาของผู้เชี่ยวชาญ

ดังนั้น การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่ง ที่มีความแตกต่างจากการประเมินรูปแบบอื่น ซึ่งผู้พัฒนาแนวคิดนี้คือ Eisner (1976: 192-193; อ้างถึงในชัตติยา ดั่งสารอายุ, 2552: 145-146) มีลักษณะแนวคิดดังนี้

1. เป็นรูปแบบการประเมินให้ความสำคัญกับผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในการใช้ความคิด วิจารณ์ญาณ วิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นหนึ่งที่น่าขึ้นมาให้พิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใด ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ข้อสรุป ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นผลที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงมาวินิจฉัย เนื่องจากไม่สามารถวัดคุณค่าได้จากเครื่องมือวัดใด ๆ นอกจากการใช้วิจารณ์ญาณของผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการประเมินผล โดยเน้นความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเที่ยงธรรม และมีวิจรรย์ญาณที่ดี รวมทั้งมาตรฐานและเกณฑ์การพิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อัยาศัยและความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม ประมวล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

สรุปได้ว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เป็นการประเมินรูปแบบวิธีหนึ่ง โดยผ่านการประเมิน และตัดสินคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ ในการที่จะพิจารณาวิเคราะห์ในประเด็นที่น่าขึ้นมาให้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดและสมควรที่จะเพิ่มเติมประเด็นอะไรบ้าง เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

11. บริบทการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี เป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารสำหรับโลกปัจจุบัน จึงได้ดำเนินการขอเปิดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ และได้รับอนุมัติให้เปิดสอนได้ในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นมา โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานีได้จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐาน แนวทาง หลักเกณฑ์การจัดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบ Mini English Program (MEP) โดยมีทิศทาง และแนวทางการดำเนินการดังนี้

วิสัยทัศน์

การพัฒนาสู่การเป็นผู้นำด้านการสอนภาษาต่างประเทศ

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพที่สมดุลโดยส่งเสริมความเสมอภาคและความร่วมมือเป็นค่านิยมหลัก
2. สร้างความตระหนักรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของนักเรียน
3. พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเป้าหมายของโครงการ

เป้าหมาย

1. นักเรียนได้เรียนรู้ และรับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
2. ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานีบริหารจัดการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางภาษาอังกฤษ ใช้ภาษาอังกฤษอย่างมั่นใจทั้งในและนอกห้องเรียนและสามารถสื่อสารในชีวิตประจำวันได้
3. เพื่อปรับปรุงการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ
4. เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

เวลาและวิชาที่เปิดสอน

1. ระดับก่อนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกินร้อยละ 40 ของเวลาที่จัดกิจกรรม
2. ระดับประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา-พลศึกษา ศิลปะและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ได้คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของศาสตร์วิชาควบคู่กับภาษาอังกฤษ จึงได้จัดการเรียนการสอนโดยครูชาวไทย และครูชาวต่างชาติ

ครูผู้สอน

1. ระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.1 ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ เป็นเจ้าของภาษามีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การเขียน ในการสื่อสาร จบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและต้องมีหลักฐานทางการศึกษาในวิชาที่จะสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 ครูผู้สอนชาวไทย สาขาวิชาเอกปฐมวัย ซึ่งเป็นครูประจำการ ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ควบคุมการใช้หลักสูตร จัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัย ตรงตามหลักสูตร
 - 1.3 ครูผู้สอนชาวไทย สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นครูอัตราจ้าง ทำหน้าที่เป็นครูผู้ช่วยสอน ของครูชาวต่างชาติ ทำหน้าที่ ประสานงานระหว่างครูประจำชั้น และครูชาว ต่างชาติ ในการใช้หลักสูตรในการจัดประสบการณ์ ร่วมกันควบคุมชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียน ควบคุมการใช้หลักสูตร จัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัย เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ อาจได้รับมอบหมายให้เป็นครูผู้ช่วยสอนในสาระการเรียนรู้อื่น ในระดับประถมศึกษา

2. ประถมศึกษา

2.1 ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ เป็นเจ้าของภาษาที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การเขียน ในการสื่อสาร จบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและต้องมีหลักฐานทางการศึกษาในวิชาที่จะสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การเขียน ในการสื่อสารเหมือนเจ้าของบ้านได้คะแนนสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5 หรือได้รับหลักฐานการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษเทียบเท่าเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นจากสถานบันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

2.2 ครูผู้สอนชาวไทย ซึ่งเป็นครูประจำการ ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น จัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย จัดการเรียนการสอนร่วมกับครูชาวต่างชาติให้ตรงตามหลักสูตร

2.3 ครูผู้สอนชาวไทย สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นครูอัตราจ้าง ทำหน้าที่เป็นครูผู้ช่วยสอน ของครูชาวต่างชาติ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างครูประจำชั้น และครูชาวต่างชาติ ในการจัดการเรียนการสอน ร่วมกันควบคุมชั้นเรียนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียน ร่วมกันจัดการเรียนการสอนกับครูชาวต่างชาติ เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

การรับนักเรียน

1. การรับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางและนโยบายการรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จำนวนการรับนักเรียนแต่ละห้อง ดังนี้

2.1 ระดับก่อนประถมศึกษา ไม่เกินห้องละ 25 คน

2.2 ระดับประถมศึกษา ไม่เกินห้องละ 30 คน

การเก็บค่าเล่าเรียน

ในการจัดเก็บค่าเล่าเรียน ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา เก็บค่าเล่าเรียน ในอัตรา 17,500 บาท / ภาคเรียน / คน

การจัดการเรียนการสอน

1. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จัดการเรียนการสอนควรจัดในบริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย โดยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร่วมกับกิจกรรมของนักเรียนในห้องเรียนปกติ

3. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จัดการเรียนการสอนทุกวิชาโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงาม สร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาในการสื่อสาร

สื่อการเรียนการสอน

1. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จัดหาหนังสือเรียน หนังสือแบบฝึกหัดหรือหนังสือ

เรียนเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตร

2. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนอย่างครบถ้วน เพียงพอและจัดบริการให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

3. โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จัดให้มีห้องเรียน ห้องประกอบ ห้องปฏิบัติการ สำหรับนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างพอเพียง

การวัดและประเมินผลการเรียน

โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ดำเนินการวัดและการประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร/ข้อกำหนดในหลักสูตร โดยจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนแต่ละระดับชั้นให้เทียบคะแนนกับมาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป

การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี กำกับติดตามประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน โดยใช้มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมีการรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษา

โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 โดยจัดในรูปแบบ Mini English Program ผู้ปกครองให้ความสนใจในหลักสูตรการจัดการศึกษา และไว้วางใจน่านักเรียนเข้าเรียนเพิ่มจำนวนอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งต้องเปิดระดับชั้นละ 2 ห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาด้านทักษะภาษาอังกฤษ ตลอดระยะเวลาที่ได้รับมอบหมายดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ได้ดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปรุงเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน แต่ด้วยการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ตามมาตรฐานแต่เพียงอย่างเดียว โดยขาดรูปแบบที่ชัดเจนก็อาจทำให้การบริหารงานของโครงการ ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงควรมีการพัฒนาแบบบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

12.1 งานวิจัยในประเทศ

ณัฐนิชา บัวดี (2550) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยในการส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในด้าน ลักษณะขององค์กร ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการบริหารโครงการสองภาษาในภาพรวม และในรายด้านอยู่ในระดับดีมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านลักษณะนโยบายการบริหารและปฏิบัติด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของบุคลากร และลักษณะขององค์การ

ชัยพร สกุลพนารักษ์ (2552) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย พบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การประเมินผล 2) การบริหารกิจการนักเรียน 3) การบริหารบุคคล 4) การบริหารวิชาการ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 6) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 7) การบริหารงานทั่วไป 2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับแนวทฤษฎีของการวิจัย

ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2552) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัย ติดตาม และประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ English program ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการพบว่า

1. ผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในด้านบริบท ก่อนเริ่มต้นโครงการสภาพของสถานศึกษาในด้านการบริหารจัดการ สถานที่ บุคลากร และงบประมาณ อยู่ในบริบทที่มีความพร้อมที่จะดำเนินโครงการ โดยฐานคิดสำคัญ ของการก่อตั้งโครงการของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา มาจากข้อกำหนดแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ การได้ดูงานโรงเรียนต้นแบบ และความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ปกครองด้วยสารสนเทศ ปัจจัยนำเข้าศึกษาจากครูผู้สอนนักเรียน การจัดทำหลักสูตรและการวางแผนการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรสารสนเทศ ด้านกระบวนการศึกษาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ การพัฒนาครู สารสนเทศ ด้านผลผลิต และผลลัพธ์ พบว่า ความสามารถและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม มีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาอังกฤษ รู้วิธีคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีจิตสำนึกต่อตนเอง ชุมชน สังคม และโลก โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง มีการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการพัฒนาโครงการ EP การเป็นต้นแบบในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีความชัดเจนและเข้มแข็งมากขึ้น ในส่วนของความพึงพอใจทั้งครู ผู้บริหาร นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกรายการ

2. ผลการเชื่อมโยงข้ามรายกรณีศึกษาโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในแต่ละภูมิภาค พบว่าบริบทสำคัญที่มีผลต่อการจัดตั้งโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของกรณีศึกษาทั้ง 5 แห่ง เกิดขึ้นจากภายในสถานศึกษาเองและบริบทที่มาจากภายนอกของสถานศึกษา ส่วนรูปแบบการกำหนดปัจจัยและแนวทางที่ราชการกำหนด ด้านผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีความพร้อม มีส่วนร่วม และเข้าใจในการดำเนินงานของโครงการ โครงสร้างการบริหารงานให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยมีที่ปรึกษาโครงการจากภายนอก เข้ามาทำหน้าที่ให้การแนะนำด้านผู้ประสานงาน เป็นผู้ที่มีทักษะความสามารถด้านวิชาการ ทำงานกับชาวต่างชาติได้ และมีบุคลิกในการประสานงาน งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา มาจากค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าธรรมเนียมแรกเข้า และเงินบริจาค หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาด้านทักษะความสามารถทางภาษาอังกฤษ ภายใต้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ด้านสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือแบบเรียนที่ใช้ในรายวิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ สื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์การศึกษา และอาคารสถานที่ รูปแบบการกำหนดกระบวนการของโครงการ ได้แก่ การประสานงานโครงการด้านวิชาการ บุคลากร การบริหารจัดการ และการประสานเครือข่าย การพัฒนาครู โดยการฝึกอบรมและพัฒนา การนิเทศภายใน รูปแบบกระบวนการจัดการการเรียนรู้ มีการวางแผน การจัดการเรียนการสอน และการสอนเสริม การจัดการชั้นเรียน มีการจัดกลุ่มนักเรียน การกำหนดครูประจำชั้น การจัดตารางสอน และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ กระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ การใช้แหล่งการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ภายใต้กรอบหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 รูปแบบกระบวนการด้านการประเมินความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน อาศัยการทดสอบรายวิชาภาษาอังกฤษ และการขอรับการทดสอบจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร รูปแบบบริหารขับเคลื่อนด้วยการอิงระบบของทางราชการ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีความยืดหยุ่น ใช้ทรัพยากรร่วมกัน การกระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วม และการให้บริการแบบ one stop service การบริหารงบประมาณอิงระบบของทางราชการเป็นฐานสำคัญ มีความยืดหยุ่น อาศัยแนวทางของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส มุ่งเน้นที่คุณภาพการเรียนการสอนเป็นหลัก และการมีสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้รับความสะดวกสบายในการเรียนรู้ของครู การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษกับหลักสูตรปกติ นักเรียนต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกันของโรงเรียน ครูชาวไทยต้องไม่พูดจาหรือแสดงท่าที ที่อาจนำไปสู่ความรู้สึกของการแปลกแยก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าถึงและลงลึกในปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผู้ปกครองควรได้รับโอกาสที่จะได้รับการพิจารณาให้บุตรหลานที่อยู่ในหลักสูตรปกติ ได้มีโอกาสได้รับทุนการศึกษาในการเข้าเรียนในโครงการ EP รวมถึงการใช้กลไกของการรับรู้ร่วมกันระหว่างสมาคมผู้ปกครองกับเครือข่ายผู้ปกครองโครงการ EP การประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนใช้ระบบการนิเทศภายในระบบการพัฒนาครู ระบบการประเมินครู และระบบการคัดเลือก การว่าจ้าง และการต่อสัญญาจ้างครูชาวต่างชาติ วิธีการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมชี้แจงตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมโครงการ และระหว่างเข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการกำหนด

ด้านผลิตภัณฑ์และผลลัพธ์ อาศัยร่องรอยที่จะแสดงถึงคุณภาพของผลผลิตและผลลัพธ์ ตั้งแต่ระหว่าง การศึกษาในหลักสูตรและเมื่อจบการศึกษา

3. จุดเด่นในการพัฒนา ด้านการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมภายใต้การควบคุมโครงสร้าง โดยผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้โครงการอยู่ใน ข้อกำหนดแนวทางของสถานศึกษาและราชการ การบริหารจัดการทรัพยากรให้ใช้ร่วมกันอย่างคุ้มค่า สร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน งบประมาณในการบริหารงานที่เพียงพอ มีคุณภาพ และโดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ความพร้อมของอาคารสถานที่ และการจัดบรรยากาศในการ เรียนรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่ใกล้เคียง ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ครูผู้ประสานงานโครงการ ชาวไทย ที่ทำงานด้วยความทุ่มเท เสียสละ ตั้งใจทำงานเพื่อให้โครงการดำเนินไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการควบคุมคุณภาพโครงการอย่างเคร่งครัด มีหลักสูตรที่ใช้สอนเป็น ภาษาอังกฤษ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของโครงการ ข้อได้เปรียบเรื่องของแหล่งเรียนรู้ทางภาษา มีระบบครู ผู้ร่วมสอนชาวไทย ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตร ได้รับการยอมรับจากชุมชนและ ผู้ปกครอง โดยดูได้จากยอดการสมัครเข้าร่วมโครงการที่เพิ่มขึ้นทุกปี การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งของ ผู้ปกครองและโรงเรียนเครือข่าย EP มีระบบการประเมินผลครูผู้สอนชาวต่างชาติ และคุณภาพของ ผู้เรียนในการใช้ภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย

4. จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะ

4.1 ในการจัดหาครูชาวต่างชาติ พบปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติที่มีข้อจำกัด ค่อนข้างมาก การปลอมแปลงเอกสาร การจ่ายค่าตอบแทนของครู ดังนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการจึง ควรมีมาตรการ หรือนโยบาย ตั้งแต่การจัดหา คัดกรอง ตรวจสอบคุณสมบัติ ฝึกทักษะพื้นฐาน และ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ยังขาดการประสานร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ต้องการ ให้ช่วยเหลือในหลายปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเอง

4.3 ปัญหาการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ที่ต้องดำเนินการภายใต้ ระเบียบการเงินและพัสดุของทางราชการ ซึ่งในการปฏิบัติหลายเรื่อง ไม่เอื้อต่อบริบทของโครงการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น ควรมีการกำหนด แนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง อยู่ภายใต้การตรวจสอบของหน่วยงาน กลาง

4.4 กลุ่มผู้ปกครองที่ขาดความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ จะมีความเครียดที่ไม่สามารถให้การช่วยเหลือบุตรหลานทำงานที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนได้ ดังนั้น ทางโรงเรียนและผู้ปกครองควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจและหาทางออกในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ด้านการขยายตัวของจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น รวมถึงข้อวิตกกังวลของนักเรียนและผู้ปกครอง ที่ต้องร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ถือเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ทาง สถานศึกษาต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ และให้คำตอบที่ชัดเจนกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4.5 การกำหนดให้รับนักเรียนโดยได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการศึกษา จำนวน ร้อยละ 3 ของนักเรียนทั้งหมด ถือว่าค่อนข้างมีผลกระทบต่องบประมาณที่ต้องนำมาใช้ในการ

บริหารจัดการและในความรู้สึกของชุมชน ทั้งนี้ในระดับนโยบายแล้ว จึงควรมีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อทดแทนการยกเว้นค่าธรรมเนียมการศึกษา แต่ยังคงสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

4.6 การหาหนังสือเรียน ค่อนข้างมีปัญหาในการด้านความสอดคล้องกับหลักสูตรกระทรวง ศึกษาธิการ ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการผลิตหนังสือแบบเรียนในรายวิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษและตรงตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ได้ตามมาตรฐาน

4.7 ปัญหาด้านนโยบายการรับนักเรียนเข้าร่วมโครงการ

4.8 การสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นกับ ผู้ประสานงานที่เป็นข้าราชการครูชาวไทย ต้องมีแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน และความเป็นไปได้ในการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม เป็นธรรม และตรวจสอบได้

4.9 ห้องสมุดประจำโครงการที่ยังให้บริหารได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

4.10 เกิดความรู้สึกแปลกแยกกระหว่างหลักสูตรปกติ และ โครงการ EPซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง ที่ไม่สร้างความแปลกแยกให้เกิดขึ้นกับบุตรหลานของตนปัญหาพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย ดังนั้น ทางโรงเรียนและผู้ปกครองควรมีการสร้างความรู้เข้าใจ ในการจัดบรรยากาศ ให้นักเรียนสามารถนำวิถีคิดในแบบชาวตะวันตกมาปรับใช้ในการเข้ากับสังคมไทย

4.11 ด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมของครูชาวต่างชาติ ทางโรงเรียนควรจัดให้มีการปฐมนิเทศ หรืออบรมเชิงปฏิบัติการอย่างจริงจังให้กับครูชาวต่างชาติก่อนการปฏิบัติหน้าที่

4.12 ปัญหาเกี่ยวกับทดสอบความรู้ระดับชาติ ที่พบว่า นักเรียนไม่สามารถอ่าน หรือตีความข้อสอบที่เป็นภาษาไทย ให้เกิดความเข้าใจได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพราะนักเรียนผ่านการทำข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษมาโดยตลอด อาจทำให้เกิดช่องว่างทางภาษาที่เกิดขึ้นกับข้อสอบได้ จึงทำให้เกิดการตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับผลการประเมิน ที่ไม่สามารถสะท้อนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน จึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการทดสอบนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชาติ ควรได้พิจารณาถึงการทดสอบที่เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

ยองฮี อ้น (2552) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการโครงการที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านโครงสร้างการบริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้แยกโครงสร้างการบริหารสำหรับโครงการ EP ไว้อย่างเป็นทางการ และชัดเจน องค์ประกอบของโครงสร้างไม่ครบเต็ม ดำเนินงานตามระบบราชการ ปัญหาที่พบ คือการปฏิบัติงานล่าช้า ข้อเสนอแนะคือควรลดขั้นตอนการดำเนินงาน และเสริมฝ่ายสนับสนุน และแนวทางการพัฒนาด้านโครงสร้าง คือ โรงเรียนควรมีการประเมินมาตรฐานภายในโรงเรียน และลักษณะการบริหาร ควรจัดเป็นโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล พบว่า การทำงานของผู้บริหาร และครูไทยเป็นที่ยอมรับ มีการร่วมมือในการทำงาน มีภาระงานมากและหลากหลาย ส่วนครูต่างชาติมีหน้าที่สอนอย่างเดียว ไม่มีส่วนในการบริหารงาน ครูไทยและครูชาวต่างชาติ ทำงานร่วมกันน้อย ปัญหาที่พบคือ มีภาระหน้าที่งานมากเกินไป

ครูได้รับการอบรมไม่เพียงพอ ไม่มีระบบการดูแลครูต่างชาติ ข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มบุคคล และประสานงานให้กับครูชาวต่างชาติ ส่วนแนวทางการบริหารคือ รัฐควรจัดอบรมบุคลากรต่างชาติ ในด้านใบประกอบอาชีพอย่างจริงจังด้านการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโรงเรียนมีการบูรณาการหลักสูตร EP ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พบว่านักเรียนได้พบว่าทักษะภาษาอังกฤษ และมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น ปัญหาที่พบคือหลักสูตร EP ไม่ชัดเจน ครูต่างชาติไม่เข้าใจ หลักสูตรไทย กิจกรรมมีมากเกินไป ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการทบทวนหลักสูตรร่วมกันทั้งครูไทย และครูต่างชาติ และผู้ปกครอง ส่วนแนวทางการบริหาร คือ โรงเรียนควรลดกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับโครงการด้านงบประมาณพบว่าทุกโรงเรียนจัดสรรงบประมาณตามโครงการที่วางแผนไว้ก่อนปีการศึกษาใหม่ และดำเนินการตามระบบราชการ ปัญหาที่พบคือ การเบิกจ่ายล่าช้า บางครั้งไม่สามารถเบิกได้ตามความต้องการ ตัวแทนผู้ปกครองที่เป็นกรรมการบริหารโครงการ EP ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ ข้อเสนอแนะคือลดขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณให้สั้นลง ควรให้ตัวแทนผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ ส่วนแนวทางการบริหารคือ ควรให้คณะกรรมการบริหารโครงการ EP เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณอย่างจริงจัง ด้านการประเมินการดำเนินโครงการ พบว่ามีการประเมินคุณภาพของโครงการ EP ร่วมกันกับโรงเรียน ปัญหาที่พบคือ ไม่มีการประเมินโครงการ EP โดยเฉพาะ ข้อเสนอแนะคือควรมีการสร้างมาตรฐานตัวบ่งชี้โครงการ EP การประเมินควรครอบคลุมทุกประเด็น ครอบคลุมทุกประเด็น และทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่วนแนวทางการบริหาร คือควรกำหนดเครื่องมือประเมิน EP โดยเฉพาะ

วิทยา พัฒนวงศ์ (2552) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการประกอบกิจการของโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการประกอบกิจการโรงเรียนสองภาษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะของผู้ประกอบการ การพัฒนาตนเอง การบริหารการเงิน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการประชาสัมพันธ์ 2) รูปแบบการประกอบกิจการโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทยที่เหมาะสมกับประเทศไทยเป็นความสัมพันธ์ของ 5 องค์ประกอบซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับทฤษฎีวิจัย

วุฒิชัย เนียมเทศ (2552) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า 1. ตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษา EP มี 4 ตัวแปร คือ 1.1) ด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทั้งด้านการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ของนักเรียน EP 1.2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียน EP 1.3) ด้านทักษะการใช้ชีวิตในสังคมและการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยและต่างชาติของนักเรียน EP 1.4) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน EP 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา EP มี 3 ตัวแปร คือ 2.1) กระบวนการด้านการบริหาร ได้แก่ การสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา การจัดโครงสร้างการบริหารงาน การกำหนดนโยบาย การประกันคุณภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน 2.2) สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ อิทธิพลทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม เทคโนโลยี และนโยบายรัฐบาล และ 2.3) ปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรวัตถุ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้หลักสูตร และสื่อการสอน และ 3. ปัจจัยที่ส่งผลโดยอ้อม ผ่านตัวแปรอื่น ๆ มี 3 ตัวแปร คือ

3.1) สภาพแวดล้อมภายนอก ส่งผลโดยอ้อม ผ่านปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรวัสดุ ปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรบุคคล และกระบวนการด้านการจัดการเรียนการสอน 3.2) ปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรวัสดุ ส่งผลโดยอ้อม ผ่านกระบวนการด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรบุคคล และกระบวนการด้านการบริหาร 3.3) ปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรบุคคล ส่งผลโดยอ้อมผ่านกระบวนการด้านการบริหาร

สุมัตถยา สนิษชุนางกูร (2552) ได้วิจัยเรื่องกรณีศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนหลักสูตรสองภาษา : โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนหลักสูตรสองภาษา โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ 1. ด้านการบรรจุ มีระเบียบการรับสมัครครูชาวไทยและครูชาวต่างชาติ จะต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรี และจบวุฒิตงตามสาขา มีการทดลองสอน 3 เดือน มีการทำสัญญาปีต่อกับครูชาวไทยและครูชาวต่างชาติ โรงเรียนเน้นรับครูชาวไทยจากสถาบันการศึกษาของรัฐฯ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านการติดต่อกับมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนการรับครูชาวต่างชาติรับ ผู้สมัครผ่านทางอินเทอร์เน็ต และมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ 2. ด้านการอบรมและพัฒนาโรงเรียนฯ จัดให้มีการอบรมวัฒนธรรมสำหรับครูชาวไทย และครูชาวต่างชาติ เพื่อความเข้าใจอันดีในการทำงานร่วมกัน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนา บุคลากร ซึ่งระหว่างปีการศึกษาที่ครูชาวไทยต้องมีการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างน้อย 30 ชั่วโมงต่อปี อีกทั้งมีการจัดส่งครูชาวไทยและครูสนับสนุนไปศึกษาอบรมภาษาอังกฤษที่ต่างประเทศ ระยะ 6 -12 เดือน เพื่อพัฒนาด้านภาษาอังกฤษ 3. ด้านการประเมินผลงานโรงเรียนมีการประเมินผลงานครูอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปีและระหว่างปียังมีการประเมินผลงานย่อยสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร การประเมิน/การนิเทศ การศึกษา โรงเรียนใช้วิธีการ ประเมินแบบ 360 องศา โดยครูทุกฝ่ายทุกส่วนมีหน้าที่ในการประเมิน เพื่อให้เห็นข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุง ครูที่ได้รับการประเมินจะทราบเกณฑ์ในการประเมินล่วงหน้า 4. ด้านการให้ค่าตอบแทน การให้ค่าตอบแทนแก่ครู ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ไม่เกิดปัญหา ไม่มีความความเหลื่อมล้ำด้านการทำงาน และ นอกเหนือจากค่าตอบแทน รายเดือนครูยังได้รับรายได้เพิ่มจากการสอนพิเศษ รวมทั้งรางวัลต่าง ๆ ที่โรงเรียนมอบให้เมื่อจบปีการศึกษา ทั้งครูยังมีโอกาสในการได้รับการเสนอชื่อเป็นหัวหน้าในส่วนต่าง ๆ และ 5. ด้านการดำรงรักษาพนักงาน ครูชาวไทยและชาวต่างชาติมีความรู้สึกปลอดภัยและ มั่นคงในการทำงานที่โรงเรียน อัสสัมชัญสมุทรปราการ เพราะผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สนับสนุนครูให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ การทำงานที่มีระบบระเบียบ มีสวัสดิการที่ดี มีการดูแลทั้งด้านสุขภาพและความมั่นคงแก่ตัวครูและครอบครัว ก่อให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน และรักสถาบัน

สุรศักดิ์ สว่างแสง (2552) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า 1. ประสิทธิภาพของโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เกิดจากการทำงานอย่างถูกวิธี ตามแผนปฏิบัติการที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ โดยมีผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน ทุกขั้นตอนของการบริหาร 2. วิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีของการบริหารโรงเรียนในโครงการ เกิดจากภาวะผู้นำที่เด่นชัด ของผู้บริหารโรงเรียน มีการจัดทำวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ มีการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่เป็นการเฉพาะ โดยการเน้นการฝึกทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีช่วยในการศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเอง มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการ 3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย ส่วนนำ ส่วนการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ และส่วนที่เป็นเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) โครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจ 4) การวางแผนกลยุทธ์เชิงรุก 5) การบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน 6) สื่อและเทคโนโลยี 7) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา 8) การจ้างครูชาวต่างชาติ 9) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร และ 10) การสร้างเครือข่ายของโรงเรียน และ 4.รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการที่นำเสนอ มีความชัดเจน ครอบคลุม สะดวกในการนำไปใช้ เมื่อจัดการประชุมแบบ Connoisseurship กับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันความเป็นไปได้ พบว่า รูปแบบการบริหารมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.58 และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91

ศุภมาส รัตติยมาธิ (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า 1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการ มีสภาพที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ผลผลิต ปัจจัยนำเข้า สภาพแวดล้อมและกระบวนการการบริหาร 2. ระบบบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนที่มีระดับคุณภาพดีในกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลผลิตเป็นอันดับแรก พบว่าด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลเป็นรูปแบบที่หลากหลาย และนโยบายเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และ 3. การพัฒนาระบบบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลผลิตเป็นอันดับแรกพบว่าด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ควรเพิ่มสุขลักษณะนิสัยที่ดี การออกกำลังกาย ปลอดภัยเสพติด จิตสาธารณะ จิตอาสาและจิตสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ นอกจากนี้โรงเรียนควรบริหารโครงการโดยผู้ดูแลโครงการ และมีการแยกส่วนการบริหารงานที่ชัดเจน รวมทั้งแยกการประกันคุณภาพกับภาคปกติ

ชูวิดา มะขามทอง (2556) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเหมือนของการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มี 5 ข้อ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์หลักสูตร และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ 2) การจัดครูเข้าสอน

3) การจัดตารางสอน 4) การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และ 5) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน 2. ความแตกต่างของการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มี 3 ข้อ ดังนี้ 1) การเตรียมบุคลากร 2) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร และ 3) การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

พงศปณิต พรหมมา (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย พบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสองภาษา ประกอบด้วยปัจจัยดำเนินการ 9 องค์ประกอบ คือ (1) ผู้บริหาร (2) การจัดการเรียนการสอน (3) หลักสูตรและการสอน (4) ครูผู้สอน (5) นโยบาย (6) การมีส่วนร่วมของชุมชน (7) โครงสร้างการบริหาร (8) เครือข่ายทางการศึกษา และ (9) การพัฒนาครูและบุคลากร โดยใช้กระบวนการบริหาร 4 ด้าน คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์กร (3) การนำ และ (4) การควบคุม 2. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสองภาษามีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ และ 3. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสองภาษา และมีความเห็นสอดคล้องเป็นฉันท์ร่วมกันว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องและครอบคลุม

อภัย บุญสาม (2557) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1. รูปแบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 หลักการบริหารด้วยความเป็นผู้นำ มี 21 องค์ประกอบ ปัจจัยที่ 2 หลักการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการและเป็นระบบ มี 16 องค์ประกอบ ปัจจัยที่ 3 หลักการตัดสินใจและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง มี 12 องค์ประกอบ ปัจจัยที่ 4 หลักการบริหารองค์กรที่เน้นลูกค้าเป็นสำคัญ มี 11 องค์ประกอบ ปัจจัยที่ 5 หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากร มี 11 องค์ประกอบ ปัจจัยที่ 6 หลักการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผลประโยชน์ที่เสมอภาค มี 5 องค์ประกอบ และ ปัจจัยที่ 7 องค์กรและผู้ปกครอง มี 5 องค์ประกอบ โดยใช้การสกัดตัวแปร (Factor Analysis) 2. รูปแบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ เป็นรูปแบบที่ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ ที่มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย

องอาจ ผู้จำเริญ (2559) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาโรงเรียนสารคามพิทยาคม พบว่า 1. บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน มีความเข้าใจต่อระดับการปฏิบัติบทบาทของภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ส่วนผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน โดย 1) ด้านบุคลากร มีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ และการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2. ด้านงบประมาณ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ ศึกษาด้านงบประมาณ ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถาน

ศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาของโครงการEnglish Program 4. ด้านการจัดการมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษารวมถึงการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ต่อโครงการEnglish Program ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรเพิ่มเติมเรื่อง การปรับโครงสร้างหลักสูตรและมีโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการสอนและนักเรียนให้รองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยอดขวัญ ผดุงมิตร (2559) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า 1. ผู้ปกครองมีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านค่านิยม ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดครูผู้สอน 2. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่ต่างกัน เมื่อจำแนกตามอาชีพและรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ปัจจัยการตัดสินใจในแต่ละด้านของผู้ปกครองต่างกัน 3. ปัญหาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านค่านิยม ผู้ปกครองและผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยผู้บริหารระบุว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาเพื่อรอการสอบเพื่อเข้าไปในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมผู้ปกครองและผู้บริหารไม่ระบุถึงปัญหา และด้านการจัดครูผู้สอน ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสอดคล้องกัน โดยระบุว่าโรงเรียนต้องปรับปรุงคุณภาพครูผู้สอน ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยมผู้ปกครองระบุว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาของบุตรหลาน 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองและผู้บริหารระบุว่า อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องดีในทุกด้าน และผู้ปกครองต้องการให้มีการแยกทรัพยากรของโครงการโรงเรียนสองภาษาออกจากโรงเรียนภาคปกติ และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนพิจารณาถึงคุณสมบัติของครู ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ และการเอาใจใส่ผู้เรียน

กานต์มณี บุญศรัทธา (2559) ได้วิจัยเรื่อง ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา พบว่า 1. ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา อยู่ในระดับมาก 2. ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ จำแนกตามประเภทกรรมการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพัตรา หนูเอียด (2559) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา พบว่า 1. ความต้องการของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยายู่ในระดับมาก 2. ความต้องการของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยาจำแนกตามเพศ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านการติดตาม และประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความต้องการของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านนโยบายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ .05

ฐิติกา เสนาจิตต์ และจุฑามณี ตระกูลมุกตะดา (2560) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า 1. สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีการดำเนินงานตามโครงสร้างที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีระบบแบบแผน บุคลากรจึงมีความเป็นเอกเทศ แยกออกมาดูแลบริหารจัดการเอง ทำให้ประสิทธิภาพของบุคลากร สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ มีการกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่าย เพื่อลดปัญหาการขาดแคลน ด้านอาคารสถานที่ได้แยกอาคารห้องเรียนออกมาอย่างชัดเจน เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการ ปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างมาก 2. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านบุคลากรขาดแคลน เนื่องจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอ รวมถึงสถานที่ไม่เอื้ออำนวย เพราะขาดห้องปฏิบัติการพิเศษต่าง ๆ ในส่วนวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือไม่ครบครัน เพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3)ตามกรอบระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่งมีความสามารถอยู่ในระดับ A1 (Breakthrough or beginner) ซึ่งได้ตามหลักเกณฑ์เป้าหมายที่ผู้เรียนควรได้รับ

นพรัตน์ อรรถโชติ (2561) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1. องค์ประกอบของการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบ 98 ตัวแปร ได้แก่ 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) กระบวนการบริหารจัดการ 3) คุณภาพนักเรียน 4) คุณภาพบุคลากร 5) สมรรถนะผู้บริหาร 6) การวางแผนกลยุทธ์ 7) การติดตามประเมินผล 8) การบริหารงบประมาณ 2. รูปแบบการบริหารงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) กระบวนการบริหารจัดการ 3) คุณภาพนักเรียน 4) คุณภาพบุคลากร 5) สมรรถนะผู้บริหาร 6) การวางแผนกลยุทธ์ 7) การติดตามประเมินผล 8) การบริหารงบประมาณ และ ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการตรวจสอบรูปแบบการ

บริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน ลงความเห็นเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสม และ 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมรูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Parkes (2005) ได้สำรวจ 724 ครอบครัวทางตะวันตกเฉียงเหนือ ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนระบบสองภาษา ในเรื่องใครเป็นผู้เลือกการศึกษาในระบบสองภาษา ให้กับบุตรและทำไม ผลการศึกษา พบว่า หลายครอบครัวเห็นว่าการเรียนในระบบสองภาษาทำให้บุตรสามารถพูด อ่าน และเขียนเป็นสองภาษาได้ (ร้อยละ 93.6) บุตรหลานจะได้ประสบความสำเร็จในระดับสังคมโลก (ร้อยละ 63.1) ประสบความสำเร็จในโรงเรียน (ร้อยละ 61.3) และจะสามารถอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันได้อย่างสะดวก(ร้อยละ 60.7) หลายครอบครัวถือว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับบุตรหลาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาในอนาคต รวมทั้งยังให้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน นอกจากนั้นแล้วการเรียนในระบบสองภาษา ยังสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้กับบุตรหลานเพิ่มขึ้น และยังมีจุดเด่นในการช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับต่างชาติให้กับบุตรหลานเพิ่มขึ้น

Westchester Institute for Human Research (1998) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของมหาวิทยาลัย California โดยทำการศึกษาจากโรงเรียน 75 แห่ง ที่ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบ LEP (โปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษจำกัด) พบว่า เด็กที่เรียนมีคุณภาพสูงมาก โดยทางโรงเรียนมีลักษณะการจัดโปรแกรมดังนี้ 1. มีการรวมโปรแกรมทั้งในภาคแนวคิด ทฤษฎี และภาคปฏิบัติเข้าเป็นหลักสูตรเดียวกันของโรงเรียน 2. บุคลากรหลักสูตรให้เด็กรู้จักใช้สติปัญญา ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ โดยไม่ต้องแก้ไขหลักสูตรเดิม แต่เป็นการสอนโดยเน้นให้เด็กเห็นความสำคัญในการใช้ความคิด วิพากษ์วิจารณ์เป็นเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รู้จักแก้ปัญหาเป็นการเชื่อมโยงกับการฝึกระเบียบวินัยของตนเอง 3. ความยืดหยุ่นของหลักสูตรสองภาษา ต้องจัดให้อยู่บนพื้นฐานต้องการของเด็กทั้งการสอนที่ใช้ภาษาแม่อย่างเป็นรูปแบบ หรือการสอนแบบใช้อังกฤษทั้งระบบ หรือจะเป็นแบบใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเป็นต้น 4. การประสานงานในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมของครูต่อตารางเวลาในแต่ละชั่วโมงของสัปดาห์ 5. การส่งเสริมสนับสนุนภายใน โดยครู ผู้อำนวยการ ถือว่ามีอิทธิพล และเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ควรมีการวางเป้าหมายในการดำเนินรูปแบบของโปรแกรมการเรียนไว้อย่างชัดเจน

Brisk (1999: 200) ได้นำเสนอกรอบการพัฒนาโปรแกรมสองภาษาสู่ความสำเร็จดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าของโปรแกรมนั้นขึ้นอยู่กับเตรียมความพร้อมของครู เนื้อหา

หลักสูตร สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน คุณภาพการสอน ศักยภาพของผู้บริหาร เป้าหมายของหลักสูตรที่ชัดเจน และการประเมินผลที่ถูกต้อง 2. องค์ประกอบด้านบริบทสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อลักษณะของผู้เรียน ความกดดันจากเพื่อนร่วมชั้น บทบาทของครอบครัว ลักษณะของโรงเรียนและสภาพทางสังคม และ 3. องค์ประกอบด้านผลที่คาดว่าจะได้รับ วัดได้จากผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการบูรณาการด้านวัฒนธรรมทางสังคม

Montecel and Cortez (2002) ได้ศึกษาเรื่อง Successful Bilingual Education Program : Department and the Dissemination of Criteria to Identify Promising and Exemplary Practices in Bilingual at the Nation Level ได้มีการนำเสนอองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาระบบสองภาษาระดับชาติ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติมาอยู่ร่วมกัน ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาสองภาษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ตัวบ่งชี้ผลลัพธ์ของโรงเรียนครอบคลุมอัตราการคงอยู่ อัตราการลาออก การรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และการเทียบโอนผลการเรียน การสอนซ่อมเสริมกับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ อัตราการยกเว้นการสอบ และมาตรฐานการจบหลักสูตร 2. ตัวบ่งชี้ผลลัพธ์ของผู้เรียน ได้แก่ 2.1 ความชำนาญของภาษาพูด ผู้เรียนในระบบการศึกษาสองภาษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพูดภาษาที่หนึ่ง และภาษาที่สองอย่างสมบูรณ์ภายในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำหรับผู้ที่ริเริ่มในระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องมีความเชี่ยวชาญในการพูดภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองอย่างสมบูรณ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นอกเหนือจากนี้ ไม่ถือว่าเป็นเกณฑ์ในการจบหลักสูตร 2.2 ความชำนาญทางภาษาเขียน ผู้เรียนในระบบการศึกษาสองภาษา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการอ่าน และเขียนภาษาที่หนึ่ง และภาษาที่สองอย่างสมบูรณ์ภายในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำหรับผู้ที่ริเริ่มในระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องมีความเชี่ยวชาญในการอ่านและเขียน ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองอย่างสมบูรณ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นอกเหนือจากนี้ ไม่ถือว่าเป็นเกณฑ์ในการจบหลักสูตร 2.3 ความชำนาญทางเนื้อหาสาระ (ภาษา, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา) ต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของท้องถิ่น หรือรัฐบาล 2.4 ความชำนาญทางเนื้อหาสาระที่เป็นภาษาท้องถิ่น หรือภาษาแม่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาสาระ ต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของท้องถิ่น หรือรัฐบาล 3. ตัวบ่งชี้ระดับโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำของสถานศึกษา ประกอบด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหาร วิสัยทัศน์และเป้าหมาย สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา การสร้างเครือข่าย และโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และการกำกับสถานศึกษา ส่วนเรื่องการสอนสนับสนุนทางการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองความรับผิดชอบของบุคลากร และการวัดผล และการประเมินผลผู้เรียน การคัดเลือกบุคลากรและการยกย่อง และการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4. ตัวบ่งชี้ระดับห้องเรียน ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน หลักสูตรและการสอน ความคาดหวังของครูผู้สอน การพัฒนาการจัดการศึกษา

Moulden (2005: 2073) ได้ทำการประเมินนโยบายด้านภาษาในโรงเรียนสองภาษาเอกชนแห่งหนึ่งในญี่ปุ่น ซึ่งเปิดระดับชั้นปีที่ 1 -12 โดยมุ่งพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการ และด้านการใช้ภาษาของผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภาษาหลักทั้งสองภาษา คือ ภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ พบว่า 1) การเรียนการสอนแบบสองภาษาต้องมีการจัดการหลักสูตรเป็นอย่างดี 2) มีการเรียนการ

สอนที่เป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น 3) จำนวนนักเรียนที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาหลักต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสมต่อนักเรียนทั้งหมด 4) ต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณภาพมากขึ้น 5) ควรปรับปรุงสื่อการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาทั้งด้านการใช้ภาษา และเนื้อหาวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ แนวคิดการบริหารเชิงระบบ แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการพัฒนาองค์กร ได้แก่ องค์กรแห่งการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตการทำงาน และแนวคิดแนวคิดในการพัฒนารูปแบบแนวคิดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาระบบสองภาษา แนวคิดการบริหารเชิงระบบ แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ แนวคิดการบริหารโครงการ แนวคิดการบริหารทั่วทั้งองค์กร แนวคิดการพัฒนาองค์กร ได้แก่ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาระบบสองภาษา

1.1 การจัดการศึกษาระบบสองภาษา

การศึกษาระบบสองภาษา เป็นการจัดการศึกษาที่จัดให้นักเรียนใช้ภาษาที่สองควบคู่กับภาษาหลัก เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การจัดการศึกษาระบบสองภาษาในต่างประเทศ

1.2.1 แนวคิดการจัดการศึกษาระบบสองภาษาของ May, S., Hill, R., & Tiakiwai, S. แบ่งรูปแบบการศึกษาระบบสองภาษาเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1.2.1.1 การศึกษาระบบสองภาษาที่ลดภาษาแรก ในขณะเดียวกันมีการเพิ่มภาษาที่สอง กรณีที่ภาษาที่สองเป็นภาษาหลักของประเทศ

1.2.1.2 การศึกษาระบบสองภาษาที่เพิ่มภาษาที่สอง ในขณะเดียวกันยังคงรักษาภาษาที่หนึ่งของผู้เรียนไว้ด้วย โดยการสอนทั้งสองภาษาแบบคู่ขนานในอัตราส่วนที่เท่ากันหรือแตกต่างกัน

1.2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาระบบสองภาษาของ Mejia, D. แบ่งรูปแบบการศึกษาระบบสองภาษาเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาระบบสองภาษาแนวปรับเปลี่ยน การศึกษาระบบสองภาษาแนวอ้ารง และการศึกษาระบบสองภาษาแบบเสริมสร้าง

1.3 นโยบายปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 6 ประการ ได้แก่

1.3.1 ใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัด การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

1.3.2 ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาโดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT)

1.3.3 ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานหลัก

1.3.4 ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

1.3.5 ยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR

1.3.6 ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและผู้เรียน

1.4 นโยบายการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นนโยบายและหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยให้หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่

1.5.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.5.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

1.5.4 ด้านห้องปฏิบัติการ/อาคาร

1.5.5 ด้านวัดและประเมินผลการเรียน

1.5.6 ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

1.5 มาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอมาตรฐานการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน มี 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

1.5.1 ด้านที่ 1 นโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโครงการ English Program และมีกลยุทธ์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับโครงการ

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

1.5.2 ด้านที่ 2 หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน โครงการ English Program

การเรียนรู้อ

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพตาม
มาตรฐาน

1.5.3 ด้านที่ 3 คุณภาพนักเรียน มี 2 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้
มาตรฐานที่ 6 นักเรียนโครงการ English Program มีความเป็นเลิศทาง
วิชาการและทักษะภาษาอังกฤษ

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนโครงการ English Program มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ตามเป้าหมายของโครงการ English Program

1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวง
ศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ จากนักวิชาการและนักวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.6.1 ซูวีตา มะขามทอง ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารหลักสูตรโครงการ
จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเตรียมบุคลากร
ด้านจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.6.2 พงปณิต พรหมมา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบบริหารโรงเรียนสองภาษาใน
ประเทศไทย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสองภาษา การจัดห้องเรียน สภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษา วุฒิการศึกษาของครูผู้สอน นโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจน การมี
ส่วนร่วมของชุมชน โครงสร้างการบริหาร การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา และ การพัฒนาครูและ
บุคลากร

1.6.3 สุรศักดิ์ สว่างแสง ได้กล่าวถึงวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศที่เป็นแบบอย่าง ที่ดี
ของการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น
ภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูที่มีคุณภาพ หลักสูตรเน้นการฝึกทักษะทาง
ภาษาเพื่อการสื่อสาร โครงสร้างการบริหาร การพัฒนาครู การประเมินผลการเรียนการสอน และการ
สร้างเครือข่ายโรงเรียน

1.6.4 วุฒิชัย เนียมเทศ กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริการโครงการจัดการ
เรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ การกำหนดรูปแบบการ
จัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การ
สร้างเครือข่ายทางการศึกษา การจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษา และ ผู้บริหารที่มี
วิสัยทัศน์ และมีภาวะผู้นำ

2. แนวคิดการบริหารทฤษฎีเชิงระบบ

องค์ประกอบของทฤษฎีระบบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)

2.2 กระบวนการหรือการดำเนินงาน (Process)

2.3 ผลผลิต (Output) และ

2.4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back)

3. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีอิสระ โดยกระทำด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวคิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การสร้างเครือข่าย ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ได้แก่

- 4.1 การสร้างจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกัน
- 4.2 การเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา
- 4.3 การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน
- 4.4 การร่วม ดำเนินงานและกำกับติดตาม
- 4.5 การธำรงรักษาเครือข่าย

5. แนวคิดการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการประเมินผลโครงการ เพื่อให้โครงการที่ได้กำหนดไว้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

6. แนวคิดการบริหารทั่วทั้งองค์กร

แนวคิดการบริหารทั่วทั้งองค์กร หลักการสำคัญประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- 6.1 การให้ความสำคัญกับลูกค้า
- 6.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 6.3 การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

7. แนวคิดการพัฒนาองค์กร

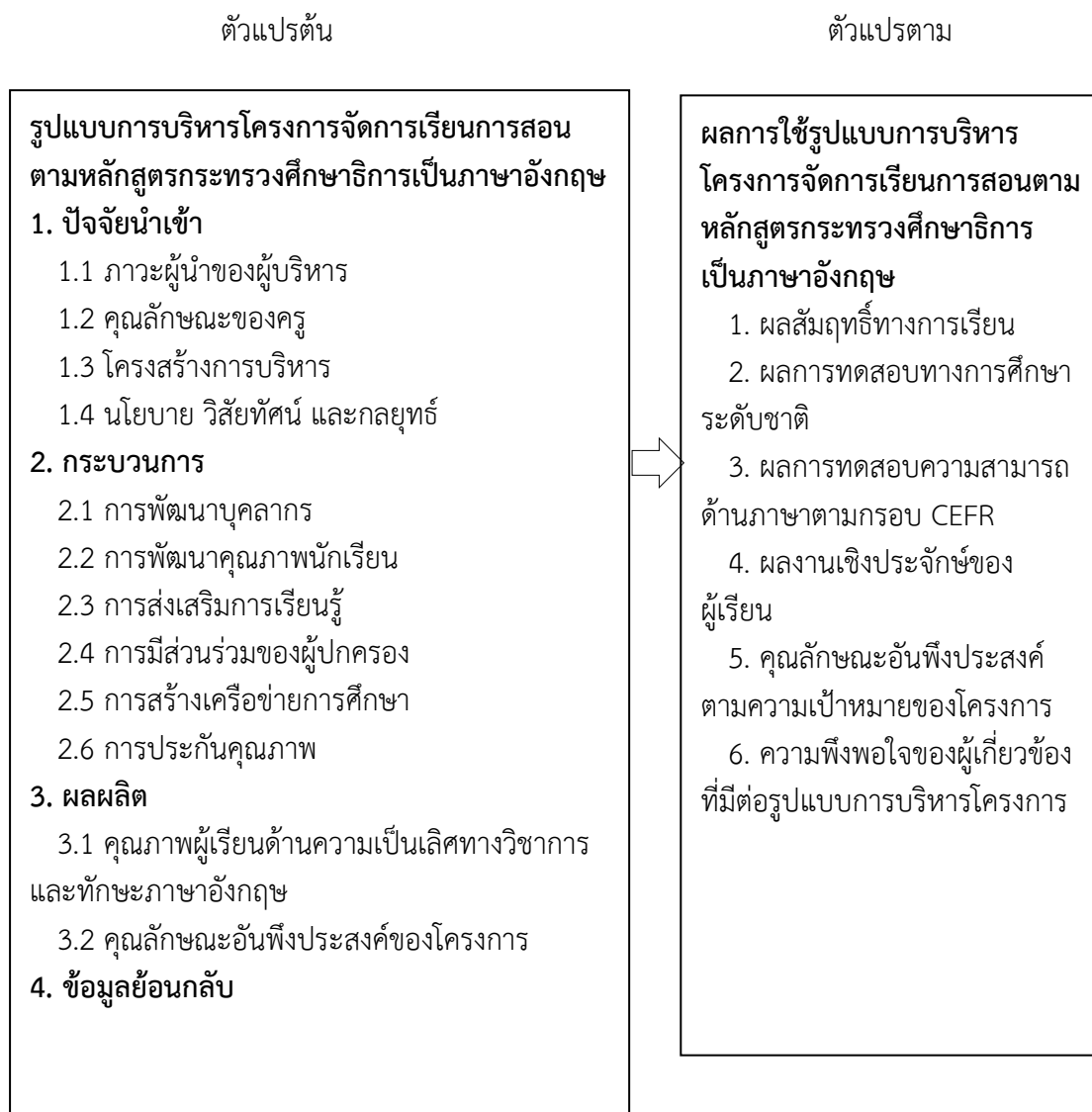
7.1 แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน ได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เพื่อร่วมสร้างให้สมาชิกขยายขีดความสามารถของตนเอง สร้างสรรค์งาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงบันดาลใจ มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันหาทางแก้ปัญหาโดยใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ

7.2 แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน

แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรส่งผลให้ส่งเสริมแรงจูงใจ มีความพึงพอใจ และสร้างความผูกพันให้แก่บุคลากร

กรอบแนวคิดการวิจัย รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย